

ЛЕМКІВСЬКИЙ КАЛЕНДАР

на 1968 рік

КОЖНИЙ ІЗ РОЗУМНИХ УКРАЇНЦІВ
ПЕРЕДПЛАЧУЄ МІСЯЧНИК

СВІТЛО

ЧО МУ?

бо "Світло" це:

- 1) **НАЙБІЛЬШИЙ** з українських місячників у вільному світі. Річно дає 528 сторінок друку великого (8x11) формату.
- 2) **НАЙДЕШЕВІШИЙ** з усіх українських місячників. За \$3.00 на рік (менше як 1 цента денно) "Світло" дає змісту стільки, що 21 книжок по 100 сторінок друку. До цього додайте ще безліч ілюстрацій.
- 3) **НАЙЦІКАВІШИЙ** з усіх українських місячників, бо — крім поважних, але цікаво написаних статей — дає цікаві оповідання, новелі, повісті, огляд преси, звіти з церковного і громадського життя і багато іншого, чого ніде не знайдете.

Адреса "Світла":

THE LIGHT

286 Liagar St. — Toronto 3, Ontario
Canada

ЛЕМКІВСЬКИЙ КАЛЕНДАР

Канадсько-Український Бібліотечний Центр

Канадське Товариство Приятелів України

Торонто – Канада
НА БОЖИЙ

1 9 6 8

РІК

Зредагував **ЮЛІЯН БЕСКИД**

Обкладинка роботи арт. М. Левицького

(4 з черги видання)

ВИДАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ

Торонто — 1968 — Пассейк, Н. Дж.

L E M K O
A L M A N A C

1 9 6 8

Edited by JULIAN BESKYD

Publisher: Organization for O. D. Lemkivshchyna

PRINTED IN CANADA

Basilian Press — 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

Бічний вівтар з іконою чудотворної Богоматері в українській церкві Пресвятої Тройці, збудованої в 1774 році в княжому українському городі Сяноці; перед цим престолом щодня рано о 7 год. правив св. Літургію наш гімназійний катехит о. д-р Роман Решетило. ми студенти служили до св. Хвали Божої.

Юрій Клен

ЩЕ ПОМОЛІМОСЯ...

Ще помолімося за полонених,
які у морі бурянім пливуть.
та ще за страждучих і угнетених,
які шукають марно світлу путь;

За всіх в снігу заживо погребених,
які шляху додому не знайдуть.
Над ними, Господи в небесні тверді
простри свої долоні милосердні.

Ще помолімося за всіх, кому
вже не судилося узріти світла,
що їх я думкою не обійму;
за всіх, кому зруйновано іх житла,
кого без жалю кинули в тюрму,
щоб радість їм ніколи не розквітла.

О, тільки дотиком легеньким рук,
позбав їх, Господи, страждань і мук.

Помолимось за тих, що у розлукі,
помрутъ, відірвані від рідних хат;
помолимось за тих, що у розп'язі,
вночі гризутъ залізні штаби грат,
що душать жаль в невимовній муци,
за тих, кого веде на страту кат.

Над ними, Господи, в небесній тверді
простри свої долоні милосердні.

Л. В. ЛИТВИН

Адвокат і Нотар

575 Queen St. W. (над Аркою) — Toronto 2 B, Ontario

Tel.: EM 6-7040

Книжки, часописи, канцелярійне приладдя,
вишивки, кераміку — купуйте в
КООПЕРАТИВІ ПЛАЙ

768 Queen St. W. — Tel.: EM 3-2748 — Toronto 3, Ont.

Богдан Ігор Антонич

* 5. 9. 1909

† 7. 7. 1937

КРУТЯНСЬКА ПІСНЯ

Спом'янімо в пісні славу Крутів,
найсвятіше з наших бойовищ!
Крути! Крути! — смолоскип в майбутнє,
Підіймімо наші душі ввиш!

Крути! Крути! Це за батьківщину
стати муром, шанцем душ і тіл.
Крути! Крути! Мужньо, воєдино
прямувати в найсвятішу ціль.

Крути! Крути! Час розплати близько,
вже червоний ворог кари жде.
Крути! Крути! Вічне бойовисько
за майбутній, за світліший день.

Крути! Крути! Мужність і посвята,
вірність, що міцніша понад смерть.
Крути! Крути! Горда і завзята
кличе пісня і веде вперед!

Львів, весна (6 червня 1937)
Першодрук у журналі молодих "Дорога",
Львів, січень-лютий, 1938. Ч. 1-2 (5-6), ст. 3.

“ЗІБРАНІ ТВОРИ”

БОГДАНА ІГОРЯ АНТОНИЧА

Зредагували: Святослав Гординський і Богдан Рубчак.

ВИДАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ

Ціна за брошуркований примірник — \$5.00
у твердій оправі з золотонадруком — \$7.00.

Замовлення з грішми слати:

LEMKO NEWS — 240 Hope Ave., Passaic, N. J., 07055, U.S.A.

ПРАВДИВА ГІДНІСТЬ ЛЮДИНИ

У своїй більшій праці п. н. "Давно і сьогодні" о. В. Ковалик, ЧСВВ (друкованих в "Америці", з ч. 149), на основі навчань і постанов II. Ватиканського Собору, подає слідуючі точки про правдиву гідність людини:

1. Людина зложена з душі і тіла і створена Богом для прослави Бога та щастя самої людини.

2. Людина є поставлена володарем цілого світу, вона має його пізнавати, підбивати, над ним панувати. До того Бог дав людині розум і свободідну волю. Тому в світі завжди буде поступ, нові відкриття.

3. Людина має закон Богом даний, його вона відчуває своюю совістю. Цього закону вона не може легковажити, а повинна його совісно виповнюти. В совісному виповненні закону лежить гідність людини. Люди повинні держатись у своєму поступуванні не чисто субективних поглядів чи норм, але об'єктивних норм моралі. Хто цього не додержується послідовно, не має повної людської гідності.

4. Найбільший дар для людини — це розум і свободідна воля. Однак, розум не є звязаний тільки видимим світом, речами. Він може і повинен підноситись у світ невидимий, надприродний. Заперечування невидимого світу понижує нашу розум і нашу гідність.

5. Свобода не полягає в тому, щоб робити все, що забагнетися, без огляду чи воно добре, чи зло, чи згідне з нашим призначенням чи ні. Свобода — правдива свобода — вимагає пізнання речі, діла, що його маємо зробити; пізнання його моральної вартості, злухи з нашою метою, з нормою моралі. Бути свободідним не означає кидатись на кожне діло, на кожний предмет, як тварина, керована лише інстинктом, похіттю, пристрастю. Бути правдиво свободідним, мати свободу гідну людини, значить — передше пізнати моральну вартість діла, добре воно, чи зло перед Богом, а щойно відтак рішатися. Це рішення має бути наслідком двох речей: перше — переконання, що цього мені треба, що воно добре, ітд. Друге — має бути внутрішнє порушення, цебто порушення Божої ласки, що завжди нам асистує при добрих ділах, просвічує наш розум і наклонює, поштовхує нашу волю до доброго і відвертає від злого.

Коли людина руководиться тільки змислами, біологічними потребами, сексуальною чи іншою пристрастю, тоді та людина затрачує свою людську гідність, знижується до рівня тварин, які тільки такими гонами керуються.

Свободі людини противиться також зовнішній примус. Байдуже звідкіля цей примус походить, чи від церковної чи цивільної влади. Жадна влада не має права насилувати людську совість. Людина має обовязок іти за голосом своєї, не чужої совісти, і Бог її буде судити за її совістю, а не за чужу.

**КОЖНИЙ УКРАЇНЕЦЬ ЛЕМКО ПОВИНЕН БУТИ ОБОВ'ЯЗКОВО
ЧЛЕНОМ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ !**

Світанок - January

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст.	Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1	19 П	Боніфатія, мч.	
2	20 В	Ігнатія, свящмч.	
3	21 С	Юліяни, мч.	
4	22 Ч	Анастасії, мч.	
5	23 П	10 мч. у Криті	
6	24 С	Навеч. Різдва	
7	25 Н	Різдво Г. Н. І. Х.	©
8	26 П	Собор Пр. Богор. Йосипа	
9	27 В	Степана, Архид. і правмч.	
10	28 С	20 тис. мч. у Нікомидії	
11	29 Ч	Дітей убит. у Вифлеємі	
12	30 П	Аннісії, мч.	
13	31 С	Меланії, прп.	
14	1 Н	Обріз. Госп. Вас. Вел. Н. Рік	
15	2 П	Сильвестра, папи	☺
16	3 В	Малахії, прор.	
17	4 С	Собор 70 Апостолів	
18	5 Ч	Навеч. Богоявлення	
19	6 П	Богоявлення Господнє	
20	7 С	Собор Івана Хрестителя	
21	8 Н	по Богоявленні. Юрія	©
22	9 П	Полієвкта, прп.	
23	10 В	Григорія Hicc.	
24	11 С	† Теодосія, прп.	
25	12 Ч	Татіяни, мч.	
26	13 П	Єрмила і Стратоніка, мч.	
27	14 С	Отців уб. у Синаї	
28	15 Н	31 по Сош. Павла	©
29	16 П	Покл. оков. св. Петра	
30	17 В	† Антонія В., прп.	
31	18 С	Атанасія і Кирила, св.	
			31 п. С. Максима, Неоф.
			Тимотея, ап.
			Клиmenta Анк. свящмч.
			Ксенії, прп.
			† Григорія Богосл.
			Ксенофonta й і. мч.
			† Перен. мощ. Ів. Зол.
			32 п. С. Єфрема, прп.
			Перен. мощ. Іgn. Богон.
			Трьох Святителів
			Кира й Івана, безср.

Лютий - February

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст.	Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1	19 Ч	Макарія, прп.	Трифона, мч.
2	20 П	†Євтимія, прп.	Стрітення Господнє
3	21 С	Максима ісп., Неофіта мч.	Симеона й Анни, прав.
4	22 Н	Закхея. 32 по Сош. Тим. ап.	Митаря й Фарисея. Ісид.
5	23 П	Клиmenta, свщмч.	Агафії, прп.
6	24 В	Ксенії, прп.	Вукола, прп.
7	25 С	† Григорія Богосл.	Партенія й Луки, прп.
8	26 Ч	Ксенофонта й ін. прп.	Теодора Страт., влмч.
9	27 П	† Пер. мощ. Івана Зол.	Никифора, мч.
10	28 С	Єфрема Сир., прп.	Харлампія, мч.
11	29 Н	Митаря й Фарисея. П. м. Іг.	Блудного Сина. Власія
12	30 П	Трьох Святителів	Мелетія, св.
13	31 В	Кира й Івана, безсребр.	Мартиніана, прп.
14	1 С	Трифона, мч.	† Пам. смерти св. Кирила
15	2 Ч	Стрітення Господнє	Онисима, ап.
16	3 П	Симеона й Анни, прав.	Памфіла, мч.
17	4 С	Ісидора, прп.	Теодора Тир., влмч.
18	5 Н	Блудного Сина. Агафії, мч.	М'якопусна. Льва, папи
19	6 П	Вукола, прп.	Архипа, ап.
20	7 В	Партенія й Луки, прп.	Льва, сп. катанського
21	8 С	Теодора Стр., млмч.	Тимотея прп., Євстахія
22	9 Ч	Никифора, мч.	Найд. мощ. мч. у Євгенії
23	10 П	Харлампія, мч.	Полікарпа, свщмч.
24	11 С	Власія, свщмч.	† 1 і 2 найд. гол. Ів. Хр.
25	12 Н	М'якопусна. Мелетія, св.	Сиропусна. Тарасія, св.
26	13 П	Мартиніана, прп.	Порfirія, св.
27	14 В	† Пам. смерти св. Кирила	Прокопія, прп. ісп.
28	15 С	Онисима, ап.	Василія, прп. ісп.
29	16 Ч	Памфіла, мч.	Касіяна, прп.

Березень — March

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст.	Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1	17 П	Теодора Тир. влмч.	Євдокії, прпмч.
2	18 С	Льва, папи	Теодота, свцмч.
3	19 Н	Сиропусна. Архипа, ап.	1 П. Євтропія, свцмч.
4	20 П	Льва, сп. катак.	Гарасима, прп.
5	21 В	Тимотея, прп. Євстатія, св.	Конона, мч.
6	22 С	Найд. мощ. мч. у Єгенії	42 мч. ув Аморії
7	23 Ч	Полікарпа, свцмч.	Василія й і. свцмч.
8	24 П	1 і 2 відн. гол. Івана Хр.	Теофілакта, ісп.
9	25 С	Тарасія, св.	† 40 мч. у Севастії
10	26 Н	1 Посту. Порфірія, св.	2 П. Кондрата й і. мч.
11	27 П	Прокопія, прп.	Софронія, патр. єрус.
12	28 В	Василія, прп. ісп.	Теофана, ісп.
13	29 С	Касіяна, прп.	Пер. мощ. Никифора
14	1 Ч	Євдокії, прмч.	Венедикта, прп.
15	2 П	Теодота, свцмч.	Агапія й інш. мч.
16	3 С	Євтропія, свцмч.	Савина, папи
17	4 Н	2 Посту. Гарасима, прп.	3 П. Хрестопоклінна
18	5 П	Конона, мч.	Кирила, сп.
19	6 В	42 мч. ув Аморії	Хризанта й Дарії, мч.
20	7 С	Василія й інш. свцмч.	Отців убит. в об. Сави
21	8 Ч	Теофілакта, ісп.	Якова, ісп.
22	9 П	† 40 муч. у Севастії	Василія, свцмч.
23	10 С	Кондрата й інш. мч.	Никона, прпмч.
24	11 Н	3 Посту. Хрестопоклінна	4 П. Захарії і Якова
25	12 П	Теофана, ісп.	Благовіщення Пр. Богор.
26	13 В	Перен. мощ. Никифора	Собор. Трх. Гавриїла
27	14 С	Венедикта, прп.	Матрони з Сол. (Покл.)
28	15 Ч	Агапія й інш. мч.	Іларіона й Степана, прп.
29	16 П	Савина, папи	Марка і Кирила, мч.
30	17 С	Олексія, прп.	Івана Ліств., прп.
31	18 Н	4 Посту. Кирила, сп.	5 П. Іпатія, прп.

Квітень - April

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст.	Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1	19 П	Хризанта й Дарії ,мч.	Марії Єгипет., прп
2	20 В	Отців убит. в об. Сави	Тита, прп.
3	21 С	Якова, ісп. Поклонин	Никити, прп.
4	22 Ч	Василія, свщмч.	Йосипа й Георгія, прп.
5	23 П	Никона, прп.	Теодула й і. мч.
6	24 С	Захарії і Якова, прп.	† Предс. Методія, ап. Сл.
7	25 Н	5 Посту. Благовіщення	Квітина. Георгія Мел., пр.
8	26 П	Собор Арх. Гавриїла	Іродіона й і. ап.
9	27 В	Матрони з Солуня	Євпсихія, мч.
10	28 С	Іларіона і Степана, прп.	Тарентія й Помпія, мч.
11	29 Ч	Марка й Кирила, м.	Вел. Четв. Антипи, ісп.
12	30 П	Івана Ліств., прп.	Велика П'ятниця
13	31 С	Лазарева суб. Іпатія, прп.	Вел. Суб. Артемона, свщ.
14	1 Н	Квітна. Марії, єгипт.	Воскресіння Г.Н.І.Х.
15	2 П	Тита, прп.	Світлий Понеділок
16	3 В	Никити, прп.	Світлий Вівторок
17	4 С	Йосипа й Георгія, прп.	Симеона й Акакія, прп.
18	5 Ч	Вел. Четв. Теодула й і. мч.	Івана, прп.
19	6 П	Велика П'ятниця	Івана старопеч.
20	7 С	Вел. Субота. Георгія Мел.	Теодора Тріх.
21	8 Н	Воскресіння Г. Н. І. Х.	Томина. Януарія
22	9 П	Світлий Понеділок	Теодора Сик.
23	10 В	Світлий Вівторок	† Юрія, влмч.
24	11 С	Антипи, ісп.	Сави Стр., мч.
25	12 Ч	Василія, ісп.	† Марка, ап. і єв.
26	13 П	Артемона, свщмч.	Василія, свщмч.
27	14 С	Мартина, папи	Симеона, свщмч.
28	15 Н	Томина. Аристарха, мч.	Миронос. Ясона й Сосип.
29	16 П	Агапії, мч.	9 Мч. у Кизиці
30	17 В	Симеона й Акакія, прп.	† Якова, ап.

Птавень - Мау

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст.	Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1	18 С	Івана, прп.	Єремії, прор.
2	19 Ч	Івана Стапеч., прп.	Атанасія Вел., патр.
3	20 П	Теодора Тр.	† Теодосія Печ., прп.
4	21 С	Януарія, свящмч.	Пелагії, прпмч.
5	22 Н	Мироносиць. Теодора Сик.	Розсл. Ірини Многострад.
6	23 П	† Юрія, влмч.	Йова Многострад.
7	24 В	Сави Страт., мч.	Явлення Ч. Хреста
8	25 С	† Марка, ап.	† Івана Богосл. (Препол.)
9	26 Ч	Василія, свщмч.	† Перен. мощ. Миколая
10	27 П	Симеона, свщмч.	† Симона Зилота, ап.
11	28 С	Ясона й Сосипатра	† Кирила й Меод., оп. Сл.
12	29 Н	Розслабл. 9 мч. в Киз.	Самаріянки. Єпіф. й Гер.
13	30 П	† Якова, ап.	Глікерія, мч.
14	1 В	Єремії, прор.	Ісидора, мч.
15	2 С	Атанасія В., патр. (Препол.)	Пахомія, прп.
16	3 Ч	† Теодосія Печ.	Теодора Освяще.
17	4 П	Пелагії, прп.	Андроника, ап.
18	5 С	Ірини, мч.	Теодота, мч.
19	6 Н	Самаріянки. Йова Мистр.	Сліпородж. Патрикія
20	7 П	Явлення Ч. Хр.	Талалає, мч.
21	8 В	† Івана Богосл.	† Констант. і Єлени, р-ап.
22	9 С	† Перен. мощ. св. Миколая	Василиска, мч. (від. П.)
23	10 Ч	† Симеона Зилоти, ап.	Вознесіння Господнє
24	11 П	† Кирила й Методія, ап. Сл.	Симеона, прп.
25	12 С	Єпіфанія й Германа, св.	† 3 найд. гол. Ів. Хрест.
26	13 Н	Сліпородженого. Глікерії м.	Святих Отців
27	14 П	Ісидора, мч.	Терапонта, мч.
28	15 В	Пахомія, прп.	Никити, прп.
29	16 С	Теодора Осв. (від Пасхи)	Теодосії, прп.
30	17 Ч	Вознесіння Господнє	Ісаакія, прп.
31	18 П	Теодота, мч.	Єрмія, ап.

Червень - June

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст.	Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1	19 С	Патрикія, свящмч.	Юстина, мч.
2	20 Н	Святих Отців	Сшестя Св. Духа
3	21 П	Талалея, мч.	Пресвятої Тройці
4	22 В	† Константина і Єлени, р-ап.	Лукиліана, мч.
5	23 С	Василіска, мч.	Митрофана, св.
6	24 Ч	Михайла, ісп. Євфросинії	Доротея, свящмч.
7	25 П	Симеона, прп.	Висаріона, прп.
8	26 С	† 3 Відн. гол. Івана Хр.	Теодота Анк., свящмч.
9	27 Н	Сошестя Св. Духа	Всіх Святих
10	28 П	Пресвятої Тройці	Кирила Олекс.
11	29 В	Теодосії, прпмч.	Тимотея, свящмч.
12	30 С	Ісаакія, прп.	† Вартоломея й Варнави
13	31 Ч	Єрмія, ап.	Пресв. Євхар. Акиліни
14	1 П	Юстина, мч.	Єлісея прп., Методія пат.
15	2 С	Никифора, патр.	Амоса прор., Єроніма
16	3 Н	Всіх Святих	2 п. Сош. Тихона, мч.
17	4 П	Митрофана, св.	Мануїла й і. мч.
18	5 В	Доротея, свящмч.	Леонтія, мч.
19	6 С	Висаріона, прп.	† Юди Тадея, ап.
20	7 Ч	Пресв. Євхар. Теодота	Методія, свящмч.
21	8 П	Теодора Стр., мч.	Пр. Іс. Серця. Юліяна Т.
22	9 С	Кирила Олекс., патр.	† Сострад. Пр. Бог. Євсевія
23	10 Н	2 по Сош. Тимотея, свящмч.	3 п. С. Агripіни, мч.
24	11 П	† Вартоломея й Варнави, ап.	Різдво Ів. Хрестителя
25	12 В	Онуфрія й Петра, прп.	Февронії, прпмч.
26	13 С	Акиліни, мч.	Давида, прп.
27	14 Ч	Єлісея, прп. Методія, патр.	Самсона, прп.
28	15 П	Пр. Іс. Серця. Амоса, прор.	Перен. мощ. Кири й Ів.
29	16 С	† Сострад. Пр. Богор. Тих.	Петра й Павла, ап.
30	17 Н	3 по Сош. Мануїла, мч.	4 п. С. Соб. св. Апостолів

Липень — July

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст.	Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1	18 П	Леонтія, мч.	Косми й Дам'яна, безср.
2	19 В	† Юди Тадея, ап.	† Полож. Ризи Пр. Богор.
3	20 С	Методія, свщмч.	Якінта, мч.
4	21 Ч	Юліяна Тарс., мч.	Андрея Крит., св.
5	22 П	Євсевія, свщмч.	† Атанасія Атонського
6	23 С	Агрипіни, мч.	Сисоя Вел.
7	24 Н	4 по Сош. Різдво Ів. Хрест.	5 п. С. Томи й Акакія
8	25 П	Февронії, преп.	Прокопія великомч.
9	26 В	Давида, прп.	Панкратія, свщмч.
10	27 С	Самсона, прп.	† Антонія Печ., прп.
11	28 Ч	Перен. мощ. Кири й Івана	Євфимії й Ольги, кн. укр.
12	29 П	Петра й Павла, ап.	Прокла й Іларія, мч.
13	30 С	Собор 12 Апостолів	Собор Архангл. Гавриїла
14	1 Н	5 по Сош. Косми й Дам'яна	6 п. С. Акили, ап.
15	2 П	† Полож. Ризи Пр. Бог.	† Володимира, кн. укр.
16	3 В	Якінта, мч.	Антиногена, свщмч.
17	4 С	Андрея Крит.	Марини, влмч.
18	5 Ч	† Атанасія Атон.	Якінта й Еміліяна, мч.
19	6 П	Сисоя, прп.	Макрини й Дія, прп.
20	7 С	Томи й Акакія, прп.	† Іллі, прор.
21	8 Н	6 по Сош. Прокопія, влмч.	7 п. С. Симеона й Ів., пр.
22	9 П	Панкратія, свщмч.	Марії Магд., Фоки свщм.
23	10 В	† Антонія Печ.	Трофима й і. мч.
24	11 С	Євфимії й Ольги, кн. укр.	† Бориса й Гліба, мч.
25	12 Ч	Прокла й Іларія, мч.	† Успення св. Анни
26	13 П	Собор Архистр. Гавриїла	Єрмолая й і. свщмч.
27	14 С	Акили, ап.	† Пантелеймона, влмч.
28	15 Н	7 по Сош. † Володимира	8 п. С. Прохора й і. ап.
29	16 П	Антиногена, свщмч.	Калиника, мч.
30	17 В	Марини, мч.	Сили й і. мч.
31	18 С	Якінта й Еміліяна, мч.	Євдокима, прп.

Серпень - Август

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст.	Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1	19 Ч	Макрини, прп.	Проісх. Ч. Хр. і 7 Бр. М.
2	20 П	† Іллі, прор.	Перен. мощ. св. Степана
3	21 С	Симеона й Івана, прп.	Ісаакія й і. мч.
4	22 Н	8 по Сош. Магд. Марії	9 п. С. 7 молод. у Єфезі
5	23 П	Трофима й і. мч.	Євсигнія, сп.
6	24 В	† Бориса й Гліба, мч.	Преображення Господнє
7	25 С	† Успення св. Анни	Дометія прп., Пасива мч.
8	26 Ч	Єрмолая й і. мч.	Еміліяна, ісп.
9	27 П	† Пантелеймона, влмч.	† Матія, ап.
10	28 С	Прохора й і. ап.	Лаврентія, мч.
11	29 Н	9 по Сош. Калиника, мч.	10 п. С. Євпла, мч.
12	30 П	Сили й і. ап.	Фотія й Аникити, мч.
13	31 В	Євдокима, прп.	Максима, ісп.
14	1 С	Проісх. Ч. Хр. 7 Брат. Мак.	† Перен. мощ. св. Теод.
15	2 Ч	Перен. мощ. св. Степана	Успення Пр. Богородиці
16	3 П	Ісаакія й і. мч.	Перен. Нерукотв. Образа
17	4 С	7 Молод. у Єфесі	Мирона, мч.
18	5 Н	10 по Сош. Євсигнія, ісп.	11 п. С. Флора й Лавра
19	6 П	Преображення Господнє	Андрея Страт., мч.
20	7 В	Дометія, прп.	Самуїла, прор.
21	8 С	Еміліяна, ісп.	Тадея ап., Васси мч.
22	9 Ч	† Матія, ап.	Агатоника, мч.
23	10 П	Лаврентія, мч.	Іринея свцмч., Лупа мч.
24	11 С	Євпла, мч.	Євтиха, свцмч.
25	12 Н	11 по Сош. Фотія, Аникити	12 п. С. Возвр. м. Вартол.
26	13 П	Максима, ісп.	Адріяна й Наталії, мч.
27	14 В	† Теодосія Печ. пер. мш.	Пимена, прп.
28	15 С	Успіння Пр. Богородиці	Мойсея Мур., Август. св.
29	16 Ч	Перен. Нерук. Образа	† Усікнов. гол. Івана Хр.
30	17 П	Мирона, мч.	Олександра й і. патр.
31	18 С	Флора й Лавра, мч.	† Пол. Пояса Пр. Богор.

Вересень — September

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст.	Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1 19	Н	12 по Сош. Андрія Страт.	
2 20	П	Самуїла, прор.	13 п. С. † Поч. Ц. Р. Сим.
3 21	В	Тадея, ап. Васси	Маманта, мч.
4 22	С	Агатоніка, мч.	Антима, свщмч.
5 23	Ч	Іринея свщмч., Лупа ап.	Вавили свщмч., Мойсея
6 24	П	Євтиха, свщмч.	Захарії і Єлісавети, пр.
7 25	С	Возвр. мощ. Вартоломея	Чудо Арх. Михаїла
8 26	Н	13 по Сош. Адріана й Нат.	Созонта, мч.
9 27	П	Пимена, прп.	
10 28	В	Мойсей Мур. Августина	14 п. С. Різдво Пр. Богор.
11 29	С	† Усік. гол. Івана Хр.	Йоакима й Анни, прав.
12 30	Ч	Олександра й і. патр.	Минодори й і. мч.
13 31	П	† Пол. Пояса Пр. Богор.	Теодори, прп.
14 1	С	† Поч. Ц. Року. Симона, пр.	Автонома, свщмч.
15 2	Н	14 по Сош. Маманта, мч.	Відн. Храму, Корнилія
16 3	П	Антима, свщмч.	Воздвиження Ч. Хреста
17 4	В	Вавили, свщмч.	
18 5	С	Захарії і Єлісавети, прав.	15 п. С. Никити, влмч.
19 6	Ч	Чудо Арх. Михаїла	Євфимії, влмч.
20 7	П	Созонта, мч.	Софії, Віри, Надії, Люб.
21 8	С	Різдво Пр. Богородиці	Євменія, мч.
22 9	Н	15 по Сош. Йоакима й Анни	Трифона й і. мч.
23 10	П	Минодори й і. мч.	Євстахія, мч.
24 11	В	Теодори, прп.	Кондрата, ап.
25 12	С	Автонома, свщмч.	
26 13	Ч	Відн. Храму, Корнилія	16 п. С. Фоки, свщмч.
27 14	П	Воздвиження Чеси. Хреста	Зач. Івана Хрестителя
28 15	С	Никити, влмч.	Теклі, прпмч.
29 16	Н	16 по Сош. Євфимії, мч.	Євфросини, прп.
30 17	П	Софії, Віри, Надії, Любови	† Предст. Ів. Богосл.
			Калистрата, мч.
			Харитона, прп.
			17 п. С. Кириїка, отш.
			Григорія, свщмч.

Жовтень — October

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст.	Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1	18 В	Євменія, прп.	Покров Пр. Богородиці
2	19 С	Трофима й і. мч.	Киприяна, свщмч.
3	20 Ч	Євстахія, влмч.	Дионісія Ареоп., свщмч.
4	21 П	Кондрата, ап.	Єротея, свщмч.
5	22 С	Фоки, свщмч.	Харитини, мч.
6	23 Н	17 по Сош. Зач. Івана Хр.	18 п. С. † Томи, ап.
7	24 П	Теклі, первмч.	Сергія й Вакха, мч.
8	25 В	Євфросини, прп.	Пелагії й Таїсії, прп.
9	26 С	† Предст. Ів. Бог. (на нед.)	† Якова, ап.
10	27 Ч	Калистрата, мч.	Євлампія і Євлампії, мч.
11	28 П	† Харитона, прп.	Филипа, ап.
12	29 С	Кириїка, прп.	Прова і і. мч.
13	30 Н	18 по Сош. Григорія свщмч.	19 п. С. Карпа й н. мч.
14	1 П	Покрова Пр. Богородиці	Параскевії, прп.
15	2 В	Кипріяна, свщмч.	Євтимія прп., Лукиліяна
16	3 С	Дионісія, свщмч.	Лонгина сотн., мч.
17	4 Ч	Єротея, свщмч.	Осії прп., Андр. Крит.
18	5 П	Харитини, мч.	† Луки, ап. св.
19	6 С	† Томи, ап.	Йоїла, прор.
20	7 Н	19 по Сош. Серг. Вакха	20 п. С. Артемія, влмч.
21	8 П	Пелагії й Таїсії	Іларіона В., прп.
22	9 В	† Якова, ап.	Аверкія, св.
23	10 С	Євлампія і Євлампії, мч.	Якова, ап.
24	11 Ч	Филипа, ап.	Арети, мч.
25	12 П	Проза й і. мч.	Маркіяна й Мартирия, мч.
26	13 С	Карпа й і. мч.	Димитрія, влмч.
27	14 Н	20 по Сош.	21 п. С. Христа Царя
28	15 П	Євтимія й Лукіяна, прп.	Параскеви, мч.
29	16 В	Лонгина, сотн.	Анастасія прпмч., Аврам,
30	17 С	Осія, прор.	Зиновія й Зиновії, мч.
31	18 Ч	† Луки, ап.	Стахія й і. ап.

Листопад - November

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

н. ст.	Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1	19 П	Йоїла, прор.	Косми й Дам'яна, безср.
	20 С	Артемія, влмч.	Акиндина й і. мч.
3	21 Н	21 по Сош. Іларіона, влмч.	22 п. С. Акепсима й і. мч.
4	22 П	Аверкія, св.	Іоанікія В., прп.
5	23 В	Якова, ап.	Галактіона, мч.
6	24 С	Арети, мч.	Павла, св.
7	25 Ч	Маркіана й Мартирия, мч.	Єрона й і. мч.
8	26 П	Димитрія, влмч.	Собор Св. Михаїла, арх.
9	27 С	Нестора, мч.	Онисифора, мч.
10	28 Н	22 по Сош. Параскеви, мч.	23 п. С. Ерасті, мч.
11	29 П	Анастасії, прпмч.	Мини, Віктора, Вінцентія
12	30 В	Зиновій Зиновії, мч.	† Йосафата, свщм. (н. н.)
13	31 С	Стахія й і. ап.	† Івана Золотоустого, св.
14	1 Ч	Косми й Дам'яна, безср.	† Филипа, ап.
15	2 П	Акиндина мч.	Гурія й і. мч.
16	3 С	Акепсими й і. мч.	† Матея, ап. св.
17	4 Н	23 по Сош. Йоанікія, прп.	24 п. С. Григор. св.
18	5 П	Галактіона, мч.	Ілліона й Романа, мч.
19	6 В	Павла, св.	Авдія, прор.
20	7 С	Єрона й і. мч.	Григорія прп., Прокла св.
21	8 Ч	Собор Михаїла Арх.	Взедення в Храм Пр. Б.
22	9 П	Онисифора, мч.	Филимона й і. ап.
23	10 С	Ерасті, ап.	Амфілохія і Хригор. св.
24	11 Н	24 по Сош. Мини, мч.	25 п. С. Катерини, влмч.
25	12 П	† Йосафата, свщмч.	Клиmentа, папи
26	13 В	† Івана Золотоуст.	Аліпія, прп.
27	14 С	† Филипа, ап.	Якова перс. мч.
28	15 Ч	Гурія й і. мч.	Степана, прпмч.
29	16 П	† Матея, ап.	Парамона, мч.
30	17 С	Григорія Чудотвор.	† Андрія, ап.

Чуденъ - Десемвръ

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАРЬ

н. ст.	Дні	Старого Стилю	Нового Стилю
1 18 Н	25 по Сош.	Платона й Ром.	26 п. С. Наума, прор.
2 19 П	Авдія, прор.		Авакума, прор.
3 20 В	Григорія, прп.		Софонія, прор.
4 21 С	Введення в храм Пр. Бог.		Варвари влмч., Дамаск.
5 22 Ч	Филимона й і. ап.		† Сави Осв., прп.
6 23 П	Амфілохія і Григор., св.		Миколая Чудотворця
7 24 С	Катерини, влмч.		Амвросія, св.
8 25 Н	26 по Сош.	Клиmentа, папи	27 п. С. Патапія, прп.
9 26 П	Алімпія, прп.		Непорочне Зачаття Пр. Д.
10 27 В	Якова Перс. влмч.		Мини й і. мч.
11 28 С	Степана, мч.		Даниїла Стовп.
12 29 Ч	Парамона, мч.		Спиридона, прп.
13 30 П	† Андрія, ап.		† Євстратія й і. мч.
14 1 С	Наума, прор.		Тирса й Левкія, мч.
15 2 Н	27 по Сош.	Авакума, прор.	Праотців. Єлевтерія, св.
16 3 П	Софонія, прор.		Аггея, прор.
17 4 В	Варвари вмч., Ів. Дамаскина		Даниїла, прор.
18 5 С	† Сави Освяц., прп.		Севастіяна й і. мч.
19 6 Ч	Миколая Чудотворця		Боніфатія, мч.
20 7 П	Амвросія, св.		Ігнатія Богонос. св.
21 8 С	Патапія, прп.		Юліяни, мч.
22 9 Н	28 по Сош.	Непорочне Зач.	Отців. п. Різд. Анастасії
23 10 П		Мини й і. мч.	10 мч. у Криті
24 11 В		Даниїла Стовп.	Навеч. Різдва. Євгенії
25 12 С		Спиридона, прп.	Різдво Г. Н. Іс. Христа
26 13 Ч		† Євстратія й і. мч.	Собор Пр. Бог. і Йосипа
27 14 П		Тирса й Левкія, мч.	Степана Архід., первом.
28 15 С		Єлевтерія, свщмч.	20 тис. мч. у Никомидії
29 16 Н	Праотців.	Аггея, прор.	П. Різдва. Дітей уб. у В.
30 17 П		Даниїла, прор.	Аннії, мч.
31 18 В		Севастіяна, мч.	Меланії, прп.

ВОГДАН І. АНТОНИЧ

ПРОСВІТИ

На варті, на варті поставим
щоденне зусилля невпинне,
і світло просвіти розпалим,
розоремо землю цілінну.

Простуєм, простуєм шляхи
і світло крізь пітьму, крізь морок несем,
Будуєм, будуєм, будуєм мости
в майбутнє, що ними до цілі ведем.

Мов іскру погаслу, ми будим
надію про завтра світліше,
щоб віри не тратили люди,
щоб бачили шлях свій ясніше.

Простуєм, простуєм, простуєм шляхи
і світло крізь пітьму, крізь морок несем,
Будуєм, будуєм, будуєм мости
в майбутнє, що ними до цілі ведем.

Готуєм, гуртуєм роками
і труд починаємо з основи,
щоб стала "Просвіта" за камінь,
за цемент в майбутній обнові.

Простуєм, простуєм, простуєм шляхи
і світло крізь пітьму, крізь морок несем.
Будуєм, будуєм, будуєм мости
в майбутнє, що ними до цілі ведем.

(Народній Ілюстрований Календар "Просвіти" на звич. рік 1937, ст. 51)

КЛІШАРНЯ
AURORA
PHOTO-ENGRAVING CO. LTD.

33 Niagara St., Toronto 2B Ont. — Ph.: EM 8-4995
виконує всякі роботи з ділянки стереотипних робіт і клішарства
СКОРО! — СОЛІДНО! — ДЕШЕВО!

ЧИТАЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ ТІЛЬКИ СВОІ "ЛЕМКІВСЬКІ ВІСТІ"

МАТИР УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЖИТТЯ

У СТОРІЧЧЯ "ПРОСВІТИ"

Кожний свідомий українець знає, що таке "Просвіта". Хто ще не знав про "Просвіту" і про її заслуги, той довідався певно в 1938 році. Це був ювілейний рік "Просвіти", бо в тім році минуло 70 років, як у Львові горстка свідомої української інтелігенції заснувала Товариство "Просвіта". Це Товариство поклало собі за ціль, понести світло освіти і свідомості в горем прибитий народ. Той народ щойно недавно звільнений від панщини, жив тоді в кромішній темності й несвідомості, в великій матеріальній нужді та налогах, як наприклад у пиянстві. Не знав, хто він і що він, як з біди визволитися, як з лихом боротися, як до кращого змагати.

"Просвіта" почала освічувати й освідомляти той народ. Почала навчати його, хто він і яка його славна бувальщина, та що має робити, щоб давню славу завернути. Почала відучувати його від злих навичок і налогів, від рабства і покори, стала вчити його організуватися, лучитися до бою зі зліднями і з моральним лихом. Бо треба знати, що не тільки культурно-освітню працю повела "Просвіта" в народі, але від самого початку своєї діяльності звернула увагу також на матеріальну сторінку національного життя, знаючи, що тільки в добробуті зможе народ розвинути вповні всі свої духові сили та дійти до кращої долі. Тимто "Просвіта" в своїх книжках не тільки освідомляла народ, але і вчила його, як закладати спілкові крамниці, шпихлірі, позичкові каси, як краще господарити й таке інше, і сама практично через своїх інструкторів показувала людям, як те все робити. Завдяки "Просвіті" повстали в нас такі наші скарби, як кооперація, рідний промисл і торговля, Рідна Школа, Товариство "Сільський Господар", Сокіл, Січ (Луги) та інші народні товариства, установи й організації. Завдяки "Просвіті" почалося в нас і політичне життя, повстали перші політичні національні організації. Однаке словес — "Просвіта" дало почин усьому розвиткові національного життя на всіх його ділянках, і як можна сказати, що "Просвіта" є матірю всіх наших товариств, так є матірю всього організованого життя в нас узагалі. Вона відродила народ і веде його до щораз кращого життя!)

Товариство "Просвіта", засноване 8 грудня 1868 р. у Львові — це матір всього українського зорганізованого життя не тільки в Галичині, але й на всіх наших землях, а також поза Україною.

Довголітнє поневолення нашого народу не тільки позбавило його своєї освіченої провідної верхівки, але й обернуло його на темну етнографічну масу, яка не вміла і не мала сил обстоювати своїх прав.

Бачачи це, групка людей, до якої належали Омелян Огнівський, Анатоль Вахнянин, Олександер Борковський, Іван Комар-

—
') Календар "Наш Лемко", Львів 1938.

НЕВТОМНИЙ ОРГАНІЗАТОР "РІДНОЇ ШКОЛИ" НА ЛЕМКІВЩИНІ

Д-р Степан Ванчицький, голова "Рідної Школи" в Сяноці, не обмежував свою громадсько-політичну діяльність тільки до своїх обов'язків правника, але він використовував увесь вільний час на працю для збереження і національного виховання української дитини на княжій Землі Лемківщині.

Сотні його організаційних поїздок на поблизу села, на які йшов польський натиск і намагання латинізувати та перетягати на польське кожного, зокрема кожну шкільну українську дитину виховати в польському дусі — це була частина його муравлиної праці, бо ціла Сяніччина — завдяки зусиллям невтомного Д-ра Степана Ванчицького — наче під чародійним повітом весняного вітру,

мов гриби по дощі, росли на цій княжій землі та організувалися Кружки "Рідної Школи", дитячі Садки, дошкілля, в яких весело гомонила українська мова, малі діти декламували українські віршики, читали дитячі видання, д-р Степан Ванчицький знов, що, які будуть наші діти, таке буде майбутнє нашого українського народу!

ринський, Михайло Коссак, Максим Михалюк, Омелян Патрицький, Юліян Романчук, д-р Корнило Сушкевич, Корнило Устянович, Володимир Ганкевич та інші, вирішила заснувати товариство, яке б оту етнографічну, неосвічену, затуркану довговіковою ненавистею масу перетворило в народ, свідомий свого імені, своїх прав і обов'язків.

Цим товариством була "Просвіта", з якого постали згодом Наукове Товариство ім. Т. Шевченка, "Сільський Господар", "Дністер", кооперативні товариства та різні політичні, культурні й господарські організації та установи на наших землях.

"Просвіта" вкрила густою мережею своїх філій та читалень, співочими, самоосвітними та іншими гуртками не тільки землі Галицької області, але перейшла й Збруч та розпросторилася над Дніпром, поширилася в Канаді, Аргентині, Америці і, наче Франкові "Каменярі", лупала скалу та будувала дорогу в майбутність.

Хоч ворог знищив "Просвіту" на Рідних Землях, він не всілі був знищити ідеї, яку вона репрезентувала і яку защепила у наші душі. Тому ми, живучи у вільному світі, мусимо гідно відзначити 100-ліття заснування "Просвіти" і пригадати нашим людям усі ті ідеї, які вона ширila і які не втратили своїх вартостей нині.

Щоб краще зрозуміти, яке значіння має "Просвіта" для на-

шого українського поневоленого народу, мусимо бодай коротко взглянути в наше минуле та тверезо застановитися над цим сум-ким явищем, що ще досьогодні покутує серед українського на-роду: — це так зване мосвофільство-русофільство, з цим і мо-сковська комуна.

Ясно ж усім, що багатство української землі, її пречудова природа здавендавна манили чужі народи, в першу чергу поляків, що найближчі межами з Україною; москалів, що без нашого українського хліба вже давно були вихаліли та щезнули з карти Європи; далі мадярів, що в давнину виперли наших прапрапредків з найкращих і врожжаних долин над Дунаєм і безупинно посягають за українським багатством у стій гір Карпат; словаків, що сами давно були під чужим ярмом і нічого не навчилися; румунів, які за гітлерівською опікою аж до української Одеси залізли; не говорячи про німців, яким заєдно сниться пшеничний український хліб з своїм чорноземом і українське сало!

Від 1860-их років українсько-польські взаємини в Галичині визначаються такими словами: всевладне панування польської шляхти в Галичині; опір і оборона українського народу проти польської переваги (двоюм шляхами — національним і русофільським); цікар у Відні і центральний уряд — цей чинник, віддавши в Галичині владу полякам, віходить на дальший плян, по-скільки йдеться про формування українсько-польських стосунків, і є в свідомому впливанні на ці стосунки безсумнівно менше ак-тивний, як чинник російський. Теза, пущена в світ з польських джерел, про те, що "Австро-Угорщина підpirала український національний рух в Галичині, щоб непокоїти Росію", не дістасє підтвердження у фактах, хоч вона знайшла доступ до найповаж-ніших історичних публікацій західної Європи. Український єпи-скоп Яхимович "вже в 1842 р. звертав увагу австрійського уряду на факт національної єдності галицьких русинів з російськими українцями та на можливість використати цю обставину в закор-донній політиці". Але в Відні не мали для того зрозуміння ні тоді, ні пізніше. "Коли слідкуємо історію Галичини з часу її при-

У 1942 році приїхав з Сянока до Krakova наш приятель з академічними студій д-р Ростислав Єндик і на куснику паперу передав мені відбитку цеї печатки Читальні "Просвіти" в українському селі Согорів Долішній, при цьому д-р Єндик сказав: — Бачиш, старий Лемкү, як тебе нарід ша-нус.

За це я ще з більшим завзяттям при-клався до праці та написав книжки: "20 років неволі", "Матеріальна куль-тура Лемківщини" та інші. Друге, справлене видання "Матеріальної культури" завдяки великій свідо-домості членів ООЛ повиниться з друку.

НА СЛАВУ І ВЕЛИЧ УКРАЇНИ

В році 1938 під час святкувань 70-літнього Ювілею Просвіти, 22-го травня 1938 р. хорунжий пррапору Просвіти і інспектор Відділу Петро Петрик складає присягу, що її провів голова Просвіти д-р Іван Брик у Львові; від лівого стоять: посол Зенон Пеленський, секретар Просвіти мігр Микола Дужий, член Головного Відділу Просвіти ред. Василь Глібовицький, інспектор В. Татомир, інспектор Степан Ко рецький (оба підхорунжі Пррапору).

належності до Австрії, не бачимо ніяких фактів, які виправдували б закиди в сторону Австрії, що вона підтримує українство в Галичині; навпаки, можна навести цілу низку моментів, які підтверджують незаінтерсування урядів обох потуг (Австрії і Німеччини) в розвитку українства, і дуже далеко посунену лояльність супроти сусідної держави — на цім полі не робить їй ніяких неприємностей." Після угоди династії з поляками (1861, 1867) така політика, яка сприяла б українським справам, була просто неможлива.

Упродовж десятиріччя 1860-1870 українські політичні діячі в Галичині мали аж забагато доказів на те, що ні в династії ні в центральному уряді не знайдуть реальної підтримки в обороні найосновніших прав народу. Віденський уряд передав українців на ласку львівського сейму з його непорушною польською більшістю, на словах обіцював оборону українському народові, а на ділі ані пальцем не кивнув, коли поляки під кожним оглядом гноили українське населення.

На дальші наслідки дурної польської політики не довго треба було чекати; як написано в книжці "Квестія руска" — Україна Русь національного напрямку веде тяжку боротьбу з русофільськими елементами. Ця Русь сьогодні інша ніж була давніше. "Повна життя, руху і чину, бореться не тільки словом, але й ділом". Та це ще не вирішує справи. "Таке вирішення може прийти тільки з польської сторони... Розв'язка українсько-руської проб-

леми мусить бути і буде одночасно розв'язкою однієї з наших найважливіших проблем". Але це вирішення мусить бути попереджене зміною наставлення поляків до української справи. "Без порівняння важливіше, ніж навіть саме полагодження (українського) внеску, це наш моральний... супроти неї стосунок." Від самих поляків залежить перемога поміркованого напрямку в українців. Така перемога скріпила б українське національне життя, допомогла б до зміцнення й поширення національної свідомості, тоді Галичина "могла б стати для українців русинів тим, чим є для Польщі — азилем для національного життя і національних почувань, їх скарбницею, якої призначення було б у тому, щоб своїми багатствами спомагати інші області, бути для них джерелом помочі і рятунку." "Якщо нічим не докажемо, що приймаємо простиagnену до згоди руку і хочемо призвати справедливі домагання русинів, тоді наражуємо угодовий табір на нову поразку." Тоді злеочочені й розчаровані українці підуть в обійми русофільства. "Це істотна правда" українсько-польських стосунків. "Тимчасом нам кажуть: якщо інтерес нашої країни (Галичини) вимагає порозуміння і визнання Руси, то цьому противиться загально-польський інтерес цілого нашого народу, його традиції, дух, його патріотизм і майбутність. Визнання Руси це був би добровільний поділ Польщі (кажуть), тому таке визнання — гріх, ганьба і сором." "Галицька Русь це частина Руси, яка без перебільшення охоплює кільканадцять мільйонів і про її спольщення сьогодні поважно думати не можна. Польське невизнавання цієї Руси може мати тільки один наслідок, а саме — на цілу Русь збільшити кількість наших противників, а відомо, їх ряди вже й так надто великі..., може ту Русь, яка сьогодні найбільше противна Москві, штовхнути в її обійми.

Непризнання прав українцям і на їх домагання в польському соймі заперестати нищити українство — дали притоку для зросту русофільського напрямку та створення першої політичної організації галицьких русофілів "Руська Рада".

Щераз задемонстрував себе "залізний закон" історії польсько-українських стосунків, дикунська і латинізаторська політика Польщі силою обставин штовхнула українців в обійми Москви. Іншими словами — польський шовінізм стався батьком українського московофільства.

На такому саме тлі, для оборони прав і життя українського народу на його рідній землі прийшло до основання "Просвіти". Що зробила "Просвіта" за своїх 100 років існування — це праця на довші роки.

Dr. ELIAS WACHNA

Dentist

386 Bathurst St. — Tel.: EM 4-6515 — Toronto 2 B, Ont.
Hours : 9 a. m. to 5 p. m.

ЛИШЕ ГОЛОДНІ ВОВКИ ВІЮТЬ — І ТРИВОЖАТЬ ЛЯХІВ

Недалеко міста Горлиці було велике українське село з українським автохтонним населенням у числі 429 душ, з 180 своїми хатами,

що звалося Вижній Регетів, з українською церквою св. Архистратига Михаїла, збудованою в 1865 році; з цим селом починалося інше українське село Нижній Регетів та до цієї парохії належало теж українське село Сквіртне, з українською церквою св. Безсребренни ків Косми і Дамяна, збудованою в 1837 році. Двадцять літ тому поляки вигнали поголовно всіх українців з їх праобразівських хат; сьогодні лише голодні вовки вештаються по згарищах і тривожать польських "християн" своїм пронизливим виттям...

Ось як сплідрували польські "християни" українську княжку оселю Вижній Регетів; корчі й трава росте, де були українські хати й в них щасливо жили українські люди.

У СТАРИННІЙ КНЯЖІЙ ОСЕЛІ

Українська церква Преображення Господа Нашого Ісуса Христа збудована в 1742 році в українському селі Чертеж, 5 км віддаленого від Сянока; жило тут до вигнання 717 українців. З Чертежа вийшло 17 українських священиків.

Петро Ямняк

НА ЛЕМКІВСЬКІЙ РІЧЦІ

Бродить сонце по полі,
Ходить собі по житі —
Вийшли з річки дівчата,
Гарно, чисто помиті.

О, красуне лемкине,
Не ховай же обличчя,
Дай до скочу на тебе,
На красуню дивитися.

А як прийде цей будень —
Ця знаменна субота,
Завітає староста
В твої красні ворота!

Не забудь же красуне
Пишино в квіти вивітчаться,
Та ж підемо в церковцю
У неділю вінчаться!

Будуть дружки - бояри,
Буде втішне весілля,
Буде з нами радіти
Весенке наше довкілля!

Будуть з нами радіти
Наші рідні Карпати,
Будуть в церкві з усіма
Пісню щастя співати.

Лемківська красуня з Команчі

О, красуне лемкине,
Не скривай же обличчя,
Хай всю ніченьку
Мені хоч синтися...

14. X. 1967

“БО ТАК ВЕЛІЛА ВАРШАВА”

(З польських плянів на знищення Лемківщини)

Повітовий Народний Зізд У.Н.Д.О., відбутий дня 2 квітня 1937 року в Сяноці в присутності 98 осіб із 22 місцевостей Сяніцького, Березівського, Короснянського і Ліського повітів, по вислуханню рефератів: у справах церковній, господарській і просвітній та переведений дискусії ухвалив одноголосно слідуючі резолюції:

I. Українське Громадянство Лемківщини, зібране на Повітовім Народнім Зізді в Сяноці дня 2 квітня 1937 р. уважає, що тільки журба про добро Св. Католицької Церкви і Її вірних склонила Апостольський Престол до утворення на Лемківщині самостійної Апостольської Адміністрації, та одночасно стверджує з болем, що покликаний Ним провід цеї Адміністрації від самого початку до сьогодні працював і працює якраз усупереч цій чисто релігійній інтенції Апостольської Столиці, а саме:

— не уладжував і не уладжує Місій, як це перед 1935 р. почало входити в життя і загальний звичай, та які є в нас коначні, заборонив поминати в часі Богослуження нашого Сяніцького Єпископа, співати в церквах молитву: "Боже великий" та прикрашувати церкви національними красками і вишивками;

— усунув в 1936 р. без жадної оправданої причини деяких дотеперішніх оо. деканів від урядовання, що з уваги на їх національні переконання пояснює собі загал вірних тільки свідомою акцією Проводу позбутися із цього становища немилих собі отців та одночасно на їх місце винести своїх політичних співпартійників, хоч вони своєю поведінкою доказали, що на ці відповіальні місця потрібних кваліфікацій не мають;

— переслідують наше, віддане Церкві і Народові і поступаюче після найкращих взірців західно-европейського католицького Духовенства, Священство безпідставними наганами, наказами резигнування з їх парохій, ба навіть частим переношуванням з місця на місце, суспендуванням та невиплачуванням платні відбирає їм та їх родинам середників фізичного існування;

— виховує кандидатів духовного звання не в своїх Семінаріях тільки в чужих віроісповідно і національно заведеннях;

— заборонює читати та поширювати католицьку пресу: "Український Бескид", "Наш Лемко", і зовсім не реагує на поширювання на Лемківщині протикатолицьких і протинаціональних: "Лемка", "Землі і Волі" та "Руського Голосу";

— бере остантацийно участь в вечері-концерті, уладженім рукофілами дня 7 березня 1937 р. в Сяноці в честь російського царя і православного поета Пушкіна;

— впроваджує до урядовання давно закинену етимологію — це все на очевидне згіршення і обурення загалу вірних, тим більше, що в тій поганій роботі послугується людьми — після опінії їх односельчан — безбожними і комунізуючими — та ще,

З МІСІЙНИХ ДНІВ НА КНЯЖІЙ ЛЕМКІВЩИНІ

В українському селі Залуж-Війське, де була українська церква св. Безсребренників Косми і Дамяна, збудована в 1804 році, з числом українців 2.126 душ, у 1937 році місцевий парох, о. Петро Андрейчик улаштував св. Місію, під час якої проповідував о. місіонар Де Вокт, ЧНІ; побіч нього на світлині стоїть Ярослава Блавацька з донечкою Любою і сином Венедиктом, далі о. Микола Гентиши і о. Петро Андрейчик; сидить о. декан Іван Цегелик, парох у Загутині, біля нього о. Степан Головід, в останньому ряді: о. проф. Микола Головач з Боська, Михайло Андрій Блавацький, Д-р Василь Блавацький та о. Степан Менцинський.

при кожній нагоді мов на глум голосить, що це все діється для усунення політики з церков!

Беручи до уваги те, що і передше і тепер такими нелюдськими переслідуваннями і голодом послугувалися і послугуються найгірші вороги нашої Св. Церкви і Народу більшевики, що, винищуючи наше українське, запевняють також, що роблять це в ім'я... любові до нього та охорони його перед контрреволюцією, приходить загал вірних нашої Лемківщини до переконання — і це Зізд виразно підчеркує — що це безглядне і нелюдське низлення найревнішого нашого Духовенства, заборона молитви — пісні в церквах, заборона католицької преси і неуладжування католицьких місій з одної, таке свідоме вислугування місцевим безбожницьким і комунізуючим елементом і впроваджування етимології до урядовання — нібито для поборювання політики в нашій

Церкви з другої сторони, є саме копією більшевицької політики на Великій Україні, перенесеною на Лемківщину русофільським Проводом Апостольської Адміністрації в імя заглади нашої Церкви та підготовання царе- і сталіно-славія!

Зізд висказує своє обурення та безглядно осуджує таке постулювання Проводу Апостольської Адміністрації на Лемківщині і п'ятнусь цю його виразно політичну, русофільську роботу, спрямовану свідомо на загибіль нашої Св. Церкви та нашого Народу і, подаючи повищі сумні події до відома цілого Українського Народу, одночасно просить Національний Провід і наші Духовні Власти, в першу чергу свого правного Сяніцького Єпископа і Перемиського Ординарія про негайну поміч та оборону нашої Святої Церкви і її вірних на Лемківщині перед явно деструктивною роботою теперішнього Проводу Апостольської Адміністрації, — пайкраще через ліквідацію Апостольської Адміністрації і привернення на нашій території юрисдикції нашого Сяніцького Єпископа.

II. Зізд взиває ціле Українське Громадянство на Лемківщині до масової передплати і поширювання часописів: "Український Бескид" і "Наш Лемко"!

III. Зізд взиває все українське населення Лемківщини до гур-

НА ПРАЗНИКУ В ЗАЛУЖІ - ВІЙСЬКЕ

Після давньої традиції на Празник завжди з'їзджалися Духовні Отці з своїми найближчими та всі брали торжественно участь у Празничних Богослужіннях. Від лівого сидять: Д-р Василь Блавацький з своєю донечкою Любочкою, радник Л. Голейко, о. декан Олександер Степанка, Наталія Каравановичева, о. декан Іван Цегелик, меценасова Ярослава Блавацька, о. Петро Андрейчик і о. Євген Шварніцький. Стоять: о. Степан Головід, о. М. Весоловський, о. В. Бартко, Ірина Голейко, м-гр Михайло Хомяк та інші гости.

товання в своїх організаціях культурно-освітніх, господарських, кооперативних і політичних та закладання їх в кожнім селі, де їх ще нема, бо тільки в цей спосіб зможе воно дійти до морального і матеріального добробуту, зокрема взиває його до масового вписування в члени Т-ва "Просвіта" у Львові.

IV. Зізд складає щиру подяку Національному Проводові У.Н.Д.О., Українським Центральним Установам у Львові і Українсько-Лемківській Еміграції в Америці за дотеперішню опіку і поміч Лемківщині та просить їх усіх про дальшу поміч, моральну і матеріальну з теперішнім її невідрядним положенні!

V. Зізд протестує проти навчання української дітвори на Лемківщині з якихсь лемківських букварів та домагаються від дотичної влади заведення з поворотом апробованих шкільних підручників і українського учительства в школах на Лемківщині.

ПРОВІД ЗІЗДУ

Другий голова

*М. Головацький
ректор*

В українському селі Межибрід, коло Сянока, під час вінчання Василя і Анни Єнкалів (22. 9. 1931 р.), другий від лівого д-р Василь Блавацький, побіч нього п-ні Н. Титарев, о Степан Головід, меценасова Ярослава Блавацька, проф. Ірина Добрянська, о. Степан Менцінський, батьки молодих і гости.

**Петро Зубрицький
ем. суддя і б. пор. УГА**

ЯК Я ПОЗНАКОМИВСЯ З ЛЕМКІВЩИНОЮ

З Лемківщиною я познакомився ще за моїх гімназійних ступенів. Сталося це так, що літом 1902 р. (я покінчив був тоді III-ту гімн. класу), приїхав до нас на Бойківщину наш вуйко Маріян Турианський та забрав нас обох, старшого роком брата і мене, на відвідини до дідуна о. Івана Ліщинського, який був тоді парохом Команчі-Лемківщина.

Ми тоді провели в Команчі чотири дні, купались у ріці Ославі, ходили до ліса та їздили в поле по сіно. Одного дня ми вибралися до Лупкова (звіж 20 км. віддаленого) і хотіли дійти до угорської границі, але несподівано дощ знівечив наші пляни. Другим разом я був в Команчі літом 1907 р., як вже абсолювент гімназії. Покійний дідо сказав тоді до тітки, яка мене там привезла: "а що — привезлась академіка?" Той дідуньо держався ще доволі кріпко, хоч йому стукнуло було тоді вже 80 літ. Щодня ходив до церкви Покр. Пр. Богородиці, яка стояла високо на гірці над попівством і вийти до неї треба було досить труду, на віть для таких, як я, молодців. Того ж літа відвідав я нашу тітку Юлію з Назаревичів Крупську, яка учителювала в Чистогорбі. Від неї вивчив дві лемківські пісні: "Горіла сосна, горіла" і "Андрей за горами". Ще за життя доброго дідуня (він був властиво вуйком нашої Бабці), відвідав я його разом з моєю сестрою Д-вою З. Долинською з Перемишля на празник Покрови.

Тоді забавили ми там лише два дні та пізнали кількох сусідніх священиків, о. Охнича Василія (нар. 1858, рк. 1884), від 1902 р. пароха Туринська, о. Габлу Димитрія (нар. 1862, рк. 1887), пароха Радошиць, о. Михайла Гробельського (нар. 1877, рк. 1901), пароха Прелук, а від 1917 р. парох Щавного і декан Лупківського деканату. Тоді в сусідному селі Репеді був управителем нар. школи Андрій Крупський з донькою Теофілею, що відтак була дружиною адвоката мг-ра Володимира Бучацького. Перед кількома роками померла в Монреалі, де по війні з муежом опинилася.

В літі 1908 р. останній раз приїхав я до Команчі, тим разом на похорон дорогоого дідуня, що помер 16 серпня 1908 р. Між Кондекальними Покійного пізнав сл. пам. о. Антона Бескида, крил.. Яслицького Декана (нар. 1835, рк. 1859), від 1884 року († 1927), парох Тарнавки, який приїхав з далека на похорон. Він був дідом ред. Юліяна Бескида, редактора "Лемківських Вістей" в Торонто, Онт. Познакомився я з Лемківщиною вдруге, тим разом докладніше і через довший час, коли восені 1912 р. як авскультант, приїхав до Окружного Суду в Сяноці. Тоді мав нагоду познакомитись з дуже спосібним і совісним радником Суду бл. п. Бол. Шулякевичем, як також спосібним, на жаль спаралікованим радником Пеленським. Його дружина Яніна Коссак-

ЗЕМЛІ БУЛО ОБМАЛЬ — ІСТИ КОЖНИЙ ХОЧЕ

Бували деколи на Лемківщині випадки, що двоє сусідів довгими роками процесувалися за межу. Найкращим засобом помирити завзятих сусідів була судова комісія; коли суддя сказав своє слово, воно було респектоване та з найбільше ворожих собі сусідів ставалися найкращі приятели. Так то в селі Бортне, повіт Горлиці, в 1931 році суддя П. Зубрицький перевів комісію та на основі map визначив, що кому належиться. У селах Романівської округи поклав кінець усіким процесам сл. пам. суддя Емануель Лужецький з Романова, що полюбовно вчив людей розв'язувати спірні питання. Українські судді не одного господаря врятували перед жебрачою торбою.

Пеленська (полька) дописувала до газети "Всек Нови". Були бездітні. З аскультантів крім мене було ще двох українців: мгр. Володимир Бучацький і Іван Товарницький (помер ще перед ІІ-ою світ. війною). Парохом церкви Пресвятої Тройці в Сяноці від 1897 р. був о. Константинович Еміліян, сотрудником о. Лев Чапельський, який відтак виїхав до Америки та був довший час парохом в Елізабет, Н. Дж., де помер. Його дружина, з роду Шлемкевич брала участь в аматорських виставах, які там приготовляно.

З священиків з сусідніх парохій пригадую о. Віктора Савчака (нар. 1865, рк. 1892), від 1897 р. парох Сторожів Вел., замешкалий в дочернім Загутині, о. Мекелиту Петра (нар. 1868, рк. 1894), від 1899 р. парох Прусіка-Сянічок. Оба були свідомими українцями і постійно брали участь в імпрезах улаштованих у Сяноці. На добру згадку заслуговує проф. сяніцької гімназії проф. Роман Ковалів, дир. "Народної Торгівлі" Сениця та пові-

товий організатор В. Калинюк. За короткий час моєго 4-о міс. побуту в Сяноці, ми вспіли влаштувати дві аматорські вистави, "Вечір св. Николая" та зустріч Нового Року 1913. На "Шевченківський Концерт" в травні 1913 р. я вже приїхав з Перемишля, де з 1 січня 1913 р. мене перенесено. На тім концерті я декламував "Кавказ" Шевченка.

Після того я вже довший час не бачив Лемківщини, хіба на коротко в 1921 р., коли їхав до Перегримки б. Ясла просити родину моєї будучої дружини на наше весілля і в 1924-1926 рр., коли їздив до Дошиці б. Яsla на іменини до вуйка моєї дружини о. Володимира Клюка (нар. 1876, р.к. 1900). Врешті довелось мені пізнати Лемківщину, через два роки, коли мене восени 1930 року перенесено на посаду судді в Горлицях. На схід від Сяну не одержав посади, хоч подавався в кількох місцевостях. Горлицічина і взагалі ціла Лемківщина була ще національно мало пробуджена, бо польський жорстокий окупант старався всякі прояви національної свідомості здушити і зробити з лемків "рдженних поляків". Деякі одиниці були тою акцією так приголомшені, що трапився в моїй суддійській практиці такий випадок: — Коли одного дня провадив я розправу одного господаря, що мав за заступника неполяка і я до нього заговорив по-українськи, що я звичайно так робив, коли догадувався, що сторонами є українці, а він відповів мені по-польськи. В Горлицях українського життя майже не було, ані церкви, в школах української мови не вчили,

В українському селі Чорне, повіт Горлиці, в 1931 році, суддя П. Зубрицький, переслухавши свідків (сидить при столі в нагортці з коміром), поладив справедливо судову розправу — спір за межу.

СВІТЕ МІЙ, КРАЮ МІЙ РІДНИЙ

ПРО УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО КРАСНУ, КОЛО КОРОСНА

Старинне українське село Красна-Коростенка з українською церквою св. Архангела Михаїла, муріваним в 1914 році, сусідувало з українськими селами: Бонарівка, Ванівка, Чорноріки, Опарівка. Довкола села були прекрасні ліси з ялицями, смереками, соснами й буками, що відсвіжували повітря, здержували бурі та найголовніше — було в цих лісах багатство найкращих грибів, ягід, борівок, малин, чорниць, горіхів і черешень. Само село мало дбайливо плекані овочеві городи та на всяку ярину. Вздовж гостинця росли черешні, а гірська річка з лісових джерел давала чисту воду, біля Лютчі вли- вала свої води до швидкобіжного Вислока.

У селі було 294 українські хати, з 1766 душ українського свідо- мого, талановитого та працьового населення. І величава мурівана українська церква й Народний Дім з обширною залею на вистави, приміщення для читальні "Просвіти", "Сільського Господаря", гуртка "Відродження", кооперативної крамниці; було де працювати, де на- ціонально рости та плекати високу рідну українську традицію. Лу-

З усіх сусідніх українських сіл прийшли люди на посвячення площа під будову Українського Народного Дому в селі Красна, 1936 рік. Величава українська католицька церква в українському селі Красна, коло Коросна, мурівана в 1914 році (під сучасну пору перейменена на польсько лацінський костиль). (Гляди стор. 38).

нав бадьоро хоровий український спів і школа 3-класова була під керівництвом свого рідного українського вчителя Миколи Налисника (батька сл. п. д-ра Юліяна Налисника).

Під час першої світової війни німецькі грабіжники забрали церковні дзвони та війна знищила село, сумували люди, бо й неділя і свято сумне, коли не чуєш голосу дзвонів. Але браття односільчани зза океану мали золоті серця та на прохання з рідного села Красної зробили збірку та сумаю 564 дол. допомогли купити три нові дзвони у фірмі Фелчинських у Перемишлі. Це було в 1925 році, а пізніше в 1935 році знову прислали рідні браття з Америки княжий дар, бо аж чотири тисячі доларів на будову Українського Народного Дому та посвячення цього, одного з найкращих народніх домів на княжій Лемківщині, відбулося в 1936 році при співучасті тисячних мас народу, представників матірного Товариства "Просвіта" у Львові та різних українських установ.

Український Мішаний Хор при церкві в Красній, з своїми членами: Гриць Возняк, Іван Гавай, Василь Газдайка, Василь Спірняк, Катерина Цепко, Юстина Кобаса, Юстина Антоник, Петро Цепко, Анна Ятчишин, Катерина Антоник, Юлія Гавай, Дора Русенко, Катерина Лесняк, Анна Кобаса, Єва Вайдя, Марія Газдайка, Юлія Купець, Єва Сенько, Геня Пудик, Теодор Лесняк, Теодор Худоба, Кость Спірняк, Іван Худоба, Семен Кобаса, Петро Лесняк, Данко Завійський, Михайло Макара, Петро Кичан, Василь Цепко, Василь Возняк, Іван Кобаса та Михайло Більо. (Рік 1937).

навколо все, як не ворожо, то байдуже наставлення до українства і українців. За час моєго побуту в Горлицях дякував я до Служби Божої в Ліщинах молодому о. Крупському, старався теж бути на Службі Божій в Долинах, де тоді в Ліщинах парохом був о. Василь Лах (нар. 1898), кілька разів відчитував Апостола на Службі Божій в Маластові, парохом тоді від 1927 р. був о. Юліян Плешкевич (нар. 1895, рк. 1920), що відтак переїхав до Самбора. Відвідував також о. Павла Шуфлята (нар. 1899, рк. 1926) тодішнього завідателя парохії Боднарка, Горлицького деканату. Його дружина, родом з Перемишли, сестрінка моєї дружини, що також по матері є лемкинею. На різдвяні Свята і Великодні виїжджав з дружиною і донькою до моєго тестя бл. п. о. Омеляна Калинича (нар. 1876, рк. 1901) в Головецько Горішнє, пов. Старий Самбір. Відносини в суді загально були можливі. Начальником Суду був молодий Л. Ножинські, характерна людина, досить замітним був др. Влад. Ярош, який вів II-ий процесовий відділ, I-ий вів я. Два інші судді Баричко і Новосельські були хворі, зайняті лише судом і своєю недугою, за кілька літ оба померли. Видавалось, що небезпечним був мол. суддя Мухович, що вів карний відділ; мав військовий вишкіл, політично "бебек". Був скритий і уникав товариських сходин. Пригадую собі одні сходини з 1931 р. в ресторані, де я старався учасникам трапези пояснити, що пацифікація в 1930 р. була хибна і могла викликати ще гірші реакції. Тоді приявний радник Окр. Суду з Ясла Чоп закричав: "Цо, грозіце нам? Чапкамі вас накриєми!" Адвокатів українців ще тоді в Горлицях не було. Доперва десь за два роки приїхав др. Роман Борисевич. Був вправді в Горлицях адвокат др. Сьокало, але москвофіл. Він в 1931 р. з двома збаламученими лемками з Устя Руського були в депутатії до старости ренегата Чучкевича, з проханням, щоб мене перенесено з Горлиць, бо я ніби приїхав туди ширити Україну (так мені оповідали поінформовані). Староста обіцяв їх бажання сповнити. І мабуть несподівано для них усіх восені 1932 р. прийшла акція звільнювання всіх свідомих суддів-українців, в тім числі між "ворохобниками" і я. З кінцем жовтня 1932 р. мусів покинути Горлиці, добре, що встиг ще вибороти 50% пенсії. Більше я вже не бачив Лемківщини, але до сучасності служби повернувся в 1940 р.

Рочестер, червень 1967 р.

METRO FABRICS

Н. і О. КРУШЕЛЬНИЦЬКІ — власники

Woollens, Silks, Cottons, Nylons, Bedspreads, etc.

ВИСИЛКА ПАЧОК В УКРАЇНУ

712 Queen St. West

Toronto 3, Ontario

Осип Зубрид

У ЗВОРАХ КНЯЖОГО БЕСКИДУ

УКРАЇНСЬКІ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ ЦЕРКВИ НА ЛЕМКІВЩИНІ

На просторі українських земель між долішним Сяном і Попрадом було 241 українських сіл. У цих селах нараховуємо 198 українських католицьких церков і 12 богослужбових каплиць. Ці церкви переважно дерев'яні, муріваних церков на Лемківщині було 1/4 із загального числа 198.

В Буківському Деканаті на загальне число 20 церков було шість муріваних церков: у Белхівці (мурівана богослужбова каплиця), Волиці, Нагірянах, Новосільцях, Пельні, Полавах і Плонній.

Горлицький Деканат мав усіх 33 церкви, у цьому 26 дерев'яних і 7 муріваних: в Боднарці, Блихнарці, Климківці, Маластові, Пантній, Розділлі та Смереківці.

На Грибівському Деканаті припадало 14 дерев'яних і 3 мурівани церкви: в Біличній, Ізбах і Фльоринці; разом 17 церков.

В Динівському Деканаті всіх 17 церков, а тільки 6 муріваних у Бахірі, Володжі, Глуднім, Динові, Лубні та Павлокомі.

Дуклянський Деканат, з 23 дерев'яними церквами, мав 5 муріваних: у Дошиці, Мисцовій, Полянах, Терстяні й Тиляві.

За те в Короснянському Деканаті на всіх 8 церков 4 мурівани: в Ванівці, Красній-Коростенці, Опарівці, Ріпнику та Чорноріках.

Знов же Мушинський Деканат мав 18 дерев'яних церков більше як муріваних, у загальному числі 25 церков. Мурівани церкви находилися в Жегестові, Зубрику, Криниці, Лабовій, Новому Санчі, Шляхтовій та Явірках.

Романівський Деканат мав 26 дерев'яних та 5 муріваних церков; мурівани в Нижній Волі, Королівському Вороблику, Волоському Королику, Одреховій та Яблониці.

Сяніцький Деканат мав дві треті дерев'яних і одну третю муріваних церков, у загальному числі 24. Мурівани церкви: в Грабівці, Загір'ї, Залужі, Руській Дубровіці, Межиброді, Мриголоді, Сяноці та мурівана богослужбова каплиця в Юрівцях.

Найбільше було муріваних церков у Попрадовій долині та в Короснянській окрузі на т. зв. Стрижівсько-Ясельському проміжку. Цікаве теж явище, що українські оселі на Лемківщині держаться головного хребта Лемківського Бескиду, а чим далі на північ, себто в підкарпатські терени, або Сянові, Вислокові та долі Вислоки вони попереплітують мішаними та польськими селами. Таких златинізованих сіл у стіп Карпат, на терені Лемківщини, нараховуємо 69 (1938 рік). В деяких цих селах (Обарим) були ще українські церкви, хоч вірних зовсім уже не було. Польські латинізатори "ревно" виконували свою християнську місію...

Недовго — на жаль — тривала в селі радість, — лютий ворог лях, що від сторіч зазіхає на українську землю, запечатав читальню, почав арештувати свідому українську молодь, конфіскував на пошті український — перший національний часопис для Лемківщини — "Наш Лемко", що мав у Красній 86 сталих і точних передплатників... Польські бандити за намовою своєї поліції напали на хату свідомого українця Омеляна Завійського, зарубали його сокирами, замор-

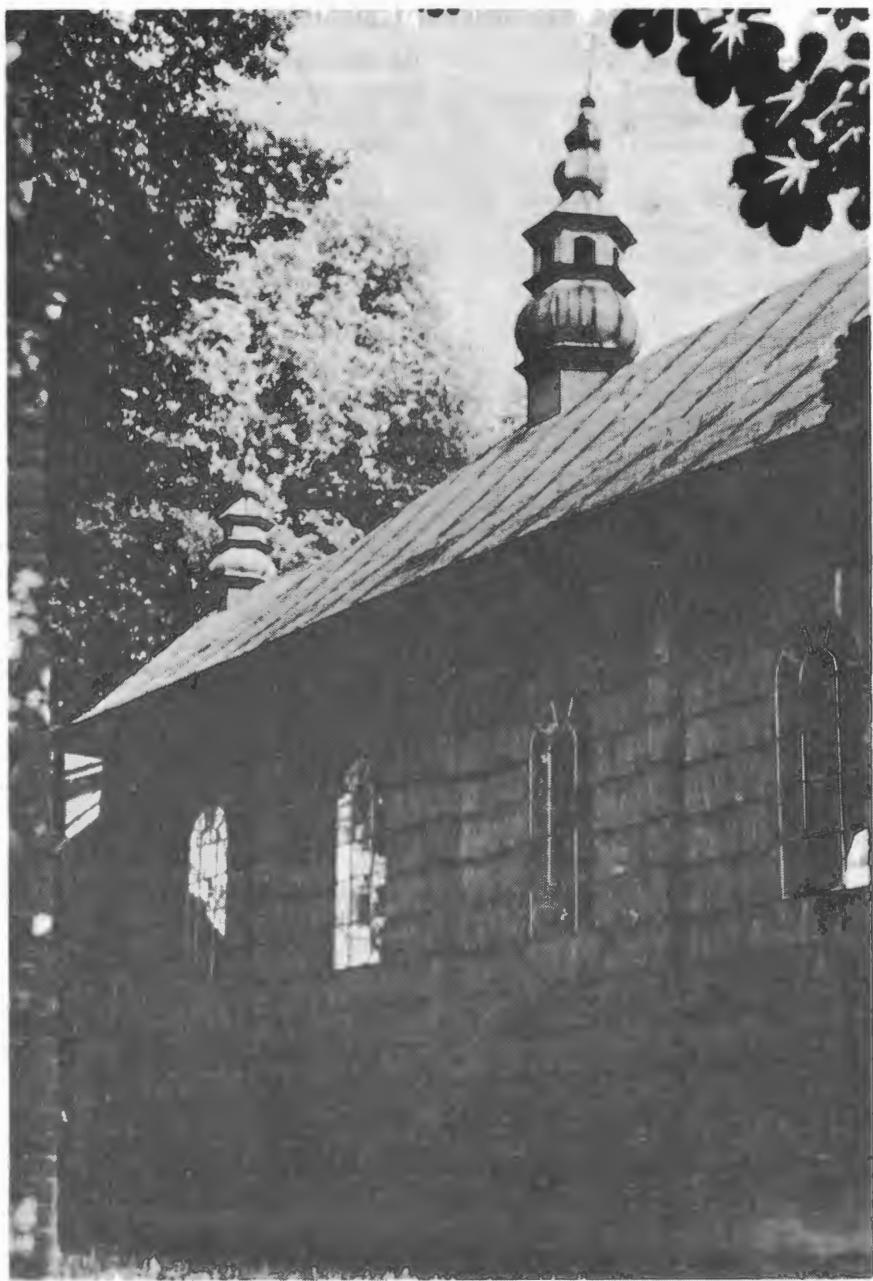
Українська церква в українському селі Красна.

дували його жінку, його сестру та ще дві жінки, що прийшли до хати Завійського в гості, на дрібні куски порубали сокирами; двоє малих діточок не добачили люті опришки-католики поляки, — зі страху повтікали діти під постіль; опісля ляхи донага обрабували хату, комору, всенік маємо забрали на вози та в поспіху втікали з села. Опісля ще замордували одну жінку, трупа кинули до керниці, напали на двох безборонних єонаків і старшого віком воєнного інваліду, що має одну дерев'яну ногу — всіх замордували й до керниці кинули... І був би по них слід пропав, але за деякий час дерев'яна нога виплила на верх води в керниці й так люди віднайшли своїх небіжчиків, що ім невинним ляхи вкоротили життя.

Але найгрізніша Содома і Гомора настала в Красній в 1945 році, коли польський кат своїм військом проганяв автохтонів українців з іх прарабатьківських гнізд. — Вики ми тут прожили, серце своє вложили в цю нашу рідну, найдорожчу й кохану землицю, потім і кров'ю ми напавали кожну грудку цієї святої землі й нашою чистою душою вросли в сторіччя, сторіччя нашої княжої Батьківщини...

Шумить дикий ліс, терня плете чорні вінки, де вчора стояли чи-стенькі українські хати, де земля пшеницию й життя родила. — Не тішся, ляше, бо наша кров на рідній землі грізних месників породить і сторицею відплатить за нашу кривду, зневагу...

Павло Кобаса

Українська церква Возднесения Господнього в Вільхівцях (3 км до Синока) збудована 1844; українців було 917 душ.

З НОВИМ, ЩАСЛИВИМ І ВІЛЬНИМ РОКОМ

Чого старий роче,
Ридаш та плачеш?
Може тому, що народу
На волі не бачиш?

Чи жаль тобі за престолом,
Що мусиш лишати?
А може те, що боїшся
В вічність мандрувати?

Розпрощався старий Рочок
В очах зі сльозами,
Бо розлучив сотні тисяч
Синів із мамами.

І новий на це задивився
І взяв провід в руки.
Подивився на світ Божий
Й рознеслися звуки:

Нехай слава Ваших синів
Зацвіте красою;
Ідіть щасливо з перемогою
Верніться з поля бою.

Новий Рік уже між нами
Нас вік питаеться:
Скажіть мені добре люди
Який хто жаль має?

Подивися Новий Роче,
Що в світі діється,
Як то ворог християн
Лютус, шаліє.

Де пишались міста, села,
Днесь згарища стоять,
На згарищах сиротята
Ридають, заводять.

Новий Роче, просим тебе,
Засій згоду в світі
Ми за те молитимося,
Ми, і наші рідні діти.

Хай сонце, міра зійде
В нашій землі рідній,
Щоб ми знову були вільні,
Щасливі й свободні.

З Новим Роком вітаю Вас,
Сестри й браття милі
І бажаю Вам проживати
В гарazi і в силі.

З Новим Роком, бажаю вам,
Жити мирно й згідно
Щоб Всешиний, дозволив нам
Усім жити свободно.

З Новим Роком бажаю Вам
Братньої любові,
Щоб думками ви міцніли
Діждалися Обнови.

З Новим Роком, вінчую всім
Українцям світа:
Жийте в щастку і здоров'ю
На многі, і довгі літа!

Андрій Вовк з Одрехови

Українська Фірма

P. K. PLUMBING & HEATING LIMITED

Steam Fiting, New, Repair, Alteration, Emergency Work
All Work Guaranteed.

Пилип Кореницький — власник

3 Ellsworth Ave. — Phone: LE 3-5292 — Toronto 4, Ont.

Солідна і гарантована направа!

В. Лесняк

ДЛЯ ОСВІДОМЛЕННЯ ЛЕМКІВЩИНИ

Проф. Роман Левицький (стоїть перший з лівого боку) зорганізував при Українській Учительській Семінарії Мішаний Хор, що виступав на різних торжествах, імпрезах і давав концерти української пісні.

Проф. Роман Левицький роджений 18 серпня 1908 р. в селі Рогатин, повіт Бережани, в сім'ї українського священика. Його батько дуже добре грав ча мідному тоді інструменті цитрі; помер у 1915 році, капеляном австрійського війська, сповідаючи хворих вояків на холеру. Залишив вдову і п'ятеро дітей без ніякого матеріального забезпечення. Всі вони виховувались в захистах, сиротинцях та бурсах і покінчили середні та вищі студії завдяки старанням Великого Митрополита Кир Андрея Шептицького.

Роман, по закінченні студій на університеті в Кракові, працював учителем у державній гімназії в Кракові і Хшанові. Звільнений з державної праці тому, що не перейшов на "польське". Опісля вчив в гімназії "Рідної Школи" в Яворові і Самборі. Переїхавши в 1939 р. на Лемківщину, сповняв уряд шкільного інспектора для українського шкільництва в повіті Новий Санч.

Завдяки сприятливим умовам удалося українцям заложити в Криниці Українську Учительську Семінарію, в якій проф. Роман Левицький вчив музику і провадив хор. Залишивши рідні землі, на чужині працював у Державній опері в Братиславі, виступав з своїми програмами для української молоді в "протилетунській обороні", а по закінченні війни учителював в українських таборових школах і Духовній Семінарії в Гіршбергу. В грудні 1949 приїхав до Америки. Тут у більшості бере участь в ділянці хорового мистецтва, як співак, диригент і бандурист.

ДО СКЛАДУ Й ПРИКЛАДУ

ЛИСТ ІЗ ЛЕМКІВЩИНИ

“Ляшня здівається над нами...”

Тарас Шевченко

— Десь було то позавчора, вийшов собі з дому,
бо нераз бувас скучно, у хаті самому.
— Іду собі та міркую, згадую минуле,
прикро стало, щи ми скоро так його забули.
— Ба зажили поновому, обросли вже салом,
то і згадувати важко, бо парить мов жаром.
— Бенкетуємо на волі, вже і кінця не видно,
то пече воно по серці, і важко й встигну!
— А там нарід у неволі, мучиться, зітхас
і про волю в Бога просить, усильно благає!
— Були турки та татари, всіляко бувало,
а тепер правдиве пекло, там запанувало!
— І кінця тому не видно, — сонця правди-волі,
і не видно, коли нарід вирветься з неволі!
— І згадав всю Україну, рідну Лемківщину,
і Волинь згадав розлогу, згадав і Холмщину.
— І згадав шляхи, якими, ходив наш Шевченко,
аж у серці замуляло, так стало гіренько.
— І згадав шляхи, якими ходив і Хмельницький,
що аж лемко відозвався, отої наш баницький!
— І шляхами тими, браття, ходив і я тоже,
то і свято вірю, браття, Бог нам допоможе —
вирватися із неволі, ляцької гіркої,
ще розправлятися із ними, наші славні вої!
— Отакі то думи, браття, у серце запали,
бодай ворогам не жити, хай би вже пропали!
— І пропадуть, щось шепоче, недовго вже ждати,
як із Лемківщини будуть, на лоб утікати!
— Та не тільки з Лемківщини, з всієї країни,
і зажив Україна, без тої комуни. —
— Іду я, серце плаче, — а тут Демко дає знати:
“Грицю, друже, заходи же до моєї хати”.
“Бач дістав я з Лемківщини — листа та новини,
як живуть там, проживають, наші ще родини”.
“Мов ті злодії з чужини, кратъкома вертають
і у лемків, всі усильно, помочі благають!”
“Свою рідну хату мусять в ляха відкупити,
щоб наново в рідній хаті, наново зажити”!
“І у хижі, в рідиних горах, у рідній країні,
бо ніде так сонце не світить, як у Лемківщині”.
— Так читали ми із Демком, сліози утирали,
а утерши, ми на силу, дальше знов читали.

— І читали про руїну, що ляшня вчинила,
то здається, що землиця з болю почорніла!
— Все змінилось, все в руїні, знищенні всі села,
не гомонити, як колись то, після ця весела!
— Все сумус, тужить, видно, за усіма нами,
тільки вітер сумно віс, віс там верхами...
— Отаке то, браття лемки, в нашій Лемківщині
горе, іужда заглядає, мов тій сиротині.
— Там сваволя розгулялась, вся ляшня гуляє,
і вже пісню нам посмертну завчасно співає...
— Хай співає, але радше — собі заспівають,
і могилу й то глибоку, хай приготовляють...
лиш для себе, любі браття, своєї дурноти,
бо не бачив світ такої, дурної голоти!
— Влізла банда в чужу хату, щоб господарювати
і гадає, що назавжди, буде панувати!
— Та надходить день розправи, він не за горами
і будемо в Лемківщині, її ми панами!
— Щезнуть зайди, і сваволя, і ляшня до того —
бо мандрує світ, як видно, до життя нового.
— Погварили ми із Демком, і на тому стали,
щоб всі лемки, в ріднім краю лемкам помагали.
— Бо не довго нам вже ждати, тісі хвилини,
як то сонце волі встане і для України!
— А із нею заспіває, наша Лемківщина,
волю пісні, що воскресла, наша Україна!
— Тож кріпімось, любі браття, треба дружньо стати,
то вернемося до хати, каже

Ваш Грицько Мохнатий

КРЕДИТОВА СПІЛКА
ПРИ ЦЕРКВІ М.Б.Н.П. В ТОРОНТІ

278 Bathurst St. — Toronto 2B, Ont. — Tel.: 368-4227

- Приймає ощадності на 4½%
- Уділяє особисті позики до висоти 3,000 дол. на 8½%
- Моргеджеві позики до 15,000 дол. на 8½% включно
з асеурацією.

УРЯДОВІ ГОДИННИ:

Понеділок: 10 — 8 веч. Вівторок і середа: 10—3 попол.
Четвер і п'ятниця від 10 — 8 веч.

ПОВСТАНЕЦЬ

Йому жайворонок співав першої пісні. Цей малий жайворонок грудкою збився високо до неба та сіяв пісню, пісню благовіння, пісню благодатного сонця.

А Данилко прислонив собі очі рукою та шукав у високих просторах цього співця, що благословить усі ниви і несе людині радість.

— Базі, базі, базь! — кришку хліба держав у руці та молоді овечки скликував до себе, щоб не вибіг з лісу вовк і не вхопив якесь ягня.

Сонце, це золоте сонце в блакиті сміялося до малого хлопчина, а він учився від цього сонця любити свою землю.

— Ех, коби я великий уже був! — думав Данилко і жайворонкову пісню наслідувати пробував.

Важке життя дроворуба; смерть чигає на кожному кроці. Але не з тих він, щоб кострубатої лякатися. Соколині в Данила очі, чутке та чуйне його серце знає, де небезпека; дужі ж, мов у велетня, жмені, кріпкі руки, — хоч із ведмедем дужатися.

— Цок, цок, цок! — сріблистою сокирою в пень смереки, аж луна йде по лісі.

— Шах, шах, шах! — сяжистою пилою, — лиши іграшка колоду таку з-під ніг звалити, що ані тебе, брате, з-поза неї, ані твого чуба не видко.

А коли піснею Данило десь у зрубанні відозветься, — мовлять дроворуби: — "Усі він пташині трелі визбирав, такий він співець".

Крізь гущавину біжить ця його пісня, на верхів'ях смерек гойдається та не вмирає в дебряних дебрах. Така міць у цих піснях, що всі громи приглушити міг би.

Всі люди в селі знають, що то Данило співає. А вони, ці пішні віddаниці, що своє волосічко в марун-зіллю купають і личко в їх калин-ягодою крашене, вони за серце ловляться, бо воно від співу цього, чуть не трісне; дівоче серце щемить, зойкає та відорватися хоче. Тріпотить і груди розпирає — ось воно висловзвиться з цих дівочих грудей та пташкою полетить на крилах за Даниловою піснею:

"Стелися, стелися зелений барвінку, як листя по гаю,
Не тужи за мною, мила дівчинонько, що я в далекім kraю.
Ти, мій миленький, ти чорнобривенький, не по-правді живеш,
Мед, калачі несеш, а мою хатину, мої воротонька
на помину минаєш."

Додому вертаючися, співає, а серце дівоче плаче. Не повертає ще очей в цей кут, сонцем осмалений лісоруб.

— Інша путь виворожилася...

**

Сотня маршую, аж мури дрижать. І вулиця завмирає, слухаючи, аж лиця пашать.

Пісня повстанців сколихає тверді мури та не губиться на перехрестях, ані не примовкає в закамарках. І перід їй веде Данило.

“Ми Сотня Лемківська завзята,
Що в боях зродилася, зросла,
Громила ляхів у своїх селах
І честь Лемківщини зберегла.
Упало нас в боях багато,
Ще більше до бою нас піде.
За Тебе, свята Україно,
Снага нас до бою всіх веде.”

У твердій, вояцькій заправі гартуються стрільці - повстанці. Щоб їх жодна куля не імилася. Та груди їх з криці...

Аж тут засумував перший між побратимами — стрілець Данило. Голову внурив до землі та мало собі очей не видовбає.

— Гей, друже Данило! — кликнув сотник Хрін.* — А з вами що? Хворий, чи вістку погану з хати одержав? Який то вояк, що голову на животі носить?

— Не хворий, ані поганої вістки не одержав, — відрізаз Данило. — В мене руки ледачі.

— А це що? — питав далі сотник.

— Болять руки, то до лікаря!

— Мені й лікар не поможе, — відповідає Данило. — Є лиш одна рада...

— Який же чортяка? — почав сердитися сотник Хрін. — Сейчас мені сказати. До “кози” нажену.

Цокнув закаблучками гостро стрілець Данило та й проголосив:

— Слухняно гоношу, друже сотнику, й перед усією сотнею, — прошу дати мені на плече гармату. Тоді я буду знати й добре відчувати, що маю добрий кріс та мої ледачі руки не будуть дармінкою слабнутти. — Данило обертає своїм крісом у руці, мов соломинкою. — Цим хіба мухи бити, — хитро сміяється.

— Ха, ха, ха! — голосне понеслося в сотні. — Гармаш Данило замість кріса гармату на плечах носитиме. Ведмежі в його руки й сила велетня, тільки гармата йому під пару...

**

Кострубата змію скрадається в стрілецькі рови. Вдвох воїни — оця кострубата й чортиця — поночі гуляють.

— Але, ти брате, Данилку, в золото вигладив свій виряд... Він іще кожну кулю в руках пробує.

— Щоб ані одна без цілі не пропала! — Данило протер своє чоло рукавом і далі гострив біле лезо.

— А цим рівчиком рівно потече ворожа кров!

До нього підійшов молодий стрілець, у нього очі горять і губи дрижать.

— А ти що? У пропасниці води напився? — злегка пробував старий стрілець, Данило, жартувати.

— Ні, брате, ти нічого не лякайся. Тобі — оце — перші хрестини у вогні стеляться. Та, ти, Петrusь, за мої плечі ста-

КОРЧАМИ Й БАДИЛЯМ ЗАРОСТАЄ

В українському селі Юрівці (7 км до Сянока) жило з дочерними Горішній та Долішній Согорів, Фаліївка і Попелі разом 1.257 душ; церква св. Великомученика Юрія, збудована в 1873 році.

ПІД ТВОЮ МИЛІСТЬ ...

Під Твою милість, Мати, прибігаєм,
Най Твоя ласка хвалит нас спасенна,
Змилуйся, змилуй над Українським краєм,
Єдина, чиста і благословенна.

Най наші нивн поцвітуть щасливо,
Най любов наша іх гріє огненна.
Благослови нам і сійбу і жинво,
Єдина, чиста і благословенна.

I хорони нас від думок тривожних,
Най віра і правда веде нас спасенна.
Од бід збави нас, від пророків ложних
Єдина, чиста і благословенна.

М. Підгірянка

ПОВСТАНСЬКА ПІСНЯ УПА

Чи ви чули, любі хлопці
Як то бились у Вислоці;
Тисяч ляхів наступало,
Ще і з танків тут стріляно.

Двадцятьдев'ять у полон
попали;
У Сяноці їх катували,
Трьом друзям ляхи кості
ломали
І в сіру землю тайком
закопали.

Горить Вислік, ворон кряче,
А в хатині мати плаче;
Мати плаче і ридає,
І дівчина з жалю умліває.

Ви дівчата, ви хороші,
Вишивайте пишні ноші;
Хлопцям ноші і тризуби,
Україну ми здобудем!

(З листопада 1946 року)

Старшина Української Га
лицької Армії — д-р Ва
силь Блавацький, пізніше
адвокат і оборонець Лем
ківщини, постійно жив у
Сяноці.

Задля особистого щастя і карієри, не руйнуймо щастя цілої нації!

CARDINAL & SON
FUNERAL DIRECTORS

УКРАЇНСЬКЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ

366 Bathurst St. — Tel.: EM 8-8655 — Toronto 2B, Ont.
92 Annette Street

Tel.: RO 2-8141

вай; я тебе проведу вперед. Лиш ріж і бий і приціль бери добрий!
В дружньому стиску дві руки злилися...

**

А ця ворожа метелиця далі мела залізом усі стежки та стріляла до високого неба світляним бовдуром.

Але на крайчику гайку стояв стійковий. І ввесь уріс він живцем у землю: В його одна тільки думка родилася та він у безруху тривав. Щоб іще краще чути кожний шелест і дрібний шорош, він широко розкрив свої губи.

У проміжках стрільна та грюкоту гармат оцей стрілець, що на стійці завмер у кам'яній постаті, в підслухах він ще лопаткою руки підпомагав праве своє вухо та сверлив очима чорну веретуночі.

— Я за всіх моїх друзів несу відповідь! — молотом валило в його серце та живчики повторювали суворий наказ.

А коли нічною комашкою забриніли в його вояцькій душі теплі, як материна запазуха, та м'які, наче материні долоні, спогади про рідну хатину й матір старенільку, — тоді цей вояк на стійці, Данило, твердо ловив у коряву жменю приклад свого кріса та, наче на звіті перед самимпаном генералом, ховав глибоко свою бороду і цепенів у мармури.

— За іх життя, за Тебе, велика князівно, моя Батьківщино!

Не спали в ровах повстанці, бо марилося в іх твердих, вояцьких душах:

"А ми тулю червону калину,
Гей, гей підіймемо."

*) Сотник Хрін це командант Лемківської Сотні УПА, що прославилася в боях з наїзниками в обороні своїх княжих бескидських гір.

Радіо-апарати, європейські та канадійські телевізори, патефони, тейпрекорди, машинки до писання, музичні інструменти, бюрове устаткування

А Р К А

575 Queen St. W. — Tel.: EM 6-7061 — Toronto 2B, Ont.

Українська книгарня

БІБЛЬОС

340 Bathurst St. — Tel.: 368-5243 — Toronto 2B, Ont.

Книжки, часописи, канцелярійне приладдя, вишивки, хустини на голову до висилки в Україну та всякі потрібні речі.

Власники: Марія і Григорій Реплянські

Олекса Роман
б. УСС

СТРІЛЕЦЬКИЙ ВЕЛИКДЕНЬ ПІД ХИРОВОМ

Рік був тоді 1919, наш Стрілецький курінь з панцеркою Кравс, число 2, стояв на залізничній зупинці Глибока під Хировом, звідси ми підїздили до боєвої лінії недалеко села Слухені, що було посередині між ворожою польською заставою в Хирові та нашими окопами біля Слухенів. Завжди, коли ми довідалися, що їде ворожий поїзд у сторону Перемишля, наскачували ми вночі нашою панцеркою на ворога та розгромивши його, здобували наші стрільці багато зброї, амуніції та полонених.

**
*

Саме зближався Великден і наш курінь стояв у Фельштині; пречудова була наша українська весняна погода впродовж Странного Тижня. Мріяло вояцтво серед рідні відсвяткувати це велике річне торжество, бо були наші хлопці зі Старого й Нового Самбора, тільки нас шість стрільців від Сянока не мали жадної надії побувати на Великдень серед своїх рідних, бо в Сяноці бешкетував ворог-лях; усяка фабрична польська голота захопила в Сяніцьких колишніх австрійських касарнях зброю та нападала на поблизькі українські села й грабила безоборонне українське місцеве населення. До того долучилася ще по зуби узброєна польська ватага т. зв. галерчиків, що ім Франція подарувала найкращу зброю, одяг, скоростріли, гармати, скрині ліків і повні міхи грошей (до речі — вони мали помагати Українській Армії проти московсько-большевицької орди); одна частина тих "галерчиків" посунула в Команецьку округу, де великий український народний діяч сл. пам. о. Пантелеїмон Шпилька створив і зорганізував Повітову Українську Національну Раду та Повітовий Український Комісаріят Сяніцького повіту у Великім Вислоці (листопад-грудень 1918 і січень 1919), що не маючи безпосереднього зв'язку й сполучення з українською армією, без жадної допомоги, встоявши самостійно та суверенно майже повних три місяці власними силами, обороняючи свої граници проти нападів польських бойовикатаг і військових частин з Сянока!

Отже зближався Великден і ані ми з околиць Сянока, ані наші стрільці з Самбірщини, Турки, Гусакова — ніхто не одержав відпустки на свята, бо ляхи готувалися саме до наступу; повне поготівля! У Велику п'ятницю і суботу наші стрільці у Фельштині сповняли почесну сторожу в церкві біля Божого Гробу, а на Воскресення наша чета на струнко в двох рядах стояла біля церкви; вийшла процесія, тричі обійшла доокола церкви, священик поблагословив вірних Найсвятішими Тайнами — наша чета віддала сальву; плакали з радості люди, всі були глибоко зворушенні, що це перший наш Український Великдень на рідній вільній від ворога, нашій прадідній землі! Після Хвали Божої мі-

БУРХЛИВІ ЧАСИ ПЕРЕСТОЯЛА ЦЯ ЦЕРКВА

Українська церква в Залісся коло Ряшева.

щани просили нас по двох, трьох українських вояків до своїх хат на гостину-свячене; по обіді біля церкви дівчата виводили гагілки, стрільці співали стрілецькі пісні, але тільки той, що втратив Батьківщину, зрозуміє, як болить серце, як туга єсть душу й жаль та смуток укорочують наші дні.

В. Майкович

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО КОМАНЧА

Про українське село Команчу багато писалося в українській пресі на еміграції, як теж і в рідному Краю й майже кожному, більше, чи менше є відомо про нього. Одним із часів Команецької Республіки 1917-21 років, іншим про участь команецьких легінів у боротьбі за Закарпатську Україну в 1938-39 рр.

На еміграції, розкинені по цілому вільному світі багато тисяч української політичної еміграції, що рятуючися перед ворогом, московським наїздником у 1944 році, переїздили через це розмальоване мов писанка українське свідоме село. Та неодному із тих утікачів, в селі газди і газдині дали притулок-нічліг, як також угощали тих утікачів, чим тільки могли. Неодна маті Лемкіння відривала від уст своїм дітям, а вгощала наших політичних утікачів, братів з усіх українських закутків.

На зважаючи на те, що багатьом є відомо про село Команчу, тому, що вже писалося багато про нього, все таки хочеться зібрати і написати те все, що лише є мені відоме в книжку, ось у цей наш Лемківський Календар, щоб залишилося для історії, для вжитку нашого покоління, для вжитку нашого українського народу.

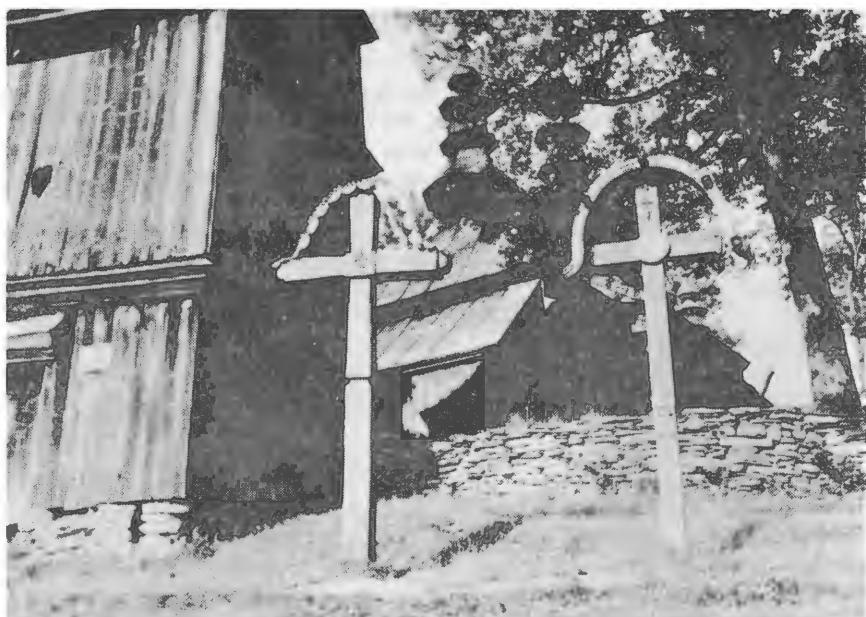
Церква дерев'яна, Покрови Пресвятої Богородиці, збудована в 1805 р., відновлена два рази, а саме в 1919 році і в 1958 році. Перше відновлення відбулося за ініціативою Івана Паньковича, який тоді знаходився в Америці (ЗДА), він тоді зібрав між своїми односельчанами дещо грошей і переслав до Команчі. Друге відновлення в 1958 році, коли на відновлення в 1957 році в місті Сиракузах, ЗДА, за ініціативою Василя Майковича зорганізовано з-поміж односельчан Збірковий Комітет. Саму збірку переведено в Злучених Державах і в Канаді, та зібрано точно 1,239.00 дол., а жертводавців було 323 особи.

10 листопада 1957 року, односельчани зійшлися: В. Сушко, Е. Сушко, П. Гаргай, М. Гаргай, В. Майкович, А. Майкович, А. Урдянік, М. Вовк, А. Вовк — Шпак, М. Майкович — Сушко, Т. Радьо, Е. Радьо — Цинайко, С. Шпак, Ю. Шпак — Калимун і А. Мацко; вони вибрали Збірковий Комітет у складі: Павло Гаргай — голова, Василь Сушко — містоголова, Василь Майкович — секретар, Михайлло Гаргай — скарбник і Михайлло Вовк — член управи.

Населення Команчі в 1939 році мало 1,361 душ (українців 1,138, поляків приблудів-барабів 126 і жидів 97). Пітом населення збільшилося від двох до трьох соток, тому, що польські зайди з міст приїздили дихати чистим українським повітрям.

Довголітнім парохом був сл. п. о. Ілля Венгринович (від 1900 до 1943 року). Сотрудником в 1937 — 1938 рр. був о. Іван Тетерка, він був арештований польською владою і більше до Команчі не вернувся. Після смерті о. Ілля Венгриновича, на прожання вірних у селі став парохом о. Орест Венгринович (син о. Іллі) від 1943 до 1947 року. В тому ж році о. Ореста замордовано в блій день польським комуніс-

З СВІТЛИХ ДНІВ НА ЛЕМКІВЩИНІ

Двічі відбулися св. Місії в українському селі, в Команчі перед 2-ою світовою війною; хрести поставлено на цю пам'ятку.

тичним військом у жорстокий спосіб. — Він був зв'язаний і живцем вкинутий до горіючого приходства (доказ високої християнської польської "культури!"). Після замученого о. Ореста Венгриновича став парохом о. Калинюк, а після смерти о. Калинюка призначено парохом о. З. Золочівського.

Церква в селі за комуністичної Польщі була відкрита для вірних і в ній відбувалися Богослужіння аж до 7 липня 1961 року. В той день прийшов наказ від польської червоної влади, щоб вірні перестали молитися в своїй католицькій вірі та перейшли на московське православ'я, бо якщо не приймуть московської "віри", замкнуть церкву. Очевидно, вірні відмовилися від накидуваного ім московського православ'я і тому польська влада, як вірний слуга Москви, замкнула церкву.

В 1942 році поляки прислали якогось батюшку, при цьому підкупили горілкою двох малосвідомих господарів і відкрили церкву для московських цілей. До тих двох прилучилося ще вісім родин (разом 10), що зрадили свою батьківську українську віру. Восени 1963 р. помер чесний господар Іван Гаргай-Паньковичів, то батюшка із тими облудними недозволяли родині тлінні останки похоронити на власному цвинтарі.

В селі були: осідок збірної громади (разом 11 сіл), станція по-

ліції, комісаріят граничної сторожі, пошта, школа 5-ти клясова сімтор, (в якому правдоподібно за свіми твердженнями сидів ув'язнений відділова, пекарня, костел (збудований в 1925 р.), польський кляштардинал С. Вишинський), божниця і залізнична станиця (літом була ще друга станція - перестанок під Бирчім "Команча Здруй").

В 1926 — 30 рр. в селі була торгозиця один раз у тиждень кожний вівторок. Спочатку цей торг мав великі успіхи, але за це тратили інші торговиці, ось як у Буківську та Балигороді. Відтак купці з Буківська і Балигорода впродовж тижня ходили по довколишніх селах, позакуповували скотину, а тоді не було що господарям вести ча торг до Команчі і тим самим торговиця мусила зліквідувати себе. Рештою того хотіли купці із вище названих міст.

В Команчі існувала кооператива "Самопоміч", якою управляв до 1940 р. п. Йосиф Пачовський. Під його диригентурою був мішаний хор. — Йому поляки не хотіли дати учительської посади.

В 1935 — 1938 рр. існувала читальня Просвіта ім. Т. Шевченка. Головою був бл. п. Василь Коваль. Сама Просвіта довго не проіснувала, бо польська влада замкнула її та заборонила всяке просвітне життя. Аматорський гурток існував і був створений зараз після першої світової війни, але із часом закриття Просвіти перестав діяти.

За німецької окупації була розпредільна товарів Союз і молочарня, але можна сказати, що це було радше для збирання від селян так званих "контингентів" для німців.

В 1928 році громада побудувала Народній Дім, що його звали громадським домом. В тому домі містилися: кооператива, читальня і також була велика зала зі сценою. В цій залі відбувалися сходини громади, театральні виставки і забави.

Село до другої світової війни було розтягнене від першої хати долішнього кінця по останню хату горішнього кінця, близько на п'ять кілометрів. Хати в селі дерев'яні, вкриті стріхорою, а деякі бляхою, або черепицею. Через село перепливає три річки, а саме: Довжичка, Варварка і Ославичка, ця остання впливала біля Туринського до Ослави, яка вливає свої води до Сріблолентного Сяну. Назви більших піль: Верх, Коростинський, Ріг, Паланки, Лаз, Сурчинлаз, Крим'янець, Чартіж, Майківлаз, Мргила і Попова. Назви більших лісів: Шум'яче, Бирче, Смереківці, Учинець, Пивне, Ялешники, Щоб, Раківці, Щандрівці і Телегівки.

Село мало багато громадського лісу (окрім панського) понад 200 моргів і просторі громадські пасовиська, на яких селяни випасали літом свою худобу. Команча сусідує своїми хуторами зі слідуючими селами: Прелуки, Душатин, Радошиці, Довжиця, Чистогорб і Явірник.

В 1939 році прізвища замешканіх мешканців Команчі по хатах, дуже часто в одній хатині мешкало по дві родини (батько і жона-тій син чи дочка),

Ось іхні прізвища із деякими додатковими назвами по-хатах: Урбан — зайдя поляк, Т. Пенгрин — Туцків, П. Копилець — Маска, М. Коваль, П. Кусий, Терефенько — Струж, Пінчак, Сушко — Пітьо, А. Куцап, Кресина, Сушко — Зац, Д. Сушко — Гала, Мацко — Га-

ГОЛОСИЛИ ДЗВОНИ ХВАЛУ ГОСПОДЕВІ

Питома дерев'яна лемківська дзвіниця біля церкви в Команчі.

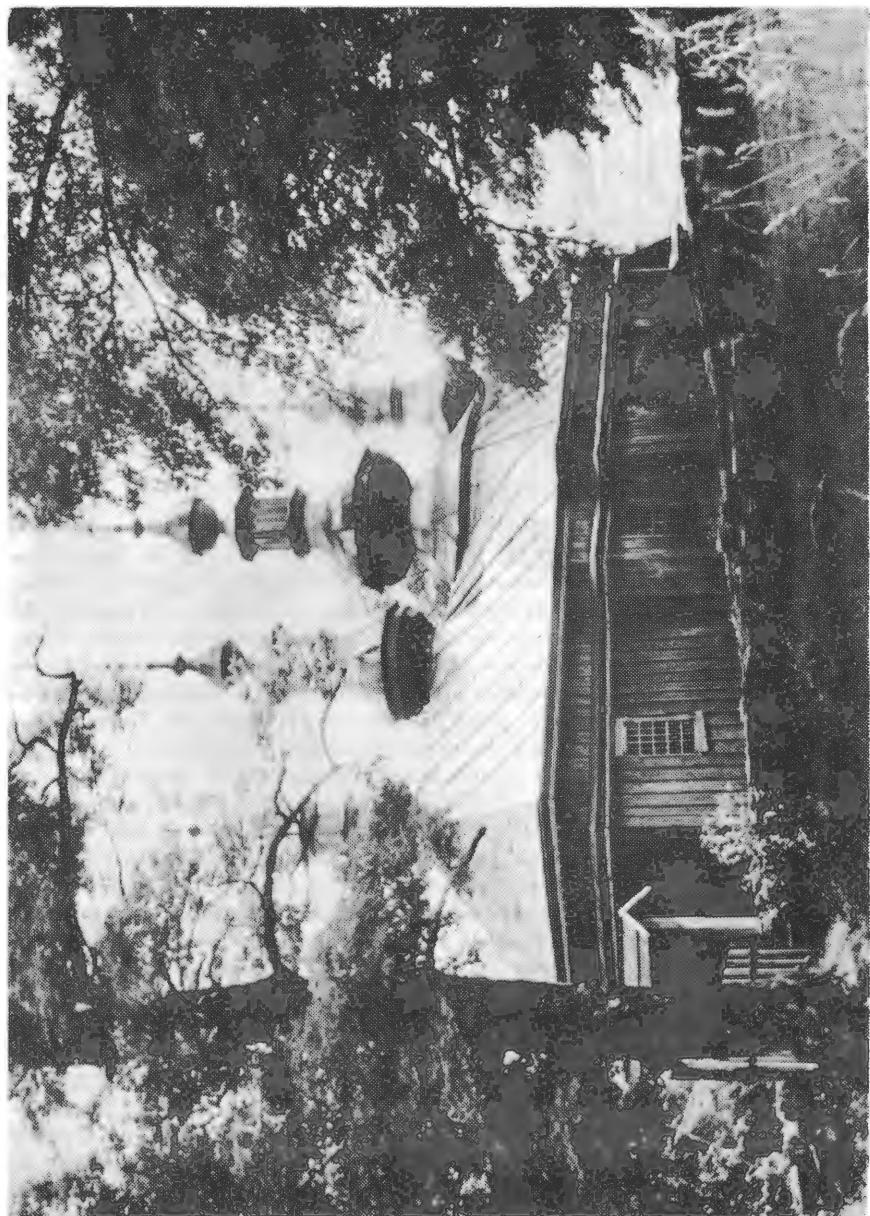
ла, В. Боївка — Дмитрів, А. Гаргай — Лущів, І. Гаргай — Жеребнів, М. Коца — Сухів, Т. Жеребний, П. Боївка — Цапів, Г. Гаргай — Лущів, В. Копилець — Лущів, Тек. Копилець — Хабланя, М. Лодинський

Ідемо з Загір'я до Команчі.

— Сухів, С. Сушко — Пістун, Про. Кадиляк — Савків, М. Боївка — Вульчин, Д. Кохолик, А. Сушко — Клебан, К. Сушко — Дмитрів, Гунделя — зайда поляк, Карназ — зайда поляк, Т. Барна — Гринків, А. Куцап, Ант. Куцап, Зелінські — зайда поляк, Шийович — жид, Чухра — зайда поляк, Ковальські — зайда поляк, Липко — жид, Бранд — жид, Левін — жид, Чайківський, В. Дембіцький, А. Терлецький, Фешович, П. Боївка — Ульчин, Аф. Гаргай — Кохолик, Ф. Лудинська, Пр. Боївка — Стеців, Касевич — поляк, Касевич — поляк, К. Ярош — поляк зайда, С. Шпирка — поляк зайда, Шийович — жид, Лібер — жид, К. Майкович — Васил., А. Боївка — Ульчин, Д. Гриньо — Сливканин, П. Воротило, Хмай — поляк зайда, Різник — жид, Штерн — жид, Г. Боївка — Сташків, С. Фешанич — Барнів, Іл. Барна, Кельман — жид, М. Дадьо, Д. Дадьо, І. Боївка — Штефків, П. Боївка — Штефків, О. Копилець — Канин, П. Барна, С. Барна — Гриньків, Форитар, Г. Хомка — Сташків, Т. Брянка — Кобасів, В. Довжицький — Кобасів, Г. Хомка — Мацків, О. Боївка — Блашаків, Т. Лодинський — Шкрабів, Т. Чурма, В. Чурма, С. Барна — Парашин, Др. Гелер — вихрест, В. Гоньца, В. Коваль, М. Кухина, С. Шарий, Пенео — жид, В. Копилець — маск., А. Сушко — Яцинків, М. Сушко — Яцинків, Я. Сушко — Яцинків, І. Хомка — Щінчаків, А. Хомка — Щінчаків, А. Шпилька, Кусий, І. Пенгрин — Туцків, І. Кінь, І. Яцьо — Шкіців, Т. Кавалкевич — Іванків, Кавалкевич — Довбош, І. Кухина — Цапів, О. Сушко — Клебанів, Л. Кир — Григорця, А. Кир, Ю. Чурма — Іванків, С. Чурма, В. Кантуляк, І. Торган — Гринів, Т. Гриньо — Сливканин, Е. Кадиляк — Шарак, Г. Чурма, В. Полмацканич — Лешків, В. Полманцканич — Жінчаків, Мацко — Разоришин, М. Целер — жид, І. Гоньца — Боринчин, М. Хомка — Коцанів, Б. Сушко — Феєнишин, Г. Пол-

Українська церква в Команчі на княжій Лемківщині.

мацканич — Симкарая, Е. Мацко, І. Довжицкий — Глухів, Г. Шпирдз — Бахурів, І. Гулич, А. Довжицкий — Каролів, К. Гучко, Ф. Сивак, М. Длugoш, А. Циган, Т. Сушко — Феценішин, Патрош — Конів, О. Сушко — Бахурів, Т. Довжицький — Глухів, С. Мацко — Цітряк, Платко, Лудинський, В. Мацко — Гнатів, Кухина — Полончак, Пишняк — Динесів, С. Гулич — Пелешів, М. Боївка — Микитка, Маламон, Гнатко — Пелешів, А. Димитрів, Підвапінський — поляк, Попик — жид, Стельмах — поляк, Коваль — поляк, І. Панькович, П. Панькович, П. Гнатко — Лозиняків, А. Гулич, Гаргай — Фицічків, Янкель — жид, І. Гулич, Гаргай — Майдзиняк, Гринько — Янків, Добровольський, Присташ — Дадів, Урам, Пишняк — Диків, Патрушак — Пишків, В. Майкович — Ярошів, Стельман — жид, Боївка — Микитків, Г. Кадиляк — Джиганів, А. Сушко — Самборин, В. Кадиляк — Джиганів, Г. Яфимин, Цято, Дзидза, Гаргай — Медвідь, Гоньца — Яфимінів, М. Калимун — Гонців, Шпак — берз., Житко, Шпак, Т. Гулич, В. Гаргай — Карбівняк, Ю. Гаргай — Кунців, Гаргай — Рогалів, Гер. Дим — жид, Гаргай — Афтanasів, Гаргай — під бляхов, Гаргай — Купильців, Калимун — Кривчиків, Пишняк, С. Гаргай — Кунців, С. Яцьо, Штрінгель — жид, Чикерда — поляк зайдя, Трійдцять, Томко, П. Чура, Адам, Кручик. До того треба додати українське приходство о. Іл. Венгринович, польське приходство, кляштор із сестрами, комісаріят пограничної сторожі, і станиця поліційна, що у них замешкували "стали" мешканці, як також і учителі нар. школи.

Сама Команча є багатьом добре відома із часів 1917 — 1921 рр., з так званої "Команецької Республіки". Вже тоді свідомі хлопці (Андрій Гаргай, Григорій Гаргай, Теодор Майкович, Іван Барна, Теодор Калимун, Гулич та інші під проводом Андрія Кира (підтаршини австрійської армії), брали активну участь у боротьбі з поляками галерчиками, за визволення української землі. А в 1920 р. поляки з пімsti попалили хати згаданих учасників українського зrivу та зрабували ціле село. Душею "Команецької Республіки" був сл. пам. о. Пантелеїмон Шпилька (помер у Канаді на скитальнщині).

Очевидно визвольні змагання в 1917 — 1921 рр. за привернення волі українському народові чимало спричинилися до ще більшої завзятої свідомості української молоді в Команчі, як також і околиці. Бо вже в 1938 році, коли Карпатська Україна одержала автономію та змагалася до повної своєї самостійності, тоді молодь з Команчі негайно восени 1938 р. поспішила з допомогою Карпатській Україні. Молодці перейшли польсько-словацький кордон і прийшли до тодішньої столиці Карпатської України Хусту та вступили до Карпатської Січі й боронили Україну. Тими учасниками були: Михайло Сушко, Василь Майкович, Степан Майкович, Теодор Бесіда, Василь К. Романів, Іван Кавалкевич, Василь Кавалкевич, Павло Рудик, Василь Пенгрин, Іван Чурма — Феценішин, Теодор Гіга, Андрій Петрушак, Степан Шпирка — Панькович, Степан Пишняк, Григорій Присташ, Теодор Радьо, Михайло Радьо, Михайло Майкович — Медведів, Василь Калимун, Іван Калимун, Степан Гаргай — Карбівник і Осип Хомка.

З-поміж двадцятидвох учасників боротьби за Україну, шестью не пощастило вернутися та побачити своє рідне село і своїх рідних

На показі національної коши наші господарі з Явірника під час з'їзду в Сяноці 1937 рік.

Команецький дяк Н. Пишняк зі своєю родиною.

та приятелів; вони поклали свої буйні голови в обороні Української Держави, в обороні українського поневоленого народу. Ось прізвища загинулих: Степан Майкович, Теодор Бесіда, Василь Кавалкевич, — Іванків, Павло Рудик, Іван Чурма — Феценишин і Андрій Петрущак.

Відтак кілька літ пізніше, чимало Команецької молоді вступило в ряди Української Повстанчої Армії (УАП), щоб боронити Україну, а в тому Княжої Лемківщини перед її ворогами. Імена учасників в рядах УПА: Теодор Боївка — Дмитрів, Петро Сушко, Т. Фешович, Василь Майкович, Михайло Майкович, Михайло Боївка — Сташків, Василь Пенгрин — Шкрабів, Іван Кавалкевич, Степан Шпирка — Панькович, Іван Чурма — Стефанів, Василь Присташ, Михайло Майкович — Медвідів, Василь Калимун, Степан Калимун і Олесь Венгринович (син о. Ореста).

І як бачимо зі списків учасників Карпатської України і УПА, доказує нам факти, свідомість і патріотизм Команецької молоді, а для підтвердження подаю список загинулих в останній (другій) світовій війні: 1) Степан Майкович, 2) Теодор Бесіда, 3) Василь Кавалкевич — Іванків, 4) Павло Рудик, 5) Іван Чурма — Феценишин, 6) Андрій Петрущак — на Закарпатській Україні, 7) Іван Кавалкевич, 8) Василь Пенгрин, 9) Теодор Боївка, 10) Петро Сушко — Дмитрів, 11) Т. Фешович, 12) Михайло Майкович, 13) Андрій Сушко — Заців, 15) Михайло Боївка, 16) Іван Сушко — Клебанів, 17) Степан Шиприка — Панькович, 18) Михайло Майкович — Медвідь, 19) Василь Калимун, 20) Степан Калимун, 21) Олесь Венгринович, 22) Ілько Боївка — в УПА, 23) о. Орест Венгринович, 24) Михайло Сушко — Пістунів, 25) Ва-

силь Присташ — Яфимин, 26) Михайло Гаргай — Лущів, 27) Іван Хомка, 28) Теодор Лодинський, 29) Іван Кінь, 30) Іван Яцьо, 31) Василь Поломацканич, 32) Павло Воротило, 33) Василь Гаргай — з під бляхи — порозстрілювані поляками і москалями, 34) Марія Урамова, 35) Степан Барна, 36) Катерина Барна, 37) Петро Кир — Григорців, 38) Михайло Боївка — Блашаків, 39) Михайло Сушко — Клєбанів, 40) Анна Копилець — усіх німці розстріляли в концентраційних таборах. Список замучених-загинулих напевно не є повний, бо сьогодні важко зібрати всі факти.

Треба підкреслити, що українцям у Команчі пощастило переховувати двох жідків-хлопців перед розстрілом від німців, саме Срулька Левіна й Лейбу Дим-Дудів — вони живуть в ЗДА (Левін є у Чікаго).

Визначні особи уродженці Команчі: д-р Петро Кир, д-р Іван Кир, Ева і Андрій Кир (учителі), вони всі покінчили вищу освіту на Чехословаччині, Славко, Роман, Наталія і Ірина Венгриновичі закінчили вищу освіту за Польщі.

Зі села кожного року літом молодші особи їздили на сезонові роботи, так звані жнива. За австрійської окупації їздили на Угорщину (між іншим і на Закарпаття біля Ужгороду), за польської в Галичину. Малоземельні, або зовсім безземельні родини жили із заробітку на залізниці, лісорубства й інших робіт. Але кожний, не зважаючи на те, біdnіший, чи багатший, любив своє родовите місце, бо на віть і ті, що побували на заробітках в ЗДА, чи Канаді скучали і верталися до свого рідного гнізда.

Сьогодні багато пересенців з Команчі знаходяться в ЗДА і Канаді. Багато із них тут поселилися ще перед першою світовою війною, а ще більше вийшло вже з Німеччини, що не хотіли вертатися після другої світової війни на свої знищенні ворогами місця. Також менша скількість Команчан є в півдні Америці Австралії, Англії і в інших країнах вільного світу. Більші скульпчения уродженців Команчі на еміграції знаходяться: Сиракуз, Чікаго, Клівланд, Нью-Йорк і Пітсбург — ЗДА, у Канаді: Ляшин, Торонто та Віндзор.

Стрій команчан: жінки і дівчата — спідниці і запаски різних кольорів пообшивані довкола різно-кольоровими стяжками. Сорочка-чахлик дуже часто з леняного полотна вишита в горішній частині поперек рукава. Лейбик — корсет з ясно-синього тоненького сукна, вишитий гарасом і вибитий жовтими (брестовими) гудзиками. На готові у заміжніх жінок мусів бути чепець накритий хусткою. Дівчата заплітали одну косу, спущену плечима, а на кінці стяжка. Жіночий верхній літній одяг переважно був із фабричних купованих матеріалів, а верхній зимовий, це була гуњка-сірак, або кожух. Взуття: дівчата і молодші жінки (на неділю) мали черевики, або мешти, а в робочі дні ходаки - постоли. Старші жінки скірні - чботи це було до неділі і свят, а на будні дні ходаки. Чоловіки: молодші переважно в неділі і свята ходили в купованих убраних, а в робочі дні зі свого виробу. Ногавки - штани, сорочка і спідня білизна з леняного полотна, яке селяни самі в кожній хаті виробляли. Старші чоловіки, як у неділі, так і у робочі дні ходили в убраних зі свого

На горішньому кінці Команчі в сторону українського села Радошиці.

виробу. Гуньки - сіраки, куртки і холошні — це зимова одіж, що її виробляли самі із овечої вовни. Взуття чоловіків: чоботи, черевики, або ходаки - постоли.

Команча, українське село на українській землі, було велике і дуже свідоме, тому вороги його безпощадно нищили. Восени 1944 року частину горішнього кінця села спалили німці. Решту села спалили большевики і поляки. В 1945 році почалося примусове виселення на схід. Поляки примусово виганяли носелення та при цьому грабували наших виселенців із усього, що лише попало ім під руки та ще вигукували "іць русине на Українє", "марш за Сян". В 1947 році вже у половині травня сталася друга масакра, польське комуністичне військо поголовно виганяло усіх українців зі села, на так звані "одзискане земе", на понімецькі землі. Транспортацію нашого українського населення переводило тільки партійне комуністичне військо, аж на місця призначення, а транспортація тільки одного транспорту тривала повних сім днів, а деколи і довше.

До того лишилося тільки додати, що коли московські "визволителі" заняли Лемківщину, всіх здібних мужчин забрали до советської армії боронити московську імперію. Багато із них ніколи не були у війську, але московські політруки загнали іх без ніякого військового вишколу на фронт, до першої лінії, на гарматнє м'ясо. Так нищив і далі нищить москаль Україну і українських дітей. До того

РІК БОЖИЙ БУВ 1940

Прийшов стрілець з Карпатської України відвідати рідній село.

Стоять: Юлія Шпак, Єва Принсташ і Єва Гаргай.

в заплату полякам москвичі віддали ім цілу Лемківщину.

Команча, як і ціла Лемківщина, ось у ті роковини, п'ятдесятиліття Української Національної Революції, стогне під ворожим чоботом, так само, як і ціла Україна.

Але кожний, що вірить у Господа Бога, вірить твердо в те, що недалекий вже час і з попелищ та руїни відбудується нове, щасливе, зільне від гнету життя і домовитий господар знову оратиме свої прабатьківські ріллі, співаючи вільними устами пісню волі, пісню свободи.

ЯКБИ ТВОЯ ВОЛЯ...

Хата снувала спочинок,
Казала утіху-казику,
А Ти, моя рідна Мамо,
Леліяла світлу ласку.

Криниця давала воду,
Ніби привільне причастя,
А Ти, моя рідна Мамо,
Мені сповівала щастя!..

Я чую спрагнілим серцем
Молитву Твою з-за моря.
Якби твоя воля, Мамо,
Чіколи б не було горя!

Микола Щербак

6 травня 1967 року

Щасливо жили колись українські люди в своєму селі Команчі.

В. Майкович (1964)

КОМАНЧА

Село Команча лемківське,
Гарне, круте і велике,
Між високими горами
І зеленими лісами.

Тут молодці виростали,
За "Команецької Республіки",
На Закарпаттю і в УПА
За українську державу воювали:

В 1918 році галерців громили,
До Команчі їх не пускали,
За те пізніше поляки
Команецьких газдів грабували.

Коні і корови брали,
Дріб, сир і солонину
На вози ладували,
О, так ляшня показала свою
біднину.

Палили хати і спіжарки,
В селі стала велика пожежа,
З того робили собі жарти
Полкян з Буківська, Небишан
і Поража.

На долішньому кінці
Спалили хати три,
Лущового Андрія і Гриця,
А там при дорозі Василінськово-
го Феца.

А четверту на середині села,
Велика хата Андрія Кира це
була,
На горішньому кінці ще п'яту
Калимунового Феца хату.

Малий Василь в мами на руці,
Каке: — Мамо! Як виросту,
Піду в українські стрільці,
І за це ляхам зроблю помсту.

Як 1938 рік прийшов,
Василь на Закарпаття пішов,
В Карпатську Січ зголосився
І в Січовика вишиколився.

До рідного села, він вернувся,
Ворогів ляхів — він не боївся,
В його кріс і гранати,
Вмів з ворогами воювати.

Євген Дудра

НА ЗЕМЛІ НАШИХ БАТЬКІВ

КОРОТКИЙ ОГЛЯД ПРО УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО ЛАБОВУ

Останніми часами присвячено Лемківщині ряд видань, описів і статей в українській пресі, але майже нічого не згадано про Новосандецьку округу Лемківщини, хоч вона під теперішню пору при- суджена Польщою на знищенння. Як відомо, поворот Лемків на свої господарства заборнений, і менші села, як Ростока Мала, Лабовець, Котів та інші, сьогодні вже не існують і там засаджується весь простір лісом. Більші села тої округи, як Лабова, засаджували лісом по загороді вже в 1946 році. З того бачимо, що польський плян на "знищене Русі", був заздалегідь приготований.

Дістати з тих сторін сьогодні метрику уродження, чи вінчання це — безнадійна справа. Дехто отримує за посередництвом польського конзула метрики якогось "стану цивільного", але тутешній уряд трактує їх, як свисток безвартісного паперу. З достовірних джерел відомо, що метрики і статистичні книги гр. кат. колишніх парохій понищено. Як політичний стан в Європі не зміниться, Новосандецька Лемківщина обернеться у заліснену полосу.

Обов'язком лемківської еміграції у вільному світі є приготування відповідну працю про всі села Новосандецької Лемківщини, по можливості сперту на історичних матеріялах, або на народніх переказах та прізвищах людей у селі, які ще залишилися в нашій пам'яті. Серед тих численних людей напевно знаходяться нашадки колись хоробрих українських бояр і шляхотських родів, а це все дуже важне для нашої історії.

Історичних матеріялів до Новосандецької Лемківщини небагато, але і на основі тих доступних, як напримір Історія України М. Грушевського, Історія Лемківщини Ю. Тарновича, праці д-ра М. Андрушака: Між Сяном і Дунайцем проф С. Шаха, Шематизм Перемиської Єпархії за 1909, 1930 і 1936 роки, та врешті "Словник Географічний", 15 томове варшавське видання з 1880 — 1894 років — подають деякий матеріал до початків про поодинокі місцевості. І навіть тут відкриваються цікаві обрії нашої сивої давнини; в них бачимо нашого короля Данила в Тиличі, наших хоробрих бояр і ті всі зміни, які зайшли на хвилях століть, як на примір в українському селі Лабова, колись мало назву ЛЮБОМИР.

Село Лабова віддалене 16 кілометрів від повітового міста Новий Санч. В повіті були такі уряди: суди — окружний і повітовий, скарбовий, гіпотечний, поштовий, телеграфічний і повітової ради; військова залога і залізно-дорожна стація. Саме село положене 473 метри п. п. м. вздовж битого шляху (ціарка), що веде з Нового Санча, в західнім напрямку через села: Завадку, Заваду, Навойову, (в Новововій до 1870 року, була гр. кат. церква. На її місці дідичі Стадніцькі, побудували мурований костел. Сьогодні це чисто польське село), далі через Чачів, Матієву, через Лабову і даліше в тім самім напрямку, через Нову Весь, Ростоку Велику, Крижівку на гору "Гу-

та", з неї через Можначку Вижню, Можначку Нижню, містечко Тилич, село Мушинку, через колишню австро-угорську, сьогодні чехословацьку границю, до села Тарнів. На горі "Гута", той шлях перетинає навхрест подібний, що виходить з містечка Грибів, через кілька сіл до села Береста, через державні (давніше камеральні) ліси, і в північно західнім напрямку веде через село Солотвини, місто Криницю, село Щавник, містечко Мушину, село Милик, місто Жегестів, через чехословацьку границю до Орлова. Від села Чачів по Мушинку, що до 1947 року всі ці оселі були чисто українські.

Селом перепливав ріка Камениця, що вилівляє з джерел з під гори Гути (сьогодні висохле) з допливами потоків: Розтоки Великої, Лосього, Котова, Угрини і Лабівця, та ряд менших гірських потічків. До першої світової війни її води порушували три тартаки і два млини.

Сусідними селами Лабової були: Матієва, Лабовець, Угрин, Нова Весь, Котів і Богуша. З гор була знана Токарня й Яворина. За старим переказом, на Яворині мала бути печера, де скривалися опришки (збуй) славного Сипка з Мацини. Вхід до печери мав закривати великий камінь-бріла, а на ньому вирізьблені чотири церкви — Матієвої, Лабови, Богуші і Бінцаревої.

Церква в Лабовій мур迫ана у формі хреста, під Покровом Пресвятої Богородиці, збудована в 1784 році, посвячена єпископом М. Рилом (1715 — 1793), візитованна єпископом Й. Сембраторичем у 1869 році. Під архітектурним оглядом церква вінтутрі була гарно розмальована около 1869 року. Іконостас подивляли чужі відвідувачі задля його мистецького виконання і те саме треба сказати про бічні дияконські двері, бо тут окрім мистецької різьби, була багата позолота.

Під час празників крім співаної Служби Божої, дооколичні парохи в той сам час відправляли при бічних престолах читані Служби Божі. У крилосях було приміщення для родини пароха і визначніших селянських родин як Полянські, Вислоцькі, Войтовичі та інші. В крилося по правій стороні до вівтаря, місце для дяка і піддячих, яких у парохії ніколи не бракувало. Крім видання Ставропігійського Інституту, уживано требників київської Почаївської Лаври, сьогодні великої музеиної вартості. На престолі переховувалась золота чаша, дар невідомого "ктитора". В 1849 році в поході на поміч Австрії проти збунтованої Мадярщини, через Лемківщину, російські війська, зокрема старшини, лишали по собі милі спомини серед лемківських священичих родин. До них належить безперечно полковник Кондратенко, очевидно українець, що до церкви в Лабовій зложив як дар дороге Євангеліє, що переховувалось в церкві до наших днів. Його вживано тільки три рази в рік — на Різдво, Великдень і празник Покрови Пресвятої Богородиці. Сьогодні те все знищено "оброньцями хшесьцінства". — поляками.

До парохії в Лабовій належали від непам'ятних часів три села — Лабовець, Угрин і Котів. За Шематизмами Перемиської Єпархії і Ап. Адм. Лемківщини, стан населення представляється так: Лабова, рік 1909 — 785 душ, рік 1930 — 838 душ, рік 1936 — 860 душ. Угрин, рік 1909 — 645 душ, 1930 — 653 душ, рік 1936 — 689 душ. Лабовець, рік

Січовики з Команецької округи під час зустрічі, 1939 рік, на чужині.

1909 — 331 душ; рік 1930 — 349 душ; рік 1936 — 384 душ. Котів, рік 1909 — 289 душ; рік 1930 — 311 душ; рік 1936 — 367 душ. Разом в парохії в 1936 році було 2,300 гр. кат. населення. За тим же Шематизмом жидів у парохії в 1936 році було 400 осіб, поляків у 1930 році 56 душ, зате в 1936 році їх було вже 150 осіб. "Словник" і документ віденського архіву, подають за Перемиським Шематизмом в році 1882, Лабова мала 793 гр. кат., але невідомо чи тут зараховано населення трохи вище наведених сіл, принадлежних до парохії. Шематизм з 1909 року подає, що до Америки в тому часі виїхало з парохії 417 осіб, на Угорщину 51 особа.

Народний переказ говорить, що на так званій "Дудрівці" дуже давно" стояла українська церква, але вона з невідомих причин "запалася". Шематизм Ап. Адм. Лемківщини, рік 1936, стор. 95, той переказ підтверджує і додає, що така церква стояла між Лабовою і Матієвою, отже на згаданій Дудрівці. В старих документах згадується про семигородського князя Стибора, який в 1411 році добрався до Новосандецької землі та між іншими селями знищив і село Лабову-Любомир. Як попередше згадано, церква в Лабовій була збудована в 1784 році. Від 1411 року, по 1784, це 373-річний промежуток, тому буде можливим прийняти рік 1683, походу Яна Собеського під Відень — знищення тої старинної святині.

В давніх часах покійників хоронено біля церкви, або зараз коло неї. Старий цвинтар на згаданій Дудрівці, є коло старої церкви і він залишився до наших часів. Можливо, тому, що він був серед орного поля, сьогодні нові "господарі" його вже заорали.

В 1784 році в Лабовій побудовано обширне 8 кімнатне муроване

Церква в Лабовій мурена у формі хреста, під Покровом Пресвятої Богородиці, збудована в 1784 році.

приходство, по другій стороні ріки Комениці на горбі "під Кичерию", з усіма господарськими забудованнями. Під час другої світової війни приходство згоріло й з ним знищився великий овочевий сад-город.

Початки засновання села Лабова сягають в сиву, непросліджену давнину. Деякі дослідники приписують існування християнства на Лемківщині в часах св. Кирила і Методія, отже майже 100 літ перед Володимиром Великим. Після "Слов'янка", том 5, стор. 562, і архіву Оссолінських, Львів, 1835, стор. 242, — село отримало назву Лабова від близьче неозначеного руського шляхтича з роду Лабів, або Лабув. В громаді переховувалася до наших часів печатка кругло-поздовгастої форми, около 4x2 центиметри в промірі, з емблемою по середині — пень і в ньому затята сокира — з написом в українській мові "ЛЮБОМИР". Урядовою печаткою в наших часах була кругла печатка з емблемою долоні у вертикальному виді, з написом в українській мові "Лабова".

Грамота князів Любомирських з 1585 року стверджує надання лісів за 80 фльоренів русинові Дорошеві, дідичем Яном Браніцьким, сумежні з Лабовою і верхами села Угрина. За 100 злотих, о. Василь Вислоцький, 8 жовтня 1627 року, отримав так звану Демишаківську ріллю, від князя Стан. Любомирського зі села Навової, на власність приходства в Лабовій. Рік пізніше той "привілей" затвердив син Любомирського — Михайло, для сина о. Василя Вислоцького — Іллі.

Маєтки князів Любомирських перейшли на власність дідичів

Стадніцьких у Навойовій, але невідомо котрого року і на якій підставі. Могло це статися через викуп, або посвоєчення. З історії знаємо, як багато нашої шляхти в тих часах переходило на польське через подружні зв'язки і ради почестей. Однак певним є, що Лабова-Любомир отримала свою назву від князів Любомирських і що той рід є українського походження і до нашої літератури увійшов по другій світовій війні.

Під оглядом економічним Лабова стояла дещо краще від інших, лемківських сіл, бо окрім ярмарків громада мала 3011 морговий лісовий масив, виключно для потреб громади, як поправу мостів, доріг і поправу господарських будинків, за дуже невеличку ціну.

Населення села складалося з таких родин: Вислоцькі, Вороні, Войтовичі, Вархоляки, Бабеї, Барни, Малиняки, Маслеї, Мерени, Мирни, Мончаки, Мурдзи, Калиняки, Корби, Козярі, Пелячики, Пакоші, Полянські, Поливки, Тараси, Талпаші, Русиняки, Савчаки, Яворські, Шипоші, Шаршоні, і Заяці. З видних родів були: А. Полянський, укінчений агроном, працював на своїм великім господарстві; А. Вислоцький, по закінченню гімназії, залишився на господарці; Ст. Дудра, по першім році теології, виїхав до Америки, до Шамокін, Па., там і похований; Ю. Войтович, займав в громаді провідні місця.

В 1872 році Лабова отримала концесію на ярмарки й вони відбувалися щодругого четверга. Тим село було широко знане навіть за границею по Бардів і Габолтів на Словаччині. На весні і під осінь, на ярмарок зганяно табуни овець та різного рода крам. Мандрівні дротярі, "мазярі" зі села Лосе, на своїх возах у великих бочках розвозили "мазь" (смари до возів), власного виробу і ті мандрівні купці "майстри" заїжджали до всіх закутків західної Галичини і розносili "славу" про "містечко" Лабову.

Під освітньо-культурним оглядом найзамітнішим періодом є рік 1890, з приходом до парохії о. Й. Мохнацького, нащадка старого, як і сама Лемківщина, священичого роду. За його старанням у 1895 році, в домі господаря Кулянді, заложено "парохіяльну" читальню. Як великий і безкомпромісний ворог алькоголю, серед коршмарів "мойжешового визнання" не мав популярності, а вже найменше у повітового старости і дідича Стадніцького в Навойовій. Не звертаючи уваги на всі прикrostі, вистояв на своїй позиції до смерті, помер у Лабовій в 1904 році і там похований.

В році 1907 прийшов до парохії зі Шляхтови, о. Іван Христостон Дуркот. Людина великого росту і сильної будови, робив враження правдивого патріярха. За його душпастирювання парохія прийшла до окремого значення і стала в проводі Новосандецької Лемківщини. Як великий проповідник, знавець людських душ і вийнятково здібний організатор та опікун покривдженіх, він став високоповажаною особою у вищих церковних властей і був радо вітаній серед культурного оточення.

За його старанням побудовано в Лабовій великий муріваний поверхою дім для читальні (Історія Лемківщини, Ю. Тарновича) з модерною молочарнею і власним санітарним улаштуванням. В двох менших кімнатах приміщені зразково уряджену крамницю, а на

поверсі велику залю з театральним устаткуванням і передано до вжитку без найменшого задовження слідчого року, 1909. В дальших плянах о. Дуркота була будова великого дитячого садка (приюту) і окремий дім для кредитівки. При читальні був великий мішаний хор з фаховим диригентом.

Непоправних п'яниць притягав о. Дуркот до присяги, а впертим відмовляв прощення, що в очах парохіян рівналося викляттю і цьому не міг впертися навіть налоговий п'яніця. Очевидно стан парохії під економічно-моральним оглядом помітно піднісся. За свою віддану Богові і парохії працю, був він так, як і багато йому подібних, в 1914 році вивезений до Талергофу, де й переду часно помер.

Проф. Ст. Шах у своїй книжці "Між Сяном і Дунайцем" відводить окремий розділ Перемиському Єпископові М. Рилові. За його розпорядком перший раз на Лемківщині заложено початкові парохіяльні школи. Наслідком розпорядку 1791 р. в Лабовій, Мушинського деканату побудовано 5-кімнатний шкільний будинок з великою шкільною залею. Правдоподібно першим учителем в тій школі був М. Гомик, а за ним уже фаховий учитель п. Червінський. За його учителювання школу замінено на однокласову та до неї ходило від 160 до 220 українських дітей.

Від 1896 року, по 1914-ий, до школи в Лабовій ходили діти з Лабівця, Угринів Котова; в класі було іноді 300 дітей, і вони прямо тиснулися в ній. З кінцем 1914 року Угрин і Котів отримали свої школи і наслідком того стан у класі покращав, однак він не був вдоволяючим аж десь до 1935 року, коли в Лабовій основано 7 класову школу. Треба подивляти тодішній дітвору, що серед непогоди тупцювало 4 до 5 кілометрів до школи босими ноженятами, а зимою бідно вбрана серед снігів і морозів — ніколи не нарікала. Серед кращих політично-економічних обставин Лемківщина могла видати і виховати собі та загально Українській спільноті високоосвічених одиниць.

За наведеним "Словником", том 10, стор. 355, згадується під роком 1297-им, про залишки розвалин старої фортеці над самим Дунайцем, княжого походження. Старе народне передання говорить, що саме в тому місці за княжих часів стояла фортеця. Там саме стрічаємо згадку про "руського шляхціца", що склонився перед татарами в Новім Санчі, і тоді "купив" євангелицький костел візантійського стилю. Історія з тим євангелицьким костелом зовсім туманна, бо на Лемківщині не знані євангелицькі секти, отже мусіла це бути українська греко-православна, або греко-католицька церква візантійського стилю.

Лабова дуже старе українське село і мабуть заміну з Любомира на Лабову, трудно точно його початків дослідити. Старі рови, камяні будови на дуже грубих на глині мурівани, що стоять до сьогодні переважно на "ринку", та сліди зужелиці на "панськім" з муріваним містком — указують на те, що в селі в давнину був більший промисловий осередок.

Крім історичних дат усі інші події подано тільки ті, які точно просліджено.

Українська церква Перенесення Моцей св. Отца Николая, мурівана в 1812 році в українському селі Нижня Воля, коло Ясельськ; тут жило 802 українських душ, а у Вижній Волі 363 душі.

М. Прокопів, Нью Йорк

ВІН УСІМ СЕРЦЕМ ЛЮБИВ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД

(Славній пам'яті вчителя Івана Бурбеля)

Ще в 1919 році, 16-го листопада помер у селі Команча, по-віт Сянік, довголітній учитель і виховник української молоді в своєму рідному селі Городиславичі, повіт Бібрка, Західня Україна, бл. пам. Іван Бурбель. З того часу минуло багато літ, але досьогодні ніхто з його друзів по професії, ані з його учнів та учасників Українських Визвольних Змагань, яких учасником був Іван Бурбель, не написав бодай коротко про його велику національну працю в селі Городиславичах, зокрема в Команчі та її околиці, де він учителював від 1905 до 1919 року, разом з своєю дружиною Оленою. Покійний належав до тих людей патріотів, що ціле своє життя присвятив для свого рідного українського народу.

Найкраще характеризує діяльність цього великого українського народного діяча лист, а радше вістка зі статті в щоденнику "Свобода" про визвольні змагання в 1918 році на Лемківщині, написаної м-гром Володимиром Бучацьким, де згадується про Івана Бурбеля, що працював на Лемківщині та брав участь у "Листопаді 1918 року на Лемківщині". На мое листовне прохання м-гр В. Бучацький з Монреалю в листі з 12 грудня 1953 р. мені відписав слідуюче:

"Поважаний Пане! У відповідь на Ваш лист, з приємністю подаю Вам осьякі інформації: бл. пам. Івана Бурбеля, управителя української школи в Команчі, повіт Сянік, Західня Україна, знав я добре особисто; він часто бував у хаті моого тестя, бл. пам. Андрея Крупського, учителя в Репеді. Він був одним з перших і дуже заслужених діячів на Лемківщині, яку в тих часах майже повністю опанувала москвофільська дурійка. На народній ниві він працював ревно та дуже розумно в селах: Команча, Прилуки, Чистогорб, Радожиці та Ославиця. Першавсє він заснував у всіх тих селах споживчі кооперативи і кредитівки, читальні Просвіти, аматорські кружки, при чому він ширив між Лемками національне освідомлення. Не боявся жодних доносів поляків і москвофілів; у 1907 році відважно агітував під час виборів до австрійського сейму, те саме робив у 1911 році. Був при цьому поважної та привітної вдачі, гарної справді мужеської постави. Точної дати смерти бл. пам. Івана Бурбеля подати Вам не годен; я приїхав до Сянока кілька літ по першій світовій війні. Це гарно, що пам'ятаєте про свого доброго вчителя. Пересилаю Вам щирий привіт — м-гр Володимир Бучацький".

Хай цих кілька коротких слів будуть у славу та Вічну Пам'ять Ревному Народному Працівникові, бл. пам. учителеві Іванові Бурбелеві!

Без української мови, не можна собі уявити української культури. Щоб задержати українську культуру, треба задержати українську мову!

Українська церква
в Щавнім к. Команчі

Босько к. Романова
На празнику Рождества Пресв.
Богородиці

Сидір Воробкевич

ХТО РІДНУ МОВУ І ЗВИЧАЇ НЕ ЛЮБИТЬ...

Хто рідну мову і звичаї
Не любить і чужим
Богам лиш служить, той народу
Є зрадником лихим.

Як Каїн на чолі він иносить
Гріха п'яtno гидке,
Чужий полин йому медом,
А все своє гірке.

Хто зрікся прадідної крові,
Забув і де родивсь
І звуки ті, якими Богу
Дитиною моливсь,
Нехай той вічно блудом ходить,
Як грішний Агасфер!

Нехай його гризе сумління,
Й до суду, щоб не вмер!
Хто помагає кути пута
Для брата, той проклят!
Нехай, як від чуми, від нього
Всі люди сторонять!

Вій Юда є свого народа,
З ним ходить вічний стид —
Такий най иудить своїм світом,
Як грішник, вічний жид.

(Написано в 1888 році)

STEVEN'S FARM PRODUCE

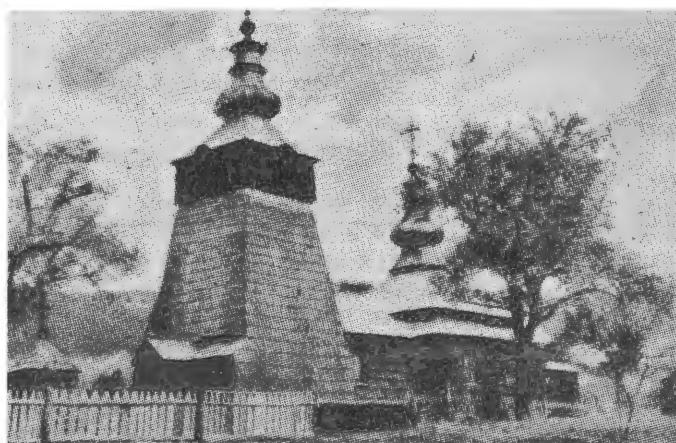
291 Roncesvalles Ave. — 532-1594 — Toronto 3, Ont.

Розвозимо по Торонті й околиці, на всякі забави, прийняття;
добірний товар. — Гуртівня і детайлічна продаж свіжого кур'я-
чого м'яса і яєць. — Індикі, качки й гуски.

СТЕПАН ГАРГАЙ

На місці підпаленої старинної церкви в Дальовій збудовано в 1933 році нову церкву Преподобної Матері Параскевії; жило тут 760 українських людей.

В українському селі Щавник к. Злоцького була церква св. Димитрія, збудована в 1841 р., українців було 664 душ.

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ ХРОНІКИ УКРАЇНСЬКІ ГРЕКО-КАТОЛІЦЬКІ ЦЕРКВИ В КНЯЖОМУ ПЕРЕМИШЛІ

Галицько - волинський літопис і передання кажуть, що на хребті горба, на півдні сьогоднішнього Перемишля, стояла Катедральна церква святого Івана Хрестителя, побудована з тесаного каменя, в замку українських князів. Вона вкривала в своїх підземелях тлінні останки галицького князя Володаря й Єпископів - Владик. Цю церкву відібрав польський король Володислав Ягайло місцевим українцям, вірним церкви, кости князів і владик казав повибирати й віддати її латинському єпископові.

Церква ця була від 1460 року катедральним храмом тому, що інший польський король Казимир III в 1368 році зніс Галицьку Митрополію та дав заборону висвячувати для українців єпископа.

Таким чином Галицька Дієцезія аж до 1539 року не мала свого Владики-Єпископа. Отже ж тоді Перемиська Катедральна церква св. Івана була Митрополичною церквою.

Місцеві вірні не могли обійтися без богослужень, тому побудували собі на Владичім другу церкву св. Івана Хрестителя, але вже дерев'яну, яка стояла аж до 1535 року й у тому році згоріла з усіма грамотами, ризами та іншим церковно-богослужебним інвентарем (підпалили її поляки).

На цьому самому місці, після пожару, побудував коваль Косма Кузьмич третю церкву теж під покровом св. Івана Хрестителя. Але Єпископ Шептицький розібрав цю муровану церкву й хотів більшу вимурувати. Священики зложили гроши, за які побудовано вежу, куплено 1000 кірців вапна, кілька десять тисяч цегли та ще осталося 80 тисяч злотих (тодішні гроші), призначених на будову нової церкви. Однаке цісар Йосиф II віддав українцям дня 24 квітня 1784 р. в уживання покармелітський костел з монастирем на катедральну церкву, а гроши за продане вапно й цегли та зложені 80 тисяч злотих велів ужити на релігійні фонди.

Була це четверта церква в Перемишлі, Преображення Господа Спаса Ісуса Христа, грамотою з 1291 р. галицького князя Льва наділена великими садами аж до берегів ріки Сяну, з розлогими винницями, на т. зв. Гарбарях. Над Сяном стояла п'ята церква св. Іллі, та шоста Рождества Господа Ісуса Христа, над самим берегом Сяну, з 1426 року.

На Засянні було чотири церкви: Богородична (1542 р.); на передгороді Засяння Монастирська, яка від 1612 р. стояла до 1786 р., а місце, де вона стояла, перейшло в польські руки невідомим способом; окрема засянська церква (1617 р.) та Богоявленська — четверта на Засянні з капітульною парохією.

Дванадцята перемиська церква, найстарша під покровом св. Онуфрія, або св. Архангела Михаїла чи теж св. О. Николая

зайнята польськими руками й запропащена. Інша церква св. Отця Николая Мирлікійського Чудотворця стояла ще в 1756 році. Ще одна церква св. Чудотворця Николая стояла на перемиському Підгірю. Третя церква св. О. Николая стояла під замковою горою й була парохіяльною.

Літопис згадує ще про перемиську церкву Пресвятої Тройці з 1617 року, яка стояла по правому боці дороги, що веде до Добромиля. При цій дерев'яній церкві стояли теж два дерев'яні дому, в яких жили ОО. Василіяни. До цього, коли розвалили соборну церкву св. Івана Хрестителя, всі вірні сходилися на богослуження в Троїцькій церкві.

На місці поєзуїтського костела стояла церква св. Петра, а на Гарбарах церква св. Юрія. На Болоні була церква Рождества Пресвятої Богородиці, а на т. зв. Знесінні церква Вознесення Господа Нашого Ісуса Христа. При шляху до Ярослава, за Сяном теж була українська церква й на Підзамчі церква св. Архангела Михаїла. Недалеко костела св. Петра мала бути українська церква в 1398 р. Неустійного Покровителя церква під горою Знесіння була перед новим цвинтарем; або святого Івана Золотоустого, або св. Онуфрія. Okрема монастирська церква Успення Пресвятої Богородиці була на Вільчу в XV сторіччі; при ній Чин св. Василія Великого.

В 1773 році посвячено дерев'яну церкву св. Івана Богослова на Перекопанні. В загальному було в самому княжому городі Перемишлі двадцять вісім українських церков. З цього під Покровом Пресвятої Богоматері вісім (8) українських церков; у честь Господа Ісуса Христа чотири (4); св. Івана Хрестителя, св. О. Николая та неустійнених (згл. невідомих, бо ніде нема вістки) Покровителів по три (3) церкви; св. Арх. Михаїла дві церкви, та по одній церкві св. Апостола Петра, св. Юрія, св. Іллі, св. Йоана Богослова й Пресвятої Тройці.

При шляху, що веде до Коровників стояла на т. зв. старому цвинтарі церква Благовіщення Пресвятої Богородиці. Вона сама мала з невідомих причин розвалитися (звнову польська робота!).

Зaborська польська латиніаторська шовіністична акція крок за кроком нищила на українській землі все, що було українське. Так і ми повинні робити, коли стане вільною Україна, щоб ані сліду не осталося на українських землях про те, що тут колине будь вешталися польські варвари дикуни.

***** LEMKO FUEL OIL CO. LTD.

1 Cronin Dr. — Tel.: 239-4714 — Islington, Ont.

Доставляє опалову оливу.

Чищення і обслуга печей безоплатна.

24 година обслуга!

НА НАШІЙ КНЯЖІЙ ЛЕМКІВЩИНІ

Збурена поляками церква в українському селі Поляни к. Крампної; в селі жило 1,192 українців.

Українська церква св. Єванг. Луки, збудована в 1856 р. в Ястрябiku, к. Мушини; до виселення тут жили 548 українців.

Людина, що живе лише для себе, є найгіршим смертельником на світі. Ніхто не знає про його життя і не відчує її згуби.

В РІДНІМ КРАЮ — НАЧЕ В РАЮ

Велике українське село Пантна, недалеко міста Горлиці, мало величаву муровану в 1916 році українську католицьку церкву св. Преподобної Матері Параскевії, яка належала до парохії в Маластові, де була старинна церква св. Безсребренників Косми і Дамяна, мурована в 1805 році; стара дерев'яна церква була тут збудована в 1742 році. Старі метрики в парохії вже від 1770 року були в українській мові. В 1864 році за старанням тодішнього пароха о. Йосифа Менцінського поставлено на церкві три верхівки (бані), збудовано іконостас, помальовано церкву мистцем Монастирським і побудовано головний престол. Однаке о. Йосиф Менцінський не довго тішився своєю працею, бо 12 червня 1926 р. замордували його польські бандити (люди голосно говорили, що те сталося за намовою польських латинізаторів).

Да парохії Маластів, крім Пантної, належали ще Руська Ропниця з церквою св. Архистратига Михаїла, збудована в 1819 році. Сенькова та Драганів; у цих селах жило 1946 українців (у Пантній — 740 душ), окремо жили ще тут 32 жиди (коршмарі). У Маластові була українська кооператива "Надія", в Пантній "Лемківська Земля" та читальні Просвіти.

НА ВІЧНУ ПРОСЛАВУ ГОСПОДА БОГА

Величава, після візантійського стилю мурована церква під Покровом св. Преподобної Матері Параскевії в українському старинному ще з княжих часів селі Пантна, коло Горлиць, будову до кінчено в 1916 році; останнім українським парохом з осідком у Маластові був великий народній діяч і оборонець Лемківщини, Всеч. о. Павло Шуфлят.

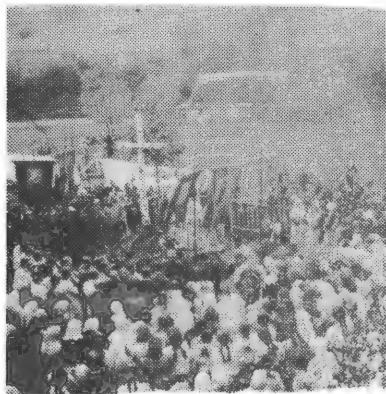

Цвіт Лемківщини — українські дівчата ви водять гагілки з ручними вправами біля своєї рідної української церкви в Пантній (рік 1942); після упадку Польщі вся Лемківщина почалася національно освідомлювати.

Українська молодь села Пантної, коло Горлиць, з своїм українським учителем і старшинами місцевої української поліції.

БОЖЕ, ЗДІЙМИ З НАС КАЙДАНИ

Українці Лемківщини з Пантної, Маластова й Ропиці беруть участь у посвяченії могили Невідомого Борця-Вояка за свободу України.

Під час Різдвяних Свят у гостинній хаті Панства Ярослави і д-ра Василя Блавацьких у Сяноці; між привічними о. проф. Григорій Лехицький, Ольга Ортинська, М. Клішівна та інші.

Українська молодь Сяніччини під керівництвом і за організацією свого диригента о. проф. Миколи Головача здобула передове місце своїм хоровим виступом у фестивалі Українських Хорів (1943 рік) цілої Західної України.

ГОСПОДЬ НАС НЕ ОПУСТИТЬ

З 20-РІЧЧЯ ДУШПАСТИРСЬКОЇ ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОЇ МІСІЙНОЇ СТАНИЦІ В ХШАНОВІ

Розкинені по світі та силою викинені наші браття з Лемківщини та Надсяння довгі роки не мали жодної духовної опіки. Ніхто й не дивувався, що навіть у своїй хаті вони розмовляли між собою не по українськи. Хто пережив пекло вигнання, той лише зрозуміє людську недолю. Однаке Господь завжди посилає свою поміч покривдженім, пониженим, гнаним і голодним так, як завжди по бурі появляється сонце.

Всесв. о. мітр. М. Ріпецький проповідує під час св. Літургії

Саме 12 липня 1967 року, в свято свв. Верховних Апостолів Петра і Павла, українська душпастирська станиця в Хшанові, в Білостоцькому воєводстві в Польщі урочисто обходила 20-річчя місійної праці серед наших вірних не тільки тієї місцевости, але і даліх околиць, де живуть розкинені у тій країні наши люди, які приїжджають звідусіль, щоб одержати духовну поміч і потіху та молитися Богові в своїм ріднім обряді. Це був упродовж довгих років одинокий український церковний і релігійний осередок, до якого, немов до джерела з чудотворною водою, з'їжджаються з усіх сторін наші вірні, розкинені майже по всіх закутинах нинішньої Польщі. Один одного повідомляв про існуюче ще таке

благословенне місце в тій країні і численно в усі наші празники, не лише Христового Різдва, Богоявлення, Воскресення чи Зіслання Св. Духа, але й Успення і Рождества Божої Матері, Воздвиження Чесного Хреста, Рождества св. Івана Хрестителя, свв. Ап. Петра і Павла та в інші свята нашого обряду з'їжджалися тут та із залізничої стації Вощеле, немов паломники, пішки, але з радістю спішили до Хшанова, на свої Богослужіння в каплиці Неструнної Помочі Божої Матері, що їх спершу сам, а згодом, маючи до помочі одного чи двох священиків, відправляв Всеєв. о. М. Ріпецький.

Кожного року празник свв. ап. Петра і Павла був присвячений особливо молоді, яка, маючи вакаційний час, вільний від шкільної науки, могла туди прибути, а водночас відбувалася тоді перша Сповідь і св. Причастя дітей.

1967 року в тім дні, крім відправ для дітей і шкільної молоді, українське душпастирство в Хшанові обходило ще своє 20-річчя місійної праці. На урочистість прибуло 10 наших і 4 латинських священиків, на чолі з канцлером Ольштинського єпископа, о. прелатом Ч. Куліговським. Той день був ще особливо радісний для присутніх і тим, що вони віддавали подяку Господеві за всі труди, гідну подиву посвяту і жертви їхнього душпастиря і духовного опікуна та провідника о. М. Ріпецького, якого Боже Провидіння охоронило від всяких "бід і напастей" та дало йому змогу виконувати впродовж бурхливого 20-річчя те високе післаництво. Раділі вірні, коли бачили голову старенького, але нетомного свого душпастиря, прикрашенну "вінцем слави і чести" — мітрою, яке то відзначення одержав недавно о. М. Ріпецький з волі і рук Первоєарха Української Церкви, Верховного Архієпископа Кардинала Кир Йосифа.

Першу Службу Божу в той день відправив о. мітрат М. Ріпецький в сослуженні оо. Маркова і Червінчака, а 28 наших школярів приступило до I. Сповіді і св. Причастя. Проповідь до дітей виголосив о. Червінчак. Після заамвонної молитви сказав ще святочну проповідь о. мітрат Ріпецький, представляючи 20-літню історію душпастирської станиці в Хшанові і труднощі, серед яких виконувала вона свою місійну працю. В год. 10-й була відслужена друга св. Літургія, в часі якої зворушливу проповідь виголосив о. прелат Ч. Куліговський, канцлер Ольштинського єпископа латинського обряду. Проповідник вказав на історичне значення греко-католицького душпастирства в Хшанові, а його душпастир назвав "Петром-скалою греко-католицької Церкви" в нинішній Польщі.

В год. 12 була відправлена урочиста співана соборна Служба Божа, яку відслужили о. мітрат В. Гриник, колишній духовник і професор Духовної Семінарії в Перемишлі, о. крил. С. Дзюбина й о. Борівець. Під час Служби Божої гарно співав угринівський хор, а святочну проповідь сказав о. протоігумен Романик, ЧСВВ. Під час ювілейного свята, у празник свв. ап. Петра і Павла, приступило на всіх св. Літургіях понад 600 вірних до св. Причастя.

Українські шкільні діти після Першого Св. Причастя під час Петропавлівського Ювілейного Торжества в Хшанові. Сидять від лівого: о. канонік Дзюбина, о. Мітрат Гриник, о. Мітрат М. Ріпецький, о. прат Куліговський, о. Булат і о. Борівець зі Щецина.

Новозбудовану каплицю, в якій відбувались усі відправи, в неділю Зіслання Св. Духа поблагословив о. мітрат Ріпецький в сослуженні оо. М. Гука і Кота, ЧСВВ, а гарно прибрала її вишвіками на ювілейні святкування Сестра Агафія із Згромадження наших Сестер св. Йосифа, з яких частина живе в Польщі і працює для духовного добра наших вірних.

SUPERIOR SAUSAGE CO.

1A Montrose Ave. — Tel.: LE 1-8422 — Toronto 3, Ont.

Ковбаси, шинки, бекони і всякі першорядні м'ясива

Власники: Худоба, Рижліцький, Спорняк

УКРАЇНСЬКА ФІРМА

PARKWAY AUTO BODY REPAIRS

COMPLETE COLLISION SERVICE

1974 Dundas St. W.

Toronto 3, Ont.

Tel.: LE 1-1227

Res.: CH 7-7756

НА ПОРОЗІ СЕМОГО ХРЕСТИКА

— Я осягнув би в моєму житті найбільшу радість і найсовершенніше щастя —

— якби від першого моого дитинного знання аж досьогодні я не пропустив ані разу ранньої та вечірньої моєї молитви;

— якби від першого теплого материного поцілунку й ласкаового погляду моого батька на кожному моєму кроці, при кожній нагоді, при зустрічі з тисячами людей, або й на безлюдній самоті — цим першим і найбільшим по Бозі моїм добродіям — таку пошану я віддавав, щоб до тої пошани ані крихіточку більше не годен було додати;

— якби я мав стільки приятелів, як зір на небі, та про тих усіх моїх приятелів я мав на моїх устах лише самі похвали;

— якби мої уста від першої хвилини, коли вони свідомо відхилилися, не промовили ані однісінського непотрібного слова, але завжди голосили правду;

— якби я міг уроджений мій дар очей вишколити до такої совершенності, щоб цими очима бачив я завжди й довкола себе тільки найсовершенніші діла Божих рук;

— якби голос мій, крім людських діл, заєдно голосив тільки хвалу Господеві;

— якби в моєму серці не було ані зародка кукілю, що гнівом, злом, лихом, завистю, злобою нап'ятнований, натомість, щоб у моєму серцю завжди царив спокій, лад і духовна рівновага;

— якби така біла і чиста, мов сніжні пелени, була завжди моя совість і про гріх щоб і сни мені не снилися;

— якби я навчився найважчу в світі працю, що від неї корявіють руки і кров ціпеніє під нігтями, без зайвого зойку, нарікання та непослуху виконувати;

— якби мое лице заєдно свіже було, мов перша весняна ягода, а мое чоло біле та погідне, що не знає журби, турбот, жалів і нарікання;

— якби я завжди, від білого ранку до чорної ночі, йшов легкими ногами на найвищий шпиль тої гори, що зветься людським життям і ніколи нечув ані перевтоми, ані поденервування, ані охляlosti, ні знеохоти;

— якби я з найбільшим поспіхом і без затримки біг туди, де кличе мене людина, що потребує моєї помочі та подавав слабому, кволому, або немічному мое дуже рам'я;

— якби я такий самий малий, мікроскопійно маленький був на цьому велетенському світі та серед безмежного моря людських постатей і такий покірний завжди був, як дрібнесенький зелений листок, що під подувом найласкавішого вітру, клониться додолу.

Тоді я називав би себе найбільшим багатієм, бо щастя мое було б повне.

Тоді мое щастя напевно було б найвеличавіше, бо воно з Божої волі та при найкращій Божій допомозі зродилось у моєму серці.

УВАЖАЙТЕ — КОСТРУБАТА СМЕРТЬ! КОЛИ П'ЯНИЙ, НЕ КЕРУЙ АВТОМ

Урядові досліди виявили, що найчастішими смертними випадками під час самоходових зударів на автошляхах є надмірне споживання алькоголю і нетверезий стан автоводіїв. Майже 50% смертей припадає на такі зудари.

Кожного року майже половина із 53,000 смертей на автошляхах є наслідком зударів авт, тому, що ними керували нетверезі автоводії.

Про це повідомив д-р Віліям Гаддон, директор Національної Агенції Безпеки на Автошляхах. Він м. і. заявив: "Доказ є цілком очевидний, що найчастішою причиною смертних самоходових випадків є надмірне пиття алькогольних напитків автоводіями."

Майже 8,000 пішоходів річно гине також від самоходових випадків. У великих містах, як у Нью Йорку та в Каліфорнії, аж 70% фатальних самоходових випадків є наслідком п'яного стану автоводіїв.

Процентово, найбільше в автових катастрофах гине хлопців-підростків і студентів вищих шкіл, які не мають належного досвіду в керуванні автом, ані міри в уживанні алькоголю, але зате найбільше вештаються автами по шляхах. Різні розвагові домі і забавові місця поза містом можна осягнути тільки при допомозі авта. Також при переїздах через залізничні тори багато людей гине від зударів авт з потягами. У 1963 р. було 1,302 випадки смерті від таких зударів, про що повідомив кол. губернатор, а тепер член Національної Ради Комунікаційної Безпеки, Джан Г. Рід у З.С.А.

Тільки свідома національно і релігійно українська спільнота може себе взаємно шанувати, і числити на пошанування від інших!

Коли хочемо, щоб нас інші шанували, то в першу чергу пошануймо самі себе!

Нема нічого ганебнішого від людини, що на доказ свого довгого життя, може показати лише число пережитих років! (Сенека)

Дивитися на зло і мовчати, це є злочином і безхребетністю!

Люди є і невільниками-рабами тому, що за свободу треба боротися, а невільництво приходить само!

Не той раб, кого закуто в кайдани, а той, хто годиться їх носити!

Левко Ромен

ХРЕЩАТА

(ЛІС НА ЛЕМКІВЩИНІ)

... Після бою, не дивлячись на ранених, ляхи
заклали міни і висадили пункт у повітря.

Із газет

Тут пункт санітарний і вишкільний був...
Вогнем бойовим тут повстанці хрестилися.
Не раз бо насмертний і бій тутки гув, —
І кров'ю ляхи тут "по-братськи" умились.
Війна із тевтонами ніби скінчилась,
Та нарід слов'янський братів ще душив
(Лемківщина княжа в ляхів опинилася!) —
Грабунками, зброєю чавив, глушив...
Арпад, славний лікар (хоч псевдо — мадярське)
І всі санітари — живцем не дались...
На ранених там і добро санітарське —
Аж міни на це вже ляшкам придались...
Лемківщину всю руйнувати, виселяти, —
Цей варварський засіб у нашу добу,
Коли ще і досі не мовкнуть гармати...
Сам, ляше, тевтонську ведеш боротьбу!

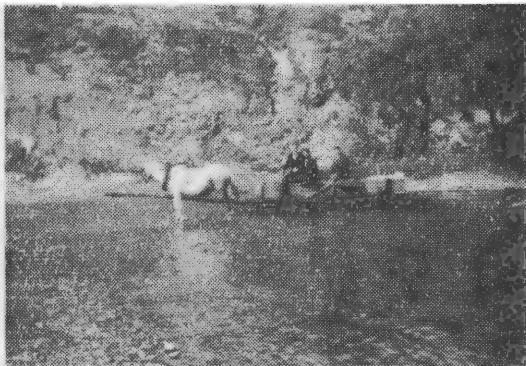
МИ НЕ БАГАТИ, АЛЕ ЩАСЛИВІ, ЩО ВДОМА

Після 20-літнього скитання знову під рідною стріхою.

СЕРЦЕ ПЛАЧЕ, ЖАЛІСНО РИДАЄ

Не прилітали ластівки до своїх гніздечок, не кувала на щастя зазуля в зеленому гаю, ані не чути було співу жайворонків на глибинах нашого рідного неба над обездоленою, ограбленою, до тла сплюндрованою прадідною нашою українською землицею на Лемківщині.

— Ось дивіться, добрі люди, — піднісши руки вгору, мовить наш земляк Василь Рапко з Гемилтону, Онтаріо, — тут у моєму рідному селі, Бальниця коло Балигорода (21 км), де я родився та щасливо жив у своїх працьовитих батьків, була церковця св. Архистратига Михаїла, що її збудували в 1856 році наши прадіди, і хата моя рідна була; відвідуючи рідний край недавно, разом зі своєю дружиною Ольгою, лише керницю ми ще відшукали, з якої за молодих літ воду пили, а місце, де стояла хата, бурянами і корчами заросло. То, брате любий, серце з жалю і смутку може тріснути, коли дивишся на цю страшну руїну, кривуду і поневірку...

— А далі ми ще поїхали фірою до рідного села моєї дружини Ольги, що родилася в українському селі, Смільник (5 км. до Команчі) та де була велика мурвана церква Перенесення Мощів св. Отця Николая, збудована ще в 1806 році нашими працьовитими, — і над річкою Ославовою в гайочку була хата, що люди в селі називали "до Якима"; в тій хаті родилася Ольга і до вісімнадцятого свого щасливого і веселого року життя в своїх добрих батьків виховувалася, до школи ходила, в церкві співала, матері в праці помогала, — сьогодні буряні по коліна; сум огортає серце й рясні слізозаливають лицє; так чомусь лячно на душі, якби жіні опирі ходили по світі та чигали на кожну хрещену душу... Руїна, чорна руїна й згарища вже вітер розвіяв, де жили, Господа Бога хвалили, твердо працювали українські християнські люди...

(Подали ці вістки Михайло і Паранька Рапки з Віндзору, Онтаріо, Канада)

БОГ ІХ ЗА ЦЕ СУВОРО ПОКАРАЄ

В українському селі, Гічва коло Балигороду, повіт Лісько, (7 км.), була мурована й величава українська церква Вознесення Господнього, збудована в 1905 році (з дочерною церквою Рождества Пресвятої Богородиці в Дзюрдзьові, збудованою в 1899 році та присілком Бахлава; українців було разом 1473 душі; останнім парохом був о. крилошанин Йосиф Кузьмак, роджений 1865, рукоположений 1892 р.), що перестояла не одну бурю і лихоліття аж до 1956 року, коли цілковито знищено цю церкву; а розвалили

цю українську церкву поляки й з її цегол побудували собі хати. Ікони, образи й фелони зрабовано та перенесено до місцевого польського косцьола. Участь у цьому святохрадському грабунку брав польський місцевий "проборщ" Кручек (запеклий латинізатор) і не хоче звернути українцям ані одного фелона й ані одної ікони; так він рішуче заявив делегації українців-лемків, вигнаних силою з їх рідного села Гічви на т. зв. "одзискані" землі.

Подібно знищили й змели з лиця землі поляки українські церкви в українських селах: Загочев'я (св. Михаїла), Середнє Село Успення Пресвятої Богородиці, збудов. в 1900 році, у Березці Преозраження Господнього, збудов. в 1868 році й Березці.

Слід ще згадати, що вже після другої світової війни на верхівці цієї мурованої церкви завжди хтось вивішував український національний прапор і поляки не могли нікого піднайти, щоб поліз на хрест і стягнув цей прапор; тоді вони скорострілом завжди зістрілювали прапор.

А тут бачимо серед хащів і заросляків дерев'яний хрест — як символ, що на цьому місці стояла мурована українська святиня. (1966 рік). Село Гічва коло Балигорода.

Верхівка української церкви в Радожицях коло Команчі.

Ой, верше, мій верше, мій зелений верше,
Уж ми так не буде, уж ми так не буде,
Як ми било перше...

Лемківський хор на концерті у Львові.

“Я, ВОЇН УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНСЬКОЇ АРМІЇ”

“Я, воїн Української Повстанської Армії, взявши в руки зброю, урочисто клянуся, своєю честю і совістю перед Великим Народом Українським, перед Святою землею Українською, перед пролитою кров'ю Найкращих Синів України та перед Найвищим Політичним Проводом Народу Українського:

Боротись за повне визволення всіх українських земель і українського народу від загарбників та здобути Українську Самостійну Соборну Державу. В цій боротьбі не пожалію ні крові, ні життя і буду битися до останнього віддиху й остаточної перемоги над усіми ворогами України.

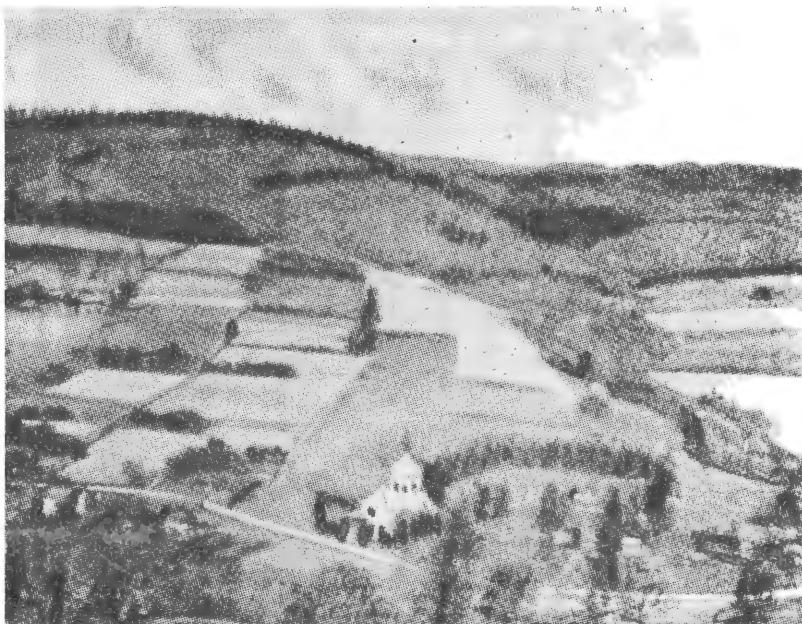
Буду мужнім, відважним і хоробрим у бою та нещадним до ворогів землі української.

Буду чесним, дисциплінованим і революційно-пильним воїном.
Буду виконувати всі накази зверхників.

Суворо зберігатиму військову і державну таємницю.

Буду гідним побратимом у бою та в бойовому життю всім своїм товаришам по зброй.

Коли ж порушу, або відступлю від цієї присяги, то хай мене покарає суворий закон Української Національної Революції і спаде на мене зневага Українського Народу”.

Українське село Маластів, к. Горлиць, з церквою св. Косми і Даміана, мурівана 1805 р., українців було 470 душ.

M. M. з Явірника

МОЄ РІДНЕ СЕЛО — МОВ ПИСАНОЧКА

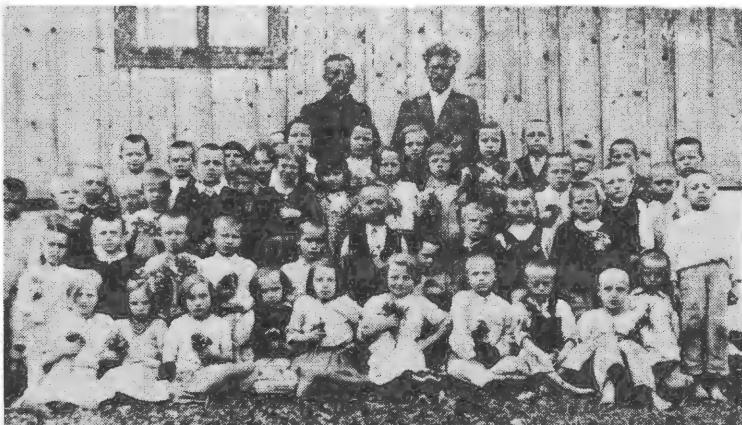
І мала пташина вертається до свого гнізда, то й мої думки на крилах вітру біжать до моого рідного села, де я родився, ріс і босоніж бігав до школи. До моого рідного українського села, Явірник з прекрасною старовинною церквою св. Димитрія, яку працьовитій добре наші діди збудували своїми власними руками ще в 1843 роції

Межувало село Явірник з Команчою, Чистогорбом, Великим Вислоком і Репеддю та Прелуками, бо тягнулося майже три кілометри в гарній гірській околиці, з прекрасним підсонням; доокола ліси зі стрункими смереками, ялицями та кріслатими соснами. Орна земля давала гарні плоди, 800 гектарів громадського ліса з найкращими в світі грибами, ягодами, малинами, акафірами, чернициями та борівками. А наша церковця мов писаночкою на горбку в сосновому ліску та побіч у пошані місце вічного спочинку — цвинтар. І річка пливла здовж села, збираючи в своє русло гірські потічки з безліччю риб золотоперих пстружків і чистою, як сльоза, джерельною та мінеральною водами.

Тут я провів мої дитячі й молодечі роки, тут я бачив тверду працю моїх батьків, учився від них і тут ходив я до нашої сіль-

Українська церква св. Димитрія в Явірнику, збудована в 1843 році, спалена поляками після вигнання українців з іх рідного села.

**Дітвора української Рідної Школи в Явірнику з своїм катехитом
о. Мельником і учителем Василем Буганом у 1943 році.**

ської школи шукати в книжках правди. Бо що з того, що в селі було вісімдесятість українських хат, але вчителька була польська й "ойчизну" пхала в наші мозки. То наші батьки збудували просторий шкільний будинок і вони бажали, щоб наше ясне національне українське сонце просвічувало наші серця. Вони збудували ще й Громадський Дім з читальнюю, з залею на вистави і концерти, до яких горіла й рвалася наша молодечка душа, бо як ніяк нам не хотілося на своїй споконвіку українській землі бути рабами, низько хиляти голови перед польським поліцаем і мовити нашій вчительці замість нашого рідного привіту — Слава Ісусу Христу! — якесь ляшками продумане "цаєрончкі"...

Під проводом свідомого та ідейного молодця Дмитра Боївки ми дружньо взялися за національну працю; не будеш боротися, твердо над собою працювати, не здобудеш кращого завтра! Освідомлено-суспільна праця Дмитра Боївки увінчалася повним успіхом, коли за нашим рідним Лемківським Бескідом постала рідна українська держава; молодь Явірника лавою пішла боронити Карпатську Україну, а наш просвітитель і борець Дмитро Боївка перший в затяжних боях з мадярською армією поклав своє молоде життя на жертівнику Батьківщини за краще завтра України. Біля нього спочили теж наші добровольці з Явірника; собі на славу за геройську смерть і на славу Лемківщини, що виховала ідейних борців за волю народу.

Після розгрому поверсальської Польщі дещо й в нашему Явірнику змінилося на краще; до нас прийшли українські вчителі; зароїлася школа українською дітворою, бо це наша мати — Рідна Школа. — Наче живий рай відкрився, приязні лиця наших учителів; учимося рідної мови, пізнаємо історію України, її великих людей; слъзози радості в наших очах, співаємо рідні пісні, вчимося святої правди... Хочемо бути вільними, мариться в наших серцях воля, свобода...

Аж одного Божого дня — в двадцятому сторіччю — чорна зграя, мов татарва, обкружила наше село та пролунав грізніше, як грім, жорстокий приказ: "Марш з тонд!" Польське війсьво з крісами в руках у двох годинах — "бензєми стрежеляць" вигнало нас усіх з села.

— Не плачте, матері, не ридайте, бо лютий варвар на порозі нашої хатини; він пощади не знав і не знає. Соняшний тоді був день, 29 квітня 1947 року і весна, мов найласкавіша царівна, застелювала свої зелені килими.

— Ой, не тішся, ляше! Прийде, бо прийти мусить година відплати! І на руїні зацвіте новий наш вільний рай, на нашій святій, рідній Лемківщині. — Волю Бог створив і Богом вона дана людині й народам. А ми, Браття Лемки, працюймо, працюймо, бо наших Батьків з неволі мусимо визволяти!

Молодь з Явірника під час одного свята
в 1941 році.

Українська церква св. Ко-
сми і Даміана, збудована
в 1813 році, в селі Ми-
лник, коло Нового Санча,
де до часу вигнання жи-
ло 730 українців.

Українська церква св. Великомученика Димитрія в селі Чорне, коло Горлиць, збудована в 1789 році; разом з дочернimi Незнайова і Липна жило тут 650 душ.

ДРУКАРНЯ ОО. ВАСИЛІЯН

ІЗ ВЛАСНОЮ ПЕРЕПЛЕТНЕЮ

виконує сумлінно й за умірковані ціни всякі друкарські
роботи:

ЧАСОПИСИ, ЖУРНАЛИ, КНИЖКИ, ВІДОЗВИ, АФІШІ,
ЛЕТОЧКИ, КАНЦЕЛЯРІЙНІ ДРУКИ, КОВЕРТИ, ВІЗИ-
ТИВКИ, ВЕСІЛЬНІ ЗАПРОШЕННЯ, ДРУКИ У ДВОХ АБО
Й БІЛЬШЕ БАРВАХ, ТОЩО.

THE BASILIAN PRESS

286 Lisgar St., Toronto, Ont., Canada

Tel.: LE. 5-6483

ЦІ ЗЕМЛІ — УКРАЇНСЬКІ! НА ПІВNІЧНО-ЗАХІДНОМУ ПРОМІЖЖЮ УКРАЇНИ

Минали довгі століття, але життям і долею наших українських людей на західніх українських землях, за рікою Сяном, мало хто цікавився. Зокрема про українців, висунених далеко на західній півночі у колишній Перемиський Єпархії, в повітах Ланцутського, Переворського, Ряшівського та Ніського староств ледве слабке світло прородилося, в яких відносинах жили та працювали українці на цих колись своїх українських землях, колишнього Лежайського Деканату.

Лежайський Деканат, один з 54 Деканатів Перемиської Єпархії, що постала із злучених в одно Сяніцької, Самбірської та Перемиської Єпархій, мав згідно з даними Шематизму тої Єпархії з 1928 року вісім українських греко-католицьких парохій, в яких душпастирювали дев'ять священиків. Українці було в Деканаті 12.083 душ.¹⁾ Деканат розтягався на чотири староства:²⁾ Ланьцут — парохії: Дубно, Курилівка, і Лежайськ; Переворськ — парохії: Кречовичі, Миротин і Тарнавка;³⁾ Ряшів — парохія: Залісся; Ніско — парохія: Дубрівка. Вміжчасі з парохії Кречовичі виділено містечко Каньчугу (колись самостійна українська парохія) разом з дооколичними селами й створено там самостійне сотрудництво. Те саме сталося з українським селом Ожанною (донедавна українська самостійна парохія), яке виділено теж у самостійне сотрудництво з парохії Курилівка; оба ці самостійні сотрудництва далі обслуговували та боронили перед латинізацією українські парохи дотичних парохій (Кречовичі і Курилівки). Крім того прилучено до Деканату українську греко-католицьку парохію в Кракові (два священики та понад 4.000 українських душ, які підлягали не тільки вірні того обряду в Кракові, але й по всіх дальших західно-галицьких повітах (числом 15). Лежайський Деканат мав (з кінцем 1931 року) дев'ять українських парохій та два самостійні сотрудництва, одинадцять священиків і 16.370 душ українського автохтонного населення.

Усіх українських греко-католицьких церков у деканаті було 16 (шістнадцять), у тому одна Богослужбова каплиця, що заступала церкву, з них вісім муріваних і вісім дерев'яних, церков. (У 1938 році, з доручення Матірного Товариства "Просвіта" у Львові відбув я мандрівку з містечка Дембиця (на лінії залізниці Ряшів-Краків) та відвідав села: Пашина на півн. схід від Дембиці, Великий Бірок, Чорну, Братковиці (це північна сторона

¹⁾ Перепис населення з 1921 р. ("Скоровідз мейсцовосьці Р. П." том XIV, Варшава, 1923).

²⁾ Др. Іван Німчук: За Сяном — З поїздки по Лежайському Деканаті. Львів, 1932.

³⁾ Лемківський календар на 1965, "Граничний стовп України", Торонто-Пассейк, Н. Дж., 1965.

від залізничного шляху) та на південні від цього шляху село: Ропчиці, Гнійниця Судишів, Ольхова, Свильча, Пришибішівка і Драбинянка. Коли я говорив до працюючих людей в полі по українськи, вони вибачалися, що говорять по-польськи, але в їх селах є ще люди, які пам'ятають українську мову та могли б оповісти багато цікавого про свої оселі. Зовнішній вигляд як людей, хатнє будівництво, одяг, господарські знаряддя, система ріль, так і ціле довкілля вказувало на те, що ці люди є українського походження; лише примітивні з високими шпічастими вежами косцюли (з червоної цегли) говорили про латинізаторство й душевватство).

В ПОВІТІ ЛАНЬЦУТ:

1) *Дубно*. Церква мурована, збудована в 1864 р., відновлена в 1923 р. Число гр.-кат. душ 1656. У присліках: Халупки гр.-кат. душ 18. Сторожа — 151, Поруба — 210. Разом 2.039 гр.-кат. Латинників в парохії 324 (майже всі в Халупках), жидів 29. У Дубні чут. "Просвіти", т-во "Сокіл", кооператива, каса й молочарня. В селі одинока на цілій деканат українська школа (5-класова), до якої ходило понад 200 дітей. В парохії збереглася вповні українська мова. Дубно — це одиноче українське село в деканаті, яке має всі ті українські установи, що й села на сході, і живе вповні українським життям.

2) *Курилівка*. Церква мур., зб. 1895. Число гр.-кат. 596. До парохії належали: Бриська Воля, церква дер., зб. у XVIII ст., гр.-кат. 178; Жухів гр.-кат. 432; Вілька Ламана — 94. Разом 1300 гр.-кат. Латинників ок. 2.700 (парохія), жидів 138. Чит. "Просвіти" в Курилівці і Жухові крім того в Курилівці кооп. "Сян". Школи: в Курилівці 3 кляс., укр. дітей 70; у Брисковолі 5-кл., укр. дітей 12; у Жухові 1-кл., укр. дітей 60. В парохії збереглася українська мова.

3) *Ожанна*. Церква дер., зб. 1865. Самост. сотр. доїздив з Курилівки. Число гр.-кат. 489. Лат. 80. Чит. "Просвіти". Школа 1-кл. утраквістична, укр. дітей 73. Населення вживало української мови.

4) *Лежайськ* (місто). Церква мур., зб. 1831, відн. 1901 (при церкві ювил. каплиця св. Йосафата, зб. 1924). Число гр.-кат. 602. До парохії належали: Старе Місто (село), церква мур., зб. 1913, гр.-кат. 539; Прихоець, гр.-кат. 250; Сідлянка — 294; Лукова — 157; Віравиці — 25; Єльна — 25; Янда і Руда Гідлярева — 30. Разом 1922 гр.-кат. Латинників в обсягу парохії 10.746, з того в Лежайську 3.131 (парохія і монастир Бернардинів). Жидів у цілій парохії 1.995. В Лежайську філія і чит. "Просвіти". Нар. Дім (з великою залею), кружок "Рідної Школи", кооператива "Самопоміч" з двома крамницями. По селах читальні "Просвіти". Школи: держ. гімн. реальна, укр. уч. 8; 7-кл. школа всеслюдна для хлопців, у. д. 40; 7-кл. школа для дівчат, у. д. 35; у Старім Місті 3-кл., укр. дітей 41; у Прихойцю 2-кл., укр. дітей 46; у Луковій 1-кл., укр. дітей 15. Населення вживало переважно мови української.

В ПОВІТІ ПЕРЕВОРСЬК:

5) *Кречовичі*. Церква дер., зб. 1793, відн. 1910. Число гр.-кат. 490. До парохії належали: Бібрка — 235, Песій Млинок — 27; Сінців — 219; Гай 4. Разом 975 гр.-кат. Латинників: у Кречовичах 354, у Сіннові 970 (парохія), в Бібрці 68. Українських установ не було. Школи: в Кречовичах 4-кл., у. д. 67; у Сіннові укр. шк., дітей 27.

6) *Канчугра* (місточко). Церква мур., зб. 1740, відн. 1911. Число гр.-кат. (включно з місцевостями: Лопушка Мала, Лопушка Велика, Манастир, Нижнічі, Микуличі, Сідлечка, Острів, Жуклин і ін.) 436. Сам. сотр. доїздив з Кречович. Установ українських не було.

7) *Миротин*. Церква дер., зб. 1790, відн. 1891. Число гр.-кат. 231. До парохії належали: Гженська, церква дер., зб. 1826, відн. 1894, гр.-кат. 73; Розбір — 352; Уєзна 10; місто Переворськ — 12; Мацкуфка — 5; Студзян — 4. Разом 687 гр.-кат. Лат. ок. 14.000 (4 парохії). Українських установ не було. Школи: в Миротині 5-кл., у. д. 40; в Розборі 2-кл., у. д. 36 — мова навчання польська.

8) *Тарнавка*. Церква дер., зб. 1672, відн. 1897. Нову церкву вимуровано за пляном інж. Евг. Нагірного. Число гр.-кат. 997. До парохії належали Гадлі Шклярські, церква мур., зб. 1792, відн. 1911, гр.-кат. 419; Гадлі Канчугські, гр.-кат. 32; Відачів, гр.-кат. 86; Гута (Гуціско), гр.-кат. 15. Разом 1.549 гр.-кат. Донедавна було ще кілька родин гр.-католиків у містечку Яврінику, де є лат. парохія для Гадлів, Відачева, Гути. Лат. у Тарнавці 187, у Гадлях (обох) і Відачеві 1.180. Разом 1.367. Жидів у Тарнавці 90, у Гадлях і Відачеві 60. Разом 150. В Тарнавці парохіяльна бібліотека, а від 1. I. 1932 церковна крамниця. Школи: в Тарнавці 5-кл. з польською мовою навчання (від III. року по 2 год. тижнево укр. мови), у. д. 130; в Гадлях 3-кл. з п. м. н., у. д. 37; у Відачеві 2-кл. з п. м. н., у. д. 17. У Тарнавці гр.-кат. вірні зберегли українську мову, в інших чотирьох приналежних селах говорять по польськи. Проповіди в Тарнавці по українськи, в Гадлях Шклярських по польськи. Гадлі Шклярські, що належать до староства й суду у Ряшеві, були колись самостійною парохією. — Тарнавка — це найдалі на захід висунене на лінії Перемишль-Ряшів село, яке вживало української розговірної мови. Дальше від нього є ще греко-католики, розкинені по селах, але вони вже позабували мову своїх батьків і вживають мови польської, хоч і почиваються до української національності.

В ПОВІТІ РЯШІВ:

9) *Залісся*. Церква мур., зб. 1889. Число гр.-кат. 262. До парохії належали: Біла, гр.-к. 885; місто Ряшів — 150; Матисівка — 35; Драбинянка — 18; Тичин — 8; місто Ланьцут — 30; в інших місцевостях, висунених далі на захід — 200. Разом 1.588 гр.-кат. У парохії братська бібліотека і великий Народний Дім із залею на концерти йamat, вистави. Вистави переважно в поль-

ській мові, але в останніх роках улаштовано кілька вистав в українській мові — при помочі тих людей, що в часі великої війни навчилися чи то при війську чи в Талергофі по українськи. Крім того в парохії, яка належала до найкраще загосподарених в деканаті, був гарний хор. У Ряшеві чит. "Просвіти" і відбувалися там богослуження для вояків гр.-кат. обряду. Школи: в Залісю 2-кл., у. д. 37; у Білій 4-кл., у. д. 33. В середніх школах Ряшева українців до 20. Тут варто зазначити, що в Білій була колись гр.-кат. церква і парох. поле. Парохія Залісє-Біла. як осідок декана і найдалі на захід висунена — поминувши Краків — станиця нашої церкви, віддалена всього 5 км. від Ряшева, видержала огнену пробу разом зі своїм парохом, деканом о. Камінським, в рр. 1914-15 і пізніших. Всі ворожі чинники спряглися були, аби, використовуючи воєнне лихоліття, знищити ту парохію раз на все. Ті муки і знущання включно з Талергофом, що їх свідоміші люди і їх душластир перетерпіли в тих часах, годі просто описати. Тоді й відпала там від гр.-кат. обряду якась — що правда, невеличка — частина вірних.

В ПОВІТІ НІСКО:

10) *Дубрівка*. Церква дер., зб. 1772. Число гр.-кат. 288. До парохії належали: Шиперки, дер. богослужебна каплиця Рожд. Пр. Б., зб. 1860, відн. 1921, гр.-кат. 210; Борки — 247; в місцевостях Яроцін і Здзяри, Курина Вел., Сер. і Мала, Дубровиця, Гальце, місточко Улянів — 624. Разом 1.369 (в Шематизмі з 1932 р. подано тільки загально: 1.389). Парох. бібліотека і чит. "Просвіти". Школи: в Дубрівці 1-кл. з п. м. н., у. д. 25 проц., в Борках 1-кл. з п. м. н., у. д. 55 проц.; в Шиперках 1-кл. з п. м. н., у. д. 50 проц.

КРАКІВ:

Для повноти треба ще додати:

11) гр.-кат. парохію у *Кракові*, де існує церква мур., зб. у XVII ст., відн. в рр. 1885 і 1924-25. В парохії двох священиків (парох і сотрудник). Усіх гр.-кат. в області парохії ок. 4.500. Парохія мала власну 1-поверхову каменицю при вул. Вісельній 11.

DIOCESAN CHURCH GOODS

КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ

278 Bathurst St., Toronto 2 B, Ont. — Phone: EM 4-7819

ВЕЛИКИЙ ВИБІР ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ: готові фелони, матерії і шовки на фелони — стихарі — чаші — свічники — церковні дзвони (з Франції) — фани й хоругви — свічки — церковне вино (португальське, еспанське і грецьке) — різні ікони — релігійні книжки — молитовники.

СПІВАНОЧКИ МОЇ СПІВАНИ, СПІВАНИ...

Прекрасна українська молодь, наче живі рожі, в національному лемківському одязі під час свого мистецького виступу 22-23 липня 1967.

Д О Д А Т О К

Лупківський Деканат, що не був прилучений до Апост. Адміністрації Лемківщини й до кінця належав до Перемиської Єпархії, мав у своєму складі такі чисто українські-лемківські села:

Воля Мигова з українською церквою св. Отця Николая, збудована в 1843 році;

Команча з українською церквою Покрови Пресвятої Богородиці, збудована в 1805 році;

Чистогорб (дочерна Команчі) з українською церквою св. Архангела Михаїла, збудована в 1900 році;

Довжиця (теж дочерна Команчі) з українською церквою св. Архангела Михаїла, збудована в 1900 році;

Лупків з українською церквою св. Архангела Михаїла, збудована в 1820 році;

Зубенсько (дочерна Лупкова) з українською церквою св. Архангела Михаїла, збудована в 1789 році;

Манів з українською церквою св. Отця Миколая, збудована в 1842 році;

Бальниця (дочерна Манева) з українською церквою св. Архангела Михаїла, збудована в 1856 році;

Щербанівка (дочерна Маєва) з українською церквою Рождества Пресвятої Богородиці, збудована в 1857 році;

Прелуки з українською церквою св. Отця Миколая, збудована в 1831 році;

Душатин і Пекарки з богослужбовою каплицею св. Володимира, збудована в 1925 році;

Радошиці (давніше Радошиці) з українською церквою св. Великомученика Димитрія, збудована в 1872 році; окремо богослужбова каплиця Пресвятої Богородиці, збудована в 1878 році;

Ославиця (дочерна Радошиць) з українською церквою св. Архангела Михаїла, збудована в 1821 році;

Смільник з українською церквою Перенесення Мощів св. Отця Миколая, збудована в 1806 році;

Миків (дочерна Смільника) з українською церквою св. Архангела Михаїла, збудована в 1784 році;

Солинка з українською церквою Сошествія Св. Духа, збудована в 1906 році;

Зубраче (дочерна Солинки) з присілком Ростоки, з українською церквою св. Архангела Михаїла, збудована в 1908 році;

Туринсько з українською церквою св. Архангела Михаїла, збудована в 1838 році;

Репедь (дочерна Туринського) з українською церквою св. Отця Миколая (Перенесення Мощів), збудована в 1896 році;

Щавне з українською церквою Успення Пресвятої Богородиці, збудована в 1882 році;

Куляшне (дочерна Щавного) з українською церквою св. Пророка Іллі, збудована в 1901 році;

Явірник з українською церквою св. Великомученика Димитрія, збудована в 1843 році;

Всіх українців у Лупківському Деканаті перед вигнанням їх з рідних осель було 13.354 душ.

У загальному в цьому Деканаті було 22 українські церкви так, що число церков на Лемківщині під юрисдикцією Апост. Адміністрації Лемківщини 241 церков — збільшується числом 22 церков, у сумі 263 українські церкви. Далі слід ще зарахувати всі українські церкви Балигорідського Деканату, Ліського, Устрицького, яких у загальному, з церквами Апостольської Адміністрації Лемківщини, було дев'ятсотчетири (904) на українських землях на захід від ріки Сяну.

А де поділися сотні й сотні українських церков на Підляшші. Холмщині, Волині, Поліссю — чи про те мовчатиме історія?

Михайло Проць

ТЕРНИСТИМ ШЛЯХОМ

Дня 11 грудня 1966 р. в галицькому містечку Трускавці помер на 88 році життя і 65 році священства довголітній парох у Чорноріках і Яблониці Руській на Лемківщині, відтак у селі Жапалові, Любачівського повіту, а вкінці в селі Жулині на Стрийщині, о. Богдан Полянський.

Довгий життєвий шлях о. Б. Полянського — це частина історії того тернистого шляху, який довелося пройти галицькому греко-католицькому духовенству, зазнаючи різних переслідувань і горіннь з боку ворогів нашої Церкви і народу.

Отець Богдан Полянський походив із старої священичої родини. Його дід, прадід, батько були священиками на Лемківщині. Рід Полянських, який своїми коріннями сягає до половини 18 сторіччя, кріпко держався своєї прадідної греко-католицької віри і руської

Українська церква в селі Жапалові, коло Любачева, збудована старанням сл. п. о. Богдана Полянського (стоїть перед церквою) в 1925-1927 роках.

української національності, здержуючи успішно натиск польського елементу на Лемківщину аж до найновіших днів.

Коли сьогодні ми є свідками, як то наші люди на чужині легко без усякого натиску з ворожого боку втрачають і свою батьківську віру і свою національність, то подивляти треба тих наших рідних лемків, які століттями зуміли опертися винародовленню. Це заслуга нашого духовенства на Лемківщині. Велику частину тієї заслуги має за собою і покійний о. Полянський, бо ж йому було суджено працювати там через довгі роки своєї душпастирської служби.

О. Богдан Полянський народився 11 липня 1878 р. Гімназійну освіту здобув у сяніцькій гімназії. Богослов'я студіював на даному відділі Львівського університету. Висвячений на священика в 1901 р., розпочав свою працю як душпастир-сотрудник в місточку Олешицях, Любачівського повіту, згодом одержав самостійну парохію на Лемківщині в селі Чорноріки, 10 км. до Коросна. З молодечим запалом кинувся до праці. Крім праці в церкві, він приділяв багато уваги школі, де на лекціях релігії вчив ще й українського письма, мови та історії, щоб вирівняти занедбання польської школи в цій ділянці. Згодом переходить на парохію в Яблониці Руській, 23 км. до Березова.

Своїму наслідникові на парохії в Чорноріках залишив о. Богдан майже весь матеріал на будову церкви, яку за деякий час там і збудовано.

На новій парохії застала о. Б. Полянського війна 1914 р., яка принесла з собою арешти серед нашого духовенства і заслання до австрійських талергофських тaborів. Ця гірка чаша не минула і о. Богдана.

Після закінчення війни о. Богдан був перенесений з Лемківщини на нову парохію в Жапалові в році 1920. Парохія Жапалів була мішаною парохією, на половину заселена поляками, які мали там також свій костиль і свого пароха. Польський парох вів завзяту боротьбу за душі, перетягаючи до себе греко-католиків при допомозі державних приділів на відбудову. Село було на половину спалене, знищено, багато треба було тут вложить праці, щоб вдергати слабодухів від переходу на латинський обряд, що рівналося рівночасно переходові до польського народу. Матеріальна допомога з боку уряду була великою приманою для селян.

Жапалівська церква була під час першої світової війни спалена, довгий час була тут тільки каплиця, в якій відравлялися Богослуження. Парохіальні будинки були також спалені.

Для о. Богдана Полянського тут зразу ж накидалося завдання відбудови церкви і приходських будинків. Хто коли-небудь будував щонебудь, чи то власну хату, чи щось для суспільного добра, той знає що це коштує. Хто будував колинебудь церкву, або тільки збирався її будувати, той належно зможе оцінити працю о. Богдана Полянського, який вже в 1928 році міг у день храмового празника Косми і Дамяна посвятити новий величавий мурований храм. Згодом поставлено також і приходський мурований дім, відбудовано парохіальні будинки. Будова церкви коштувала сто тисяч

польських злотих. Це була велика сума. Але парохіяни дали від себе тільки мінімальну частину в грошах, вони дали роботу, гроші придбав парох при допомозі збірок. Завдяки його старанням збірки перепроваджено у всіх трьох воєвідствах Галичини та на Волині.

Прекрасна церква в Жапалові, збудована о. Богданом Полянським, це незнищимий пам'ятник його праці, який перетриває століття, якщо не знищить її, як то вже зроблено в Радимні та інших місцевостях.

Зайвим є описувати тут тяжкі часи першої совєтської окупації і всі ті шикани, яких довелося зазнати нашему духовенству в Галичині. Отець Полянський зносив все те терпеливо, тільки із ще більшою ревністю сповняючи свої душпастирські обов'язки.

Прийшли опісля часи нової, тим разом німецької, окупації. Повіяло зразу вільнішим духом, щоб у скорому часі принести нові тягарі і досвідчення. Та вони були нічим у порівненні з тим, що прийшло опісля. Воєнна хуртовина почала валитися назад. Отець Богдан рішається виїхати з Жапалова і переїхати знову на Лемківщину, де бажас залишитися. Не довелось однак йому довго там побувати. Лемківщину переселено на схід. Отець Полянський попадає у Рогатин. Тяжких трудів і невигод переселення не видержала його дружина і в Рогатині залишилась її могила, а отець Богдан вкінці задержується в Трускавці.

Та не тут ще кінець його життєвої мандрівки. В 1956 році повертається з заслання до Галичини. В 1958 році він писав: "Я дістав тепер село Жулин. До Стрия 12 км. Мимо моїх 80 років почуваюся вповні сил до сповнення моїх обов'язків, люди з мене дуже задоволені". В 1960 році перейшов на емеритуру і переселився до Трускавця до своєї дочки, вдови по бл. п. о. Цолті. Там то й закінчився його життєвий тернистий шлях.

Було потребою моого серця написати тих кілька рядків про життя о. Богдана Полянського, того ревного священика, який все своє життя віддав службі Богові іному народові.

Покійний о. Богдан виховав у релігійному католицькому дусі декілька поколінь своїх парохіян, як також своїх дітей-дочок, привчаючи їх від наймолодших літ до праці та чесного життя.

На своєму довгому життєвому шляху зазнавав він багато перешкод і невигод та прикрих ударів долі, але ніякі труднощі і перешкоди не потрапили його зламати і відвести від раз вибраного шляху служби Богові і своєму народові. Належно оцінили його душпастирську працю його колишні парохіяни, які громадно з усіх кінців прибули в 1966 році на 65-тирічний ювілей його священства, щоб разом з ним цей ювілей гідно відсвяткувати.

Як ревний та трудолюбивий робітник на Господній ниві, засіявши на ній добре зерно, відійшов на вічний відпочинок до Того, що його був післав засівати те зерно, щоб здати рахунок з своєї праці.

Залишилися тут на землі по ньому його добрі діла, гарний Божий храм, збудований його руками в Жапалові, та добра й вічна пам'ять про нього.

ДУШПАСТИР - ПЕДАГОГ - ПАТРІОТ

Уродженець княжої землі Лемківщини. Всеч. о. декан Олександр Стеранка; родився 7 лютого 1895 року в містечку Пивнична за Попрадом, де його батько був управителем виділової школи; батьки звалися: Павло Стеранка, родженій в Новій Весі коло Лабової, Каролина з Вислоцьких, рожена в Лабовій, повіт Новий Санч; гімназійні студії закінчив у Новому Санчі в 1913 році, відтак у Празі студіював теологію і філософію в 1918 році, висвячений на священика 16 березня 1920 року. В 1920 — 1921 р.р. був катехитом у народніх школах в Ярославі; від 1922 р. душпастирював у Гладишеві і Смереківці, біля Горлиць. У 1928 році став пастором Тарнавки, Вислічка, Завоїв і Романівської Рудавки, повіт Сянік; від 1931 р. був парохом українських сіл Монастирець — Пукавиця — Безміхова коло Ліська; був Романівським, опісля Ліським деканом. Його брат Юліян Стеранка, залізничний урядовець у Новому Санчі, арештований поляками за національну працю, помер передчасно в Новому Санчі. Син о. Стеранки, Святослав загинув у рядах УПА на Україні, замордований німцями в 1942 році. Дружина Казимира з дому Куник, померла в 1947 р., її похоронено на цвинтарі у Відні в Австрії. До ЗДА приїхав під кінець 1947 року; парохом і деканом у Бофало став у 1949 році, від 1957 р. був парохом південного Брукліну, Н. Й.

Упокоївся в Бозі після довгої важкої недуги 4 листопада 1964 року у Клярк; похоронений на цвинтарі св. Гертруди.

РЕВНОМУ ХРИСТОВОМУ ВОІНОВІ ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ!

В усіх справах зв'язаних з "Лемківськими Вістями"
писати:

LEMKO NEWS

240 Hope Ave.

Passaic, N. J., 07055, U.S.A.

LEMKO NEWS

P. O. B. No. 964

Toronto, Adelaide St. P. O.

TORONTO 1, Ont., Canada

НЕЗАБУТНІЙ УКРАЇНСЬКИЙ БАЛИГОРОД

Українська молодь Балигородщини вдягалася у народні вишивки, а польська поліція ножами відрізувала вишивки з сорочок і здирала відзнаки "Просвіти" з блюзок.

поляків, декілька чехів і словаків та один росіянин, що залишився з першої світової війни (різьбар артист, завдяки його праць іконостас церкви в Балигороді та поблизуких українських селах не мали собі рівних і кращих).

У місті Балигороді був городський суд, поліція (розуміється — польська!), пошта, волость (збирна громада); були два лікарі, дентист, аптека й багато жідівських крамничок, гуртівень тютюну; шість адвокатів і нотар; дві українські крамниці "Труд" і українська кооператива, одна з найкращих у повіті Лісько. Не дава-

У гірському трикутнику, що з півдня був окрілий пречудовими зеленими лісами з джерелами Срібнолентого Сяну, де сходилися межі Карпатської України та Західної з княжою землею Лемківщиною, була споконвіку українська оселя княжого дружинника-боярина Бали, від якого пішла й назва містечка Балигорода¹). Ця оселя була наче сторожею князя Ляборця перед походами татар і захистом для місцевого українського населення під проводом боярина Бали та сягала аж до першого коліна Сяну біля Ліська й межувала з княжими посілостями в цілій Сянічині з княжим замком на Владичій Горі над Сяном. Щасливо жили українські люди тут серед прекрасної природи, багатства лісів і матері землі. Так, це було колись...

За моїх молодих літ — я родився в Балигороді та провів тут моїх 21 літ найкращого життя і праці — характер цього українського містечка змінився: — на увірях століть припливнули туди чужі люди ок. 900 жидів, ок. 250

¹⁾ Від Редакції: В Балигородському Деканаті було: 38 українських осель, в яких було 26 українських церков, 6 богослужбових каплиць і 2 відпустові каплиці; всіх українців було до часу вигнання 16.961 душ.

ла ця кооператива спокою місцевим жидам, які хабарями підбурювали польську адміністрацію, щоб знищити цей український народний дорібок. Усі українські дооколичні села теж гуртувалися в своїх кооперативах із своїм центром у Балигороді, що стомиловою ходою спричинювало економічну й національну розбудову та будило українську народну гордість і свідомість.

— Казилися поляки, шиканували й переслідували кожного свідомого українця та з глумом висказувалися, що "Балигород матка України". Ішла теж безпощадна нищівна господарка поляків у довколічних лісах; день і ніч тарахкотіли чотири тартаки в Балигороді та плинуло біле золото Лемківського Бескиду: віковічні ялиці, смереки, дуби, явори та ясені в чужі кишенні; багатіла Польща українським майном і щораз сильніші кувала кайдани... Що-понеділка був ярмарок у Балигороді, на якому вешталися всякі ошусти, обманювачі, а Мошки й Срулі ціну диктували, бо воно, маючи за собою польську поліцію, могли безправство досконо використовувати. І в своїх коршмах - пропінаціях — розпиячувати несвідомяків, щоб "вухо п'яного раба не чуло брязкуту кайдан"²⁾.

У містечку Балигороді була українська церква Успення Пресвятої Богородиці, мурвана в 1829 році, стояла вона на правому боці, як в'їзджалося до ринку від сторони села Стежниці; церква окрілена широкими липами, обгороджена залізним парканом з входовою брамою, на ліво висока дзвіниця з 3 дзвонами: 300 кілогр., 200 і 150 кг.; аж вікна дрижали, коли всі три дзвони враз дзвонили. Далі на ліво була прилюдна школа і Український Народний Дім з "Просвітою", напроти церковної брами кооператива. Туди вели всі дороги: зі Стежниці, Бистрого, Лубна, Березки, Рябого, Волковії, обох Жерниць, Середнього Села, Кальниці, Мхави, Полянчика та десяток інших українських осель Балигорідщини.

Властво парохія була в селі Стежниця з церквою Перенесення Маціїв св. Отця Миколая (збуд. 1824 році), але Богослуження правилися щонеділі й свята, тиха, або співана Служба Божа. Велике Боже благословення сплінуло на наше релігійне та національне життя з приходом до нас сл. пам. о. Михайла Гащака (якого, разом з багатьма іншими українськими душпастирями, після насильного вигнання всіх автохтонів українців з їх прадідівської землі, заарештували поляки та загнали до концентраку в Явожнім, к. Катовиць; після звільнення о. М. Гащак вернувся знесилений та в 1955 році передвчасно упокоївся в Бозі).

Так то о. М. Гащак з усією громадою приступив до основного ремонту церкви; безоплатно возять люди пісок зі Сяну (18 км.), кличено братів за морем про поміч, приїздять мистці з Перемишля

²⁾ Упродовж століть польський дідич і коршмар розпиячували селян, які в горілці топили відразу до життя і розпач", у 1901 році Галичина мала 21.046 коршем — М. Добрянський. "Богом забута країна", Український самостійник ч. 9 (515) 1967.

СЬОГОДНІ В ЦІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕРКВІ ПОЛЬСЬКИЙ МАГАЗИН

Українська церква Успення Пресвятої Богородиці, збудована в 1829 році в Балигороді, Деканат і повіт Лісько, Західна Україна.

ля; великою радістю наповняються наші серця, — бо небуденній Гість, наш Преосвящений Владика з Перемишлия, Кир Йосафат Коциловський, ЧСВВ, відвідує своїх вірних у Балигороді (навіть рабіни вийшли в своїх обрядових одягах на вітання Великого Гостя, Князя української Церкви), і тисячні маси народу, тисячі української молоді у вишивках цвітами стелять стежку до Храму Божого. — Ох, мстилася опісля польська поліція, тягала кожного, що бодай словечком відозвався на вітання Владики; наче голодні вовки вешталися поліцаї по українських хатах і кричали "ми вам дами Україну, аж вас усіх... трапить!" Почалася сурова контролякоїнної української імпрези, вистави чи доповіді. Але нарід не був сам, бо при ньому стояли: Микола Шаран, к. начальник суду, адвокат Заньків з своєю ріднею, м-гр Вербицький, суддя Копач, аптекар Равлюк, адвокат Н. Скрипчук з своїм братанком Євгеном, дир. Коперативи І. Глухий, а надусе душа і мозок — друг молоді — диригент хору, дяк і учитель народу Петро Гентиш, якого ім'я золотими буквами записане в історії національного життя Балигородщини. Треба б грубі томи книжок писати, щоб належно оцінити всю працю о. М. Гащака, Скрипчуків, Гентиша, (якого поляки найбільше ненавиділи та боялися; Євгенів Скрипчукові опісля заборонили 100 км. від граничного пояса перебувати!), сотень української національно зрілої місцевої молоді, бо розперезаність польської вулиці на чолі з "стріжельцями" аж до такої наруги дійшла,

З похоронів сл.
пам. о. Дмитра
Німиловича
(* 23. X. 1907)
в Явірнику к.
Команчі восени
1944 р.

що в одну неділю, коли правилася в церкві св. Літургія, товпа тих польських "лицарів" наскочила на церкву та перериваючи наше Богослуження, ревіла в небоголоси "Боже, цось Польскен", опісля на вулиці реготом і криками провокували далі українців, а до автора цього опису прискочив поліцай Бурчаковські та з піною на губах здер з блюзки відзнаку "Просвіти", погрожуючи арештом! Мов дики безроги, — пхали свої польські носи до всього, що робила українська свідома молодь; колода за колодою валилася під нашу ідейну працю — на нашій рідній українській землі — зайди намагалися нам голову відрубати. Терпіли ми наругу, насилу, від-

Український жіночий хор у селі Стежниця, коло Балигороду

"ПРОСВІТА" ВІДРОДИЛА УКРАЇНСЬКУ НАЦІЮ

Український Аматорський Гурток і члени читальні "Просвіти" в Балигороді (хоч польська окупаційна влада забороняла організуватися в Просвіті, українська молодь усіма силами боролася за своє національне освідомлення). У першому ряді від лівого: Тома Романишин, Людвика Тиличка, Ярослав Заньків, Степан Беневят і Маруся Крапеч. Другий ряд: Текля Панещак, Ганя Ветжач, Ганя Бабяк, М. Ветжач, голова "Просвіти", Микола Шарень, м-гр Вербицький, суддя В. Кузюренський, Оленка Беневят, Маруся Левкович, Анна Гентиш, Анна Трибулевич; у третьому ряді стоять від лівого: Маруся Шимовят, Антін Крепич, Птро Булат, Дмитро Роговський, Д. Ківа, Петро Олющак, Михайло Гіть, Антін Кінь, Антін Кавчак; четвертий ряд: М. Гопко, Оленка Трибулевич, Василь Лисканч, Н. Н., Михайло Найду-жинський та Михайло Кавчак.

сували мужнью всякі перешкоди з нашої дороги; все ж і дзбан до часу воду носить. — Нам треба було ще грошей на викінчення від нови нашої церкви, отже написали ми прохання до староства про дозвіл на нашу імпрезу. І терпеливо чекали ми кілька тижнів на цей дозвіл, що нарешті появився. Управа "Просвіти" і Церковний Комітет вирішили — вступ на залю за оплатою білета. І почалася гарно забава, молодь співає, танцює, старші сидять, говорять з собою та приглядаються. Нараз силою відчиняються двері та без пардону валить на середину залі зграя польських авантурників... "стржельцуф". — Може ми некультурні, — подумав би дехто, але ми майже годину терпеливо ждали, що ця нова непрошена публіка робитиме... А може ці польські "шляхціце" ще не коштували, як смакує печений лемківський біб?... Дали ми ляшкам такого

Частина мішаного українського хору в Балигороді; перший ряд сидять: Анна Кріль і Ярослав Заньків; у другому ряді: Маруся Левкович, Олена Беневят і диригент хору Петро Гентиши; стоять: Михайло Гіть, Дмитро Роговський, Володимир Пельц і Володимир Гопко. Цей хор виступав на всіх українських національних імпрезах і співав у церкві під час св. Літургії.

прочісана, що деяких аж до лікарні до Сянока вилизуватися з "лемківської довбні" фірами повезли. (Але основніше про цю подію" іншим разом; усе ж і нам було б ненадто весело, але в місцевому суді був добрий наш патріот українець суддя Войтович та при його допомозі та за порадами, після тяганини з тюрми на всякі переслухання нікому з української молоді не вспіli поляки великої кари завдали.

Бо й скоро ціла Польща завалилася! І знову наш український Балигород прийняв у свої дружні рамена сотні братів українців, що з того боку Сяну, від сходу сонця, перед новітньою московською татарвою, вбрід Сріблолентий переходили та нашими міллими гостями в Балигороді довше, або хвилево задержувалися.

— Золотоблакитні прaporи повівали на верхівках нашої української церкви. Грізно гляділа Хрестата, Кичера, Лулківський та Яблінський Верхи; тут народилися таємні, мов би з-під землі вийшли, українські месники...

— А, ми всі, браття Лемки Українці, твердим муром стіймо в Організації Оборони Лемківщини; несім поміч моральну і матеріальну поневоленій Україні та просім Бога Всешинього і Матинку Небесну про ласку для Українського Народу визволитися з московсько-большевицького й комунуно-польського ярма!

— Моя Україно і Ти рідна Лемківщино,
І ви зелені, вічно живі Карпати,
Де я не жив би, мушу про вас згадати!

Михайло Каечак

СОЛОДКА ЧЕРЕШНЯ

(Лемківським говором)

Од білюсіцького ранку галюкав, гардигав й руками, як крильця вітряка, на шитки сторони махав tot Лешко з-під гучка... А баюс наїжився, як щетина.

— Бодай-с ся задзіргло... Тя сомари зіли, фрасе окаянний; а пси поляцки би тя зомкли! Схалів би-с на стебельце за мою працу... бігав доокола черешні и не знав, ци до нанашка віта zo скаргом бігти, ци аж до міста до гадукачів; сів пак Лесико на дуджайку од гучка и смотрівся — як рівніцко водиця булькат з биріжка...

— Йиши nibiщик отець одкилиса принесли тото зеренце и вергли го до теплої землици... Розкрячилася деревина и меду не є солодішого г Мислима на пасіці, таки солодюсі черешеньки...

— Хтоси одчімхав конарик на черешні, што дзіргався по деревині, хоць драбинка-літерки од воза приперти до причівка.

— Mіг си вилізти и наїсти, аж би го прасло.

Зоравався на рівни ноги Лешко, якби го дашто напудило: — Поодривав-бим му ручиска, няй ся люде насьмішкают...

— А ци я му сперам гамбу си осолодити? — вгадував Лешко и так си мисьлів, што то лем сес гунцовт з Рабадівки, — ба-ле, отець му ся г коноплях засьнітив, а матирине слово без кия такому гунцовтови лем по-за вуха бринькне...

— Ой, Боженьку, Боженьку, — вергся борзіцко до студівки и косу зняв з клинце, забив до кобици бабку и си почав Лешко рівніцко клепачом косу клепати... Дзень-дзень, раз біля разу, — од кіньце до кіньце, — дзень, дзень...

Стояла на квітю росица и босими ногами стелилася рівніцка смужка за покосами. Аж під серцем гидзяло г Лешка, бо лем люблішой працоньки ніт, неє; кой лем пустиш згори косу и травица сама валом ся валує...

Зогнати — якби шитку з пичінки хотів зліст, дзенькотіла сріб-листа коса и не хтерав чівки Лешко косар, хоць чело мокрячом ся поглекат...

— Дай же, Боже, вам щасьця, нанашку! — озвався хтоска, и товди, кой добігав Лешко лучку з ного кінце.

— Дай, Господи, шитким людям... мав він ще на язиці слово — добрим, — лем ся спохватив, бо то ішов tot битяр, што він, а ник інший, одчімхав конар на солодкій черешні...

— Чом ся криво на ня, нанашку, споглядате? — зрівнявся Рабадиків Фицьо з косаріом и не ботружився.

Виняв з кужівки мокру оселку и точив свою косу, Лешко, — то гунцовт — и шибиняк, хоць ся кусцюк збояв...

И свою косу заточив Фицьо та передом притискав; лем голив пашницю, што ей Божа мушка могла істи.

Д-р Лев Ганкевич

ЛЕМКІВСЬКА ПРАВДА

(Пам'яті о. Дмитра Хиляка з Ізб та Миколи Громосяка з Криниці)

Ой, верше мій, верше, Мій зелений верше!
Уж ми так не буде, Як ми било перше!

Ізби село біля Криниці — Живець. Тільки одна гірка іх ділить і коли б не вона, то за пів години можна б бути в селі. Спинаюся по тій гірці до Ізб, бо дав колись слово на судовому процесі в Новому Санчі о. Дмитрові Хилякові, ізбівському парохові, що, як буду в тих околицях, обов'язково його відвідаю.

Змучила мене та дорога на гору, але, коли осягнув вершини, перед мною відкрився чудесний краєвид на Ізби. Я пустився біgom на долину, і заплатив за це, бо попав, по самі коліна, в зрадливе багно, зверху прикрите зеленою травою.

Якась жінка показала мені хату (хижу), де жив о. Дмитро. В хаті, крім наймички, не було нікого, а о. Дмитро на найближчому шпилі проходжувався. Наймичка дала мені якийсь халат, щоб я обсох, а сама з карткою, яку я написав, побігла до "егомостя". Я сів біля вікна і милувався з вершини гори. Чекати не довелося довго, Згори сунулася якась постать — це отець Дмитро біг "галопом". Його біле волосся роззвів вітрець, а чорні, наче крила, поли плаща розхрісталися по боках. Старенький задихався. Він радісно обняв мене і запросив до обіду. Подав богослужебне вино, "бо іншого трунку не мав у хаті".

Після обміну почалася довга, сердечна розмова. Пригадав Старицький процес у Новому Санчі.

"Так, так дорогий Господине — говорив парох. Наші студенти з "общества" "Друг" зателеграфували з Нового Санча, бо вони туди скоріше приїхали зі Львова, і просили Вас обороняти трьох обвинувачених: д-р Ярослава Карчмарчика, адвокат з Мушини, Миколу Громосяка, вйт з Криниці та мене — пароха Ізб. Приїхало ще два оборонці: д-р Кирило Черлюнкевич і д-р Володимир Загайкевич —

— Вера Боже, — збоявся, косячи Лешко, — може я согрішив... Паробок, як шустка, и коси не чує... То лем би гтікав од ня...

Пак ищи гітиска зо чколи ройом висипалися и гудку по селі рознесли: — шатрівски цигани з кромачом подзіргалися на солодку Лешкову черешню и з листьом галузя общмикали...

Верталися пак ищи домів оба косаре, то Лешко повідат: — Щипний до торбинки, сила лем хочеш, и матері занес солодюсіх наших з-над гучка черешенок...

*) Ботружитися — бути спантеличеним, не бентежився.

Людина неконечно мусить мати високу університетську освіту, щоб бути передовим громадським діячем, оборонцем свого народу та переконливим бесідником. Сотні таких непересічних людей мала наша Лемківщина; Симеон Троховський з Більцаревої, своїм розумом і бистроумістю дійшов аж до ряду послів до Галицького Сойму (1870 — 1880 рр.).

Нам сучасні великі патріоти Лемківщини були: Юрко Тарас у Полявах, Михайло Мадараш в Одровій, Михайло Роман у Боську, Василь Костецький в Костевій, Олекса Галик у Чертежі, Петро Тимець у Синеві та сотні інших передових господарів на Лемківщині.

обидва з Перемишля". Пригадалася заля суду, що складалася з самих "гуралів", а передовсім присяжні засідали. Вони слухали дуже уважно.

"Нас обвинувачував пан прокуратор за те, що ми хотіли одірзати частину від цілості" — говорив 74-літній єромонах по лемківському. "А коли та Лемківщина була прилучена до тієї цілості?"

Присяжні судді щось живо перешіптувалися між собою. "Пан прокуратор казали, що ми робили зраду — проголосили нашу республіку! А ми родили брамбори та вівсик і не робили ніяких бунтів. А хлопці наші таки робили екзецирку та республіку, а ціла Криниця та Жегестів знають, що вони пасли овечки на горах та робили бриндуз, а не республіку!"

"Гуралі" жваво щось говорили між собою на залі. І того мабуть налякається прокуратор і втяв дуже патріотичну промову, пригадавши їм, що вони поляки. Після промов оборонців, присяжні, після довгих нарад, всіма 12 голосами, заперечили вину підсудних, а трибунал оголосив вирок звільнення. Прокуратор апеляції не зголосив.

— "Так то, господине, — після хвилевої мозчанки, сказав о. Хильяк, — я вернувся до хати і почав на самоті передумувати пережите в Новому Санчі. Нас трьох "кацапів" зголосилися негайно боронити два українські адвокати. Боронили нас чесно, з ентузіазмом, безкоштовно. А що ми робили? Билися роками при виборах: одного дня українці кидали твердого "кацапа", а другого тверді кацапи кидали м'якого українця.

А наші тверді священики - аристократи — як ставилися до селян? А їхні сини! Запускали собі баки аля Пушкін, надіваючи "руські косоворотки", і говорили якимсь жаргоном, що вважали літературною мовою. До "хлопства" вони не пхалися, цуралися його. Ду-

же любили обтанцювати "руських дам" і їхніх доночок на карнавалах у Народному Домі у Львові. Це було змістом їхнього життя.

І я порівняв таке життя нашої молоді з вашою, українською. Вона пішла до народу, і він прийняв її з любов'ю. Це були молоді студенти Євгени Олесницькі, Кості Левицькі, Антоні Горбачевські, Андрій Чайківські та багато інших. Ваши Просвіти, Кооперативи! На очах виросло нове селянське покоління, з якого пізніше повстало Українська Галицька Армія, а до неї пішли наші сини "кацапи", головно в артилерію. Багато було в Українській Галицькій Армії наших Лемків, що вславилися своєю хоробрістю і стійкістю в боротьбі. І це все відобразило спокій моєї душі". — голос старого задрожав.

— "Ви, дорогий господине, з дітьми і онуками мандруєте на Захід, щоб рятувати життя. Ви не можете лишитися. Я мушу лишитися та ділити судьбу з моїми парохіями. Війна зближається вже й до нас. А тоді почнуться грабунки. До вас є у мене велике прохання. Маю великого депозита, бережу його, як ока в голові, а тепер він готовий пропасті".

Він підвівся з крісла. Підійшов до великої шафи і довго там чогось шукав. Нарешті приніс якісь папери. "Тут, — розпаковуючи пакунок, — сказав старенький священик, — фотознімка першого лемківського посла до галицького сейму у Львові 1870 — 1880 р. Знімку зроблено у львівського фотографа, на зворотній стороні — фірма. Портрет посла намалював 14-літній пастушок з Білцаревої — Теодор Ридж. Я хотів, — продовжував священик, — видати на спомин того посла для Лемків та це мені не вдалося. Я вже старий і даю цей депозит Вам. Як вернетесь щасливо, то мене вже не буде, напевно. Ви видайте і мені легше буде умирati, знаючи, що той депозит не пропав і Лемки дізнаються про свого першого посла.

Називався він Симеон Трохановський, був господар в селі Білцаревої, 1870-1880 рік був послом до галицького сейму. Обороняючи народне шкільництво руською мовою на Лемківщині, в сеймі він сказав: — "Наша лемківська Русь є мала, але вона є частиною великої Галицької Русі". В Білцареві, — говорив далі о. Дмитро, мій бать-

Українська церква св. Великомученика Димитрія в Цеклинській Волі, коло Жмігородка, збудована в 1776 році; відновлена в 1903 році; в селі до часу насильного виселення було 992 українців; село відоме в історії тим, що в 1846 році українці з Волі під проводом свого дяка І. Пецилляка виступили збройно проти зайдів мазурів.

ко, Василь Хиляк, господар учив дітей по руськи в своїй хаті, а ре-лігії вчив о. Юстин Константинович".

Лемківську Республіку основували разом "кацапи" і "українці". В листопаді 1918 р. виїхала делегація до "Української Національної Ради" у Львові, яка просила приєднати Лемківщину до Галичини і з нею до Києва. В делегації були світські і духовні, селяни і інтелігенція. УНРада у Львові прийняла їх з великою радістю. Даліші по-дії я описав в органі Союзу Українських Адвокатів "Життя і Праця" (мабуть за липень) в статті "Лемківська Республіка". На жаль не маю того журналу, тому відтворюю скороочено з пам'яти.

Делегація, після зустрічі з УНР, вернулася додому і 5 грудня 1918 р., в селі Фльоринці, Грибівського повіту, відбулися збори делегатів Лемківщини. Збори ухвалили, що Лемківщина, українська земля, повинна бути разом з цілою Україною. Для переведення цієї ухвали, на других зборах у Фльоринці обрано "Руський Уряд". До нього входили о. Дмитро Хиляк, парох с. Ізби, селянин Микола Громосяк з с. Криниці та д-р Ярослав Карчмарчик, адв. з Мушини. На зборах були українці й москвофіли. Обраний уряд був дійсною владою. Між іншим цей уряд заборонив учителям українцям: складати присягу польській владі. На урядових посвідках ставилася печать "Руська Народня Республіка".

Урядування "Руського Уряду" на Лемківщині скінчилося арештом трьох його членів 1921 року. Після шестимісячного ув'язнення відбулася судова розправа в Новому Санчі. Польський уряд обвинувачував підсудних за державну зраду. Підсудні заявили, що всі народи, після розвалу австрійської імперії, будували свої держави і Лемки, покликаючи свій уряд, заявили, що вони є частиною української землі. Коли прокуратор відповів, що територія, на якій урядував "Руський Уряд" в більшості заселена поляками, то підсудні заявили, що статистика польського уряду не точна. В Мушинському судовому повіті Лемки становлять 95% населення, в Сяніцькому — 65%, в Короснянському — 45%, в Грибівському — 35%, у Яслицькому — 35%, в Новосандецькому — 30%.

В усіх повітах Лемки живуть суцільними національними масивами, так, що їх легко відділити від поляків. Рух за утворення Лемківської Республіки охопив цілу Лемківщину. Відбувалися віча на лемківській землі, творилися "руські ради", які об'єднували "Верховний Лемківський Союз". Цілим рухом керувала Руська Рада, з урядом у Фльоринці.

Треба було прощатися. Старенький о. Дмитро прощаючись сказав: "Вертайтесь щасливо з родиною, а як мене не буде, то вся Лемківщина буде з українцями, бо ми однієї землі діти".

По дорозі до Мушини я вступив до дітей Миколи Громосяка і з ними відвідав могилу того, що так гідно виступав на судовій розправі в Новому Санчі.

II

Коли ми виїзджали з Криниці на своїх возах у дальшу подорож на Захід, у напрямі словацького кордону, почули несподівано якийсь сильний хоровий спів.

З початку ми почули тільки арію, але скоро й слова "А ми тую червону калину підіймемо". А за хвилину висунулися довгі ряди шкільної молоді. Це верталася народня школа з прогульки.

І я задрижав. Так недавно на прашання сказав мені о. Дмитро Хиляк "Лемківщина піде за Вами українцями, бо ви любите народ". І вже почалося від дітей... — подумав я зворушений.

Гасне дика, неприродна й так шкідлива ворожнеча між греко-католиками та православними. У інших народів вже давно між католиками і протестантами, чи іншими обрядами є мир і разом згідно боронять свої країни.

У нас цілком в 1944 р. зроблено початок, але справа посувавтесь переможно вперед. Ось для прикладу, подія останніх днів. Греко-католицький щоденник "Америка" у Філадельфії (ч. 17 з дня 27 січня 1962 р.) в кореспонденції з Відня пише: "У Відні на сходинах "Українського Братства св. Володимира", Митрофорний Протоєрей о. Палладій Дубицький (з Мінхену) виголосив доповідь на тему "Повстання та історія Православної Церкви".

Після доповіді о. Митрофорний Протоєрей ще заторкнув актуальні проблеми православних українців на еміграції. Ствердживши, що в багатьох місцевостях православні українці не мають своїх храмів, ні священиків, в таких випадках повинні **українські православні відвідувати українські католицькі церкви** (підч. мое), а не ходити до православних, які належать до ворожих нам спільнот".

З дому виїхали ми кіньми й по дорозі були наражені на напади польських бойовок, а в Словаччині на дікі "повстанчі" комуністичні відділи. Ми переїхали щасливо, але багато наших людей пропало. Тоді пропали й мої свіжі записи, я старався їх віднозити, та шукав за матеріалом.

Щойно тепер дістав та подаю про о. Дмитра Хиляка. Про о. Дмитра Хиляка знаю з оповідей людей. Він зпершу з частиною Лемків поїхав "на відзискані землі", а потім через пару років, переїхав до Галичини і там доживши правдоподібно до 101 року, помер, чи не в Золочівщині.

Сл. п. о. Дмитро, поминувши всі його позитивні риси характеру, був непересічно осзічена людина. Він ціле своє життя все щось студіював, про що може ширший загал не знає. Він мав звичку 2-3 рази вивчати скажім астрономію, після того фізику, чи математику. Однак його, як він сам казав "возлюблені предмети" була клясична греця та латина. Тими обома мовами він говорив напевно свободніше, як по "лемківські". Платона, Демостена, Аристотеля знов не гірше від "Отченашу". Цицерона чи Вергілія нераз цитував напам'ять на проповіді в церкві. В його пам'яті, хто не знав латини та клясичної греки, то змарнував життя і школа, що жив на світі.

Десь, здається мені, в 1926 р. була дуже потішна історія.

Тодішній папський Нунцій у Варшаві, Ратті, а пізніший Папа Пій XI, приїхав до Нового Санча з офіційною візитою. Була велика пада. Священство обох обрядів дістало інструкції взяти участь як-

найчисленнішу. Після офіційної частини, на ринку відбувся спільний обід, в якому, крім Нунція і властей, взяли участь всі священики. Очевидно, що першу скрипку і майже одиноку грали поляки. Щоб Нунція при столі забавляти, то спровадили з Кракова своїх професорів-теологів, що вміли говорити латинською мовою. В тій мові були виголошенні до Нунція привіти, на які при кінці обіду Нунцій відповідав і свідомо, чи несвідомо згадав тільки поляків.

Нас сподобалося це о. Дмитрові, що разом з іншими священиками грецького обряду сидів на "шарому кінці". Коли Нунцій скінчив, о. Дмитро вдарив вилками в тарілку і почав прегарною класичною латиною свою промову. Але латину вжив тільки для вступу, на 3-4 хвилини, а закінчив його словами: "Ексцеленціє, Вас вітають два обряди, може позовітте, що я звернуся в грецькій мові до Вас".

Виголосив її. Страшна констернація запанувала в президії, бо ні Нунцій, ні спроваджені професори, нічого не розуміли...

Очевидно, Нунцій відповів дуже члено, але було ясно, що нічого не зрозумів, за вимком вступу, виголошеного по латині.

ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ МЕБЛІВ
МЕБЛІ І ВСЯКЕ ХАТНЕ УСТАТКУВАННЯ

ORBIT ● Найбільший вибір меблів **ORBIT**

- холодильників
- електричних і газових кухонь
- пральні машини
- телевізорів
- всяка обстановка до спалень і кімнат.

WILLIAM HARHAY

419 College St.

Tel.: 363-5359
СОЛІДНА ОБСЛУГА!

Toronto 4, Ontario
● ДОГІДНІ УМОВИНИ!

УКРАЇНСЬКО - ЛЕМКІВСЬКЕ ВИСИЛКОВЕ БЮРО

Globe Parcel Express, Inc.

Власник: ІВАН СКВІРТНЯНСЬКИЙ

- Висилає в Україну і інші країни:
- Пачки з одягом, харчами, советські дарунки, гроші.
- Вик. замовлення з-поза Нью-Йорку. Достава гарантована
- Відкрито щоденно: 9 — 6, в неділю: 10 — 3.

48½ E. 7th St., New York, N. Y., 10003

Tel.: GR 3-1785

ДОПОМІГ СОТНЯМ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ВИЙТИ В ЛЮДЕЙ

Відродження і національне освідомлення почалося на Лемківщині ще в перших роках цього півсторіччя, воно прибрало нову форму після Визвольних Змагань, але прихід на Лемківщину високоідейних учителів, інтелігенції та в першу чергу українських душпасторів приспішив це відродження. Хто з українців Сянічини не знає, скільки праці, труду й посвяти поклав зокрема для українського шкільництва сл. пам. о. катехіт Степан Венгринович, (у 1920 рр. гімн.

катехит і української середньошкільної молоді в Дрогобичі, в 1930 у школах в Сянці та в 1940 - 1942 шкільний інспектор українських шкіл у Сяніччині; в 1945 р. після заняття т. зв. людовою Польщею міста Сянока, виїхав у 1946 р. до Самбора, де працював коротко, як завідуючий Музею "Бойківщина"; тут большевики його разом з дружиною Софією з Паньківських (на фото: сидить сл. п. о. Іллярій Паньківський, парох Бильча, повіт Дрогобич, помер у 1938 р., п-і Софія з Паньківських Венгриновичева з синами: Оріоном (стоїть) і Тирсом — під сучасну пору: Оріон — інженер в Австралії, Тирс — художник, к. учень проф. Лева Геца).

Сл. пам. о. проф. Степан Венгринович, вивезений з дружиною Софією в 1947-1948 р. на каторжні роботи на Сибірі, де й помер смертю героя-мученика в Казахстані після 10-літньої каторги; вдова Софія Венгриновичева вернулася до Самбора. (Це фото з 28. X. 1925 року в Дрогобичі).

Подав м-гр Ілля Городецький
Приятель Родини Венгриновичів

Українська церква Покрови Пресвятої Богородиці в українському селі Матієва, к. Нового Санча, збудована в 1830 році; в селі разом з присілками: Складисте, Мала Ростока, Чачів, Барнівець і Рибень було 1.240 українців. Історично Матієва відома вже з 1617 року. В Матієвій родився Всеесвітл. о. Мирослав Харина, головний предсідник Союзу Українців Католиків "Прovidіння".

Коли серце не молиться, — даремно трудиться язик!

Щоб бути собою — треба бути кимось!

Як іржа залізо, так гордість і злоба, з'їдає добре діла!

Шануй учителя, як уродителя!

Здобудеш освіту — то побачиш більше світу!

Знання в юності — це мудрість в старості!

ПОЕТОВІ, ЩО НА ВИШНІ ЖИВ

Сьогодні
я поклав на долоню листок
і подумав про тебе, Богдане
Ігоре Антоничу:
не було б затісно в листку,
хрущем
було б не лячно.

Сьогодні
я побачив тебе, Богдане
Ігоре Антоничу;
кімнати,
де реточуть блакитні гісни —
а ти:
на щоках рум'яність, немов
від швидкого бігу,
і так дуже хочеться досягнути
чогось там... там...

Відображення свої
ти дотиком дитинним лишав
на живих речах:
на ліппі,
на бджолі,
на ласкавих лисицях,
і вони
казали тобі, хто ти.

Я знаю:
ти був добрий,
такий, як Божі речі,
такий, як ті, що їх мордують
рибалки

і дроворуби,
такий, яких люблять діти,
такий,
як посли з Золотомор'я.

Сьогодні
я почув, Богдане Ігоре
Антоничу,
як пританцювало до тебе
чорне весілля —
чорне весілля
в зелених сап'янцях —
і взяло тебе
у вир своїх пісень.

Не було тяжко — ні,
бо ти мав друзів —
ласкаволистих,
безмежнооких —
бо ти знов
як бути самотнім.

Сьогодні
я гукаю тобі:
Прощай, Богдане Ігоре
Антоничу —
може стрінемось там,
де перехрещуються золоті
струни зір.

Пташка красна пір'ям, а людина — знанням!

Яка головононька, така й розмовононька!

Бездіяльність є головним середником до деморалізації як одиниць, так і народів!

У 20-ЛІТТЯ СМЕРТИ ЄПІСКОПА - МУЧЕНИКА

В українському селі Лобізва, повіт Лісько, Західна Україна в 1937 році відбулася св. Місія; парохом був о. Михайло Сухий, якого московські большевики арештували та вивезли на Сибір, де він й помер. Такі св. Місії відбулися тоді в Телешниці Ошваровій та Лобізві.

Під сучасну пору й сліду нема, де стояла старинна церква в Лобізві; цвинтар зарослий лісом, а наш передплатник і приятель Дмитро Лазор, відвідуючи рідне село, не міг знайти гробів своєї покійної мами Анни і батька Миколая, похоронених на колишнім цвинтарі в Лобізві; в селі було поверх 200 українських господарств, осталося неспозна 40 знищених хат.

Проповідником на св. Місіях був о. Конон Потішко, ЧСВВ, що сидить біля Владики Ісповідника Кир Яосафата Коциловського, ЧСВВ, Перемиського, Самбірського і Сяніцького Єпископа, якого поляки арештували й передали московським большевикам (помер му ченичкою смертью 17 листопада 1947 р. в большевицькій тюрмі). На право від Владики стоїть сл. пам. о. катехит Микола Головач з Боська, к. Романова, якого застрілили місцеві зайди поляки.

ПРОСИМО ХВАЛЬНІ УПРАВИ ВІДДІЛІВ ООЛ ПРИСЛАТИ ЗВІТИ ЗІ СВОЄЇ ДІЯЛЬНОСТИ, НА ТЕ Й МАЄМО СВІЙ ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЧАСОПИС "ЛЕМКІВСЬКІ ВІСТІ", ЩОБ НАША ВЕЛИКА ОРГАНІЗАЦІЙНО-НАЦІОНАЛЬНА ПРАЦЯ БУЛА ПОДАНА ДО ВІДОМА Й ЗАПИСАНА ДЛЯ ІСТОРІЇ. ВСІ ЗВІДОМЛЕННЯ РАДО НАДРУКУЄМО.

о. д-р Василь Кушнір
Президент КУК і ПАУК

СОВІСТЬ ВІЛЬНОГО УКРАЇНЦЯ

СЛОВО ПРЕЗИДЕНТА КУК ПРО ЗНАЧЕННЯ ПЕРШОГО СВІТОВОГО КОНГРЕСУ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

Перший Світовий Конгрес Вільних Українців, що відбувся в Нью Йорку 16 листопада 1967 р. під покровом Пан-Американської Української Конференції, започаткував в історії нашого українського народу переломову добу. Пор його велич говорить сам факт, що в ньому взяли участь Єпархи і представники Українських Церков та відпоручники, делегати і гості, які репрезентують українців з усіх країн нашого поселення на всіх континентах вільного світу.

Всесвітл. о. д-р прелат Василь Кушнір, президент Комітету Українців Канади і ПАУК, ще в 1946 році відвідав як один із перших представників українського зорганізованого життя в Канаді — українських утікачів у таборах у Німеччині, між іншими й великий табір у Регенсбурзі, саме тоді, коли грозила всім українцям примусова депатріація "на родину".

Навіть коли б цей Конгрес відбувався серед нормальних часів, то й тоді його значіння було б небуденним. Але сьогоднішній світ є далекий від нормального, а наше життя є далеко від буденного. Сьогодні цілий світ стоїть у вогні страшного тотального і глобального напруження. В світі того величезного напруження, ми українці — де б ми не жили — стоїмо у цілій нашій висоті. Ми віримо, що нова епоха відкривається перед нами українцями серед нинішнього світа, а особливо на землі наших батьків, на нашій любій Україні. Здається, що після страхіт війни та нелюдського переслідування нашого народу, надія майбутності зачинає нам усміхатися. Ми добачуємо ранню зорю ясного дня, що сповниться повнотою слави і величі і наша Батьківщина заквітчується молитвою, працею і жертвою цілого живучого сьогодні покоління українців.

Але земля наших батьків, ця свяตиня всіх українців, спрофанована сьогодні Москвою. І ми знаємо, що ця земля наших батьків залишилась би і надальше суходолом сліз і нещастя, якщо наше українство останеться тільки на папері і буде жити лише в пу-

стих кличах. Тому ми шукаємо сьогодні нашої віри і нашого ідеалу в силі духа і розбудженні совісти вільного українця.

Бо в розбудженні совісти вільного українця, ми документуємо перед світом непохитну волю українського народу до Відновлення його Сувореної і Соборної Держави;

Бо в орзбудженні совісти вільного українця, ми маніфестуємо спільноту української спільноти у вільному світі;

Бо в розбудженні совісти вільного українця, ми об'єднаємо всі сили українців для органічної співпраці між собою;

Бо в розбудженні совісти вільного українця, ми визначуємо шлях до скріplення та розбудови всіх ділянок життя української спільноти в вільному світі.

В розбудженні совісти вільного українця, ми ставимо нашу програму: Ми всі мусимо приготувати майбутність України, а щоб та майбутність була кращою від найсвітліших періодів нашої історії, всі струни найніжніших наших почувань мусять бути українські. Але ми свідомі того, що дорога до цього кращого завтра — далека і тяжка. Вона бимагає від нас усіх найбільшої напруги сил і енергії, неустаючої праці й жертви, постійної готовості і дії. Значення Світового Конгресу Вільних Українців іде багато дальше, як ми собі можемо уявити. Перед кожним з нас стоїть велике завдання сповнення святого обов'язку — супроти об'єднаної громади українців цілого світу і підніматися до висоти тих мужів, які серед найтяжчих кріз людства зуміють провадити свій народ до кращого завтра.

Д-р Л. Голейко

ДОРОГОВКАЗ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Над могилою д-ра Остапа Бурки

Дня 20 серпня 1943 р. згинув на стійці, вбитий злочинною рукою, д-р Остап Бурка, директор лікарні в Любартові, заслужений організатор Підляшша. Величавий похорон Покійного відбувся у Львові 23 серпня 1943 р. Над свіжою могилою виступив з промовою з характеристикою Покійного Його приятель представник УЦК у Любліні, д-р Л. Голейко*).

"Ти відійшов від нас у повноті фізичних і моральних сил, з сильною вірою у кращу майбутність свого народу. Ти відійшов повний енергії і творчих можливостей. Стою напроти Твоєю могилою і відчуваю конечність поділитися думками про Тебе. Твоє життя — це дуже цікавий психологічний процес, у якому не легко зопінчуватись, так як не легко кожному зрозуміти Твою міць і ролю,

*1) Д-р Остап Бурка походив з українського села Шляхотський Вороблик, коло Романова, повіт Сянік, Лемківщина, Західна Україна.

яку Ти відограв. На найдальше висунених на захід українських землях — Підляшша, засновані були школи й кооперативи там, де їх не було, повернуті були нашому народові, загарбані церкви, десь у забутих уже — Тисъмениці, Колиховичах, Шістці і багатьох інших — починали признавати себе українцями, бо в Любартові жив їхній невтомний опікун — д-р Бурка. Так довкруги Твоєї особи творилася легенда між українським населенням Холмщини і Підляшша. Не раз призадумувався над тим, чому у Тебе якась інша, якась пристрасніша любов до свого нещасного народу. Пригадую собі першу нашу зустріч, першу розмову у Кракові у 1925 році. Тоді Тобі було 22 роки. Ти був студентом університету. Ми розмовляли польською мовою. Ти розповідав мені, як помер Твій батько у шостому році життя і залишив Тебе у Кракові. І Ти пройшов сиротою між чужими шлях через бурси, поміж чужих виховників, не знаючи про існування українського народу. Щойно у сьомій гімназійній класі чужий духовник звернув Тобі увагу на іншу метрику народження. І перший раз запримітив Ти незнану Тобі досі азбуку. У 1925 р. нав'язав Ти живий контакт з українськими студентами, з рідною Лемківщиною і відразу багато збаламучених лемків перетягнув в український табор. І кільканадцять літ пізніше — у 1937 р. відвідав я Тебе в Твоїх хаті в Любартові. Застав там багату українську бібліотеку, всі видання краєві і зарубіжні, мапи, підгручники історії, заборонені бюллетені. Не було тоді ні одної української цілі, на котру б Ти тоді не давав щедро гроша.

Прийшли історичні хвилини вересня 1939 року. Ще гуділи гармати і кулемети, а Ти вже був у Холмі і Володаві і багатьох містечках і селах Холмщини з Підляшшям і пробуджував українське життя. І та велика хвиля збігців з Волині і Галичини, що перейшла через Твою хату. Пригадую момент передачі собору на Святій Гірці в Холмі. Кілька днів перед тим святом зустрінув Ти у моїй кімнаті представника Українського Національного Хору — Божика, що тоді щойно організувався. І фінансуючи його, попрощався Ти хор через Холм, Люблін, Краків, щоб поніс славу української пісні ген далеко на захід. Вдячні хористи часто приїздили до Твоєї хати і співали Тобі: "Слава, слава отамане — о, ти батьку наш". І пригадую собі нараду представників українських допомігових комітетів у Холмі у 1940 році і момент, як один з найрозумніших представників старшого покоління, д-р Ст. Бааран, говорив: "Україну відбудують нові молоді люди — їх найдосконалішим представником є д-р Бурка".

Згодом у 1941 р. організував Ти по широких землях України комітети, самоуправу, рятував людей від смерти, переконувався, як багато треба любові і зrozуміння, щоб рятувати зруйноване.

І знову нещасна холмська земля залита слізами. Перед Твоєю могилою бачу довгий-довгий ряд діячів, які віддали своє життя, як воїни на стійці: Струтинський, Войнаровський, Пастернак, Борис і десятки вйтів, учителів, священиків, мужів довір'я, поліцистів, селян і так далі без кінця, без кінця. Це не лише слізи, за що Тебе, за що Вас убито? Це, замах на народ, що віджив на од-

вічній своїй землі. Убити народ, що за фатальне непорозуміння! Народ — це не діло людських рук, бо кожний з нас приходить на світ призначений вже до свого народу. Отже, народ — це Боже діло, це святість, що спирається на морально етичних основах. І не можна морально етичні основи нарушити методами нікчемними і підлими. Ні! Бо вони нищать тільки власний народ. А кров жертв нікчемності ніколи не засихає. Тепло її все буде теплим у душі нації і все відграватиме ролю ферменту, що нагадує про нескінчене і кліче продовжувати розпочате. А у своєму народі методи насильства і терору — руйнують морально-етичні основи, на яких спирається існування народу.

Струтинський, Войнаровський, Пастернак, Бурка і сотні інших героїв, які згинули на стійці — на Ваші місця приходять тисячі і нові тисячі і не згине український народ. І оживе на своїй відвічній землі.

Дорогий Друже! До останнього моменту я стояв при Тобі, і здається мені, що маю право голосити Твої думки і передати їх Твоїм приятелям — українській молоді. Нехай бере вона зразок з Твоєї безмірної любові, з Твого творчого ентузіазму, та з відразою відвернеться від нікчемних метод. І коли стою над Твоєю могилою, здається мені, що востаннє чую Твій голос: "Ми й вони — історія наших взаємин — це нескінчений ланцюг злочинів, що чергувались і чергуються з космічною ритмікою. Я прощаю моїм убивникам і бажав би, щоб моя смерть була останнім звеном у цьому непереривному процесі..."

Покидаю Твою могилу і відчуваю велику правду: На те, щоб жив народ, мусять гинути його найкращі сини. Ти віддав свою голову вірний сину України".

Юліян Бескид

I РІЧКА СТАНУЛА БРОДОМ

Богданові Підгайному

Горіли слізози в очах, як гаряча олива в червоній склянці перед іконою Богоматері. І біла гарячка пила спраглими устами ці слізози.

Виснажені, місяцями немиті лиця, неголені бороди, як у дідів-волокит, і в лахміття вдягнені вони; оці людські постаті-мандрівники.

Шуміла хмарою чорна зграя ворон, а стежкою коло рову бігла безпритульна собака, сапаючи худоребрими боками, бо їй спрагла сушила червоний язик її.

Як каламутна вода — на бічних дорогах розливались у річки хвили людських голів. А в кого бистріші очі, то він стежкою пере-

тинав чорні ріллі, по кістки западався на скибах, або межою вкорочував свої мандри.

В долинах гір відпочивали ці люди. Путали коні на конюшнях, черпали ведрами воду з ріки й вогні клали на вільному, щоб юшкою вспокоїти набряклі від плачу й холоду діти. А під вечір прикладали вони вухо до землі й з страхом відвертали очі в той бік, де дудоніла земля і де небо горіло у вогнях.

Далеко ще до білого дня, — вузькими, вивертистими ярами йшли нога в ногу коні й люди.

— Лису треба зарізати, не йде далі вона... Підбилася...

Плакали й аж заходилися діти-пастушки, і матері затулювали очі запаскою.

— То й нас побий!

— Тихо, жоно! Я сам дер би з себе білі паси...

А далі бір і густий ліс станув на їх дорозі; чорні звали брил лежали в дебрях. Високо, над колутвишкою смерік, ширяв орел, і в борі тихо було.

Тоді сини кликали своїх батьків та й мовили твердо:

— Ви їдьте далі, і куди треба буде. А ми остаемося. Нам тут бути. Тепер черга на нас.

Вогнями блищають юнацькі очі.

— Ми землі не дамо на поталу.

Стояли батьки на крайчику гайбору й, наче з похмілля, володили навколо очима; їх чола роса покрила й вони грубою полою рукава втирали журбу з своїх лиць.

— До побачення! — озвалися ще сини, і мов тіні, розгубилися за навісою бору.

А старі батьки тихо, як малі діти, йшли до своїх коней, брали ласково повідки до рук і залізними ланцюгами обмотували колеса, щоб коні не побилися, з'їжджаючи вниз дебряними кручами; на возі діти й достаток.

Плакала мати, аде батько радість мав велику на душі.

— Я знов, що Юрко так зробить. Не пішла на марне моя праця.

Старий скинув капелюх з голови й мовив:

— Тобі, Творче, дякую, що дав такий талан моїм синам. А мені старому, що велиш, — слухатиму.

Скрипілі підводи, іржав з білою зіркою на чолі лошак, і вівірка сиділа на гілці дуба. Десь і річка взялася і станула бродом поперек дороги. Коні пили воду й люди черпали воду в долоні.

Ярослава Павличко

ІЗ ЛЕМКІВСЬКОГО
ЕПОСУ

Прибіжить надвечір'я
сполохане,
І присяде в лемківській
хаті
з оборогами,
з сонцем — сонячом,
і дитину буде всміха-
тись.

Мов, пробачте, що так
припізнилось...
їй заблукало на полонині,
Я ходило в Карпати сині
а мене вівчарі знайшли,
понесли, мов яку святы-
ню...

А Олекса, отой спришок,
їсти дав,
вивів на пляй
і сказав:
"Біжи, хлопче, борзенько-
бо вже неня тебе зачека-
лась..."

Я й побігло...
Пробачте мені.
І було надвечір'я дити-
ною,
Як в гаю дозрівав зоре-
пад...
Сонце — соняч тоді спо-
чиваюло
У його зелених кишенях..
А потомлені Лемки спали
На пахучих вишневих
долівках
І ходили у снах по рай-
дугах,
Що спливали із їх повік.

О, тото невідшукане
щастя
Безголосо гасло болідом:
(Ой, не любить воно за-
побігливості
Мрій рожевих, абстракт-
них снів...)

ВІРУЮ В ЄДИНОГО БОГА ОТЦЯ

Перше Святе Причастя українських ді-
точок на княжій Лемківщині.

(Хто хотів би знати про місцевість, напишіть до нас і ми кожному радо відпо-
вімо, в якому селі ця подія відбулася.
А в нашому календарі про це не пише-
мо тому, щоб вороги не переслідували
наших братів за те, що зони моляться
до Господа Бога і Пречистої Божої Ма-
тері).

...Сизого ранку не стало
хлопчика
Тільки сонце — соняч
На небі,
І обороги
Поблизу хати,
І рядки
Написаних
Віршів...
Чи даремно світом гука-
ти —
Ліні листя... і ні цвіту?...
Ходить сонце пресвітле!

Замовляйте книжку п. и. "СВЯТА РІДНА ЗЕМЛЯ", оповідання з життя на Лемківщині; написав Юліян Бескінд. Сторінок 1-88; ілюстрації арт. Мирона Левицького. Ціна — 1.50 дол.

З М И С Т :

	Стор.
Юрій Клен: Ще помолімось -----	4
Богдан Ігор Антонич: Крутянська пісня -----	5
о. В. Ковалик, ЧСВВ: Правдива гідність людини -----	6
Календарна частина -----	7 - 18
Богдан І. Антонич: Просвіті -----	19
Матір українського національного життя -----	20
Петро Ямняк: На лемківській річці -----	26
“Бо так веліла Варшава” -----	27
Петро Зубрицький: Як я познакомився з Лемківщиною -----	31
Оніп Зубрид: У зворах княжого Бескиду -----	35
Павло Кобаса: Світе мій, краю мій рідний -----	36
Андрій Вовк: З новим, щасливим Роком -----	40
В. Лесняк: Для освідомлення Лемківщини -----	41
Грицько Мохнатий: Лист із Лемківщини -----	42
М. Підгріянка: Під Твою милість -----	44
Повстанська пісня УПА -----	45
Юрій Землян: Повстанець -----	46
Олекса Роман: Стрілецький Великден -----	49
В. Майкович: Українське село Команча -----	51
Микола Щербак: Якби Твоя воля -----	61
В. Майкович: Команча -----	62
Євген Дудра: На землі наших батьків -----	63
М. Прокопів: Він усім серцем любив український народ -----	70
Сидір Воробкевич: Хто рідну мову і звичаї не любить... -----	71
Історик: З пожовких листків хроніки -----	73
В ріднім kraю — наче в раю -----	76
Господь нас не опустить -----	79
Юліян Бескид: На порозі семого хрестика -----	82
Левко Ромен: Хрестата -----	84
Серце плаче, жалісно ридає -----	85
Бог іх за це суворо покарає -----	86
“Я, воїн Української Повстанської Армії” -----	89
М. М. з Явірника: Мое рідне село — мов писанка -----	90
Юліян Бескид: Ці землі українські -----	94
Михайло Проць: Тернистим шляхом -----	100
Душпастир-педагог-патріот -----	103
Михайло Кавчак: Незабутній український Балигород -----	104
Ю. Бескид: Солодка черешня -----	110
Д-р Лев Ганкевич: Лемківська правда -----	111
М-гр І. Городецький: Допоміг сотням української молоді -----	117
Богдан Т. Рубчак: Поетові, що на вишні жив -----	119
У 20-ліття смерти Єпископа-Мученика -----	120
о. д-р Василь Кушнір: Совість вільного Українця -----	121
Д-р Л. Голейко: Дороговказ для української молоді -----	122
Юліян Бескид: І річка станула бродом -----	124
Я. Павличко: З лемківського епосу -----	126

Український Робітничий Союз

ОДНА З ПЕРЕДОВИХ БРАТСЬКИХ І ДОПОМОГОВИХ
УКРАЇНСЬКИХ УСТАНОВ У ЗДА І КАНАДІ

Всеукраїнська установа — гордість української спільноти в ЗДА і Канаді. ● Об'єднує американських і канадських громадян українського роду. ● Понад 30.000 членів, 10 мільйонів майна, два мільйони надвишки. ● Модерні і додінні роди забезпечення, низька членська вкладка, надзвичайна допомога. ● Допомога у випадку хвороби і каліцтва, безробіття і іншого нещастя. ● Допомога студіючій молоді, стипендії, семінарії, спорт, дитячі підприємства, літні табори. ● Допомога українським культурним, громадським і гуманітарним установам.

ПЕРШОКЛЯСНА ВАКАЦІЙНА ОСЕЛЯ "ВЕРХОВИНА"
в Глен Спей, Н. Й.

Мальовничий, розкішний парк. ● Модерно устатковані кімнати. ● Купання і спорт. ● Культурна розвага.

ТИЖНЕВИК "НАРОДНЯ ВОЛЯ"
виразник української демократичної і державницької думки.

За інформаціями звертайтеся до:

**U K R A I N I A N
Workingmen's Association**

440 Wyoming Ave., Scranton, Pa.

Потрібні інформації уділять вам також організатори і секретарі Відділів Українського Робітничого Союзу в усіх більших українських осередках Канади і Америки!

Ціна за Календар — \$2.00

ЗА ОВ'ЄДНАННЯ УСІХ УКРАЇНСЬКИХ ЕТНОГРАФІЧ
НИХ ЗЕМЕЛЬ У ВІЛЬНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ!

“ЛЕМКІВСЬКІ ВІСТІ” ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЩИРОЛЕМКІВСЬКИЙ ЧАСОПИС

ПИШЕ ПРАВДУ про зруйновану українську землю Лемківщину,
вчить пізнавати рідну землю, рідну історію та українське
життя на княжій українській Лемківщині,
закликає до взаємної пошани, згоди й співпраці всіх уро-
дженців скривавленої сьогодні Лемківщини,
бореться за права рідних Сестер і Братів на рідних землях
і на виселенні.

ЧИТАЙТЕ, ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ТА ПОШИРЮЙТЕ
тільки свій щиролемківський часопис "Лемківські Вісті".

Видає:

Головна Управа Організації Оборони Лемківщини

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА — \$3.00, ПІВРІЧНО — \$1.75

В усіх справах просимо писати:

LEM KO NEWS

240 Hope Ave,

Passaic, N. J., 07055, USA.

LEM KO NEWS

P. O. Box No. 964

Toronto Adelaide St. P. O.

Toronto 1, Ont., Canada

Засновано: 1920 р.

Tel.: AL 4-8779/8717

ПОДОРОЖНЕ І НОТАРІАЛЬНЕ ВІРО

КОВБАСНЮК АГЕНЦІЯ

ПОСЕРЕДНИЦТВО ПРОДАЖУ РЕАЛЬНОСТЕЙ.

286 E. 10th Street

New York 9, N. Y.

Віра

КОВБАСНЮК-ШУМЕЙКО

Антон

ШУМЕЙКО

Корабельні й на літаки білети.